

OSMANLI DEVLETİ

Osmanlı Devleti'ni beş bölüme ayırır. Bunlar;

- * *Kuruluş Dönemi*.....(1299 – 1453)
- * *Yükselme Dönemi*.....(1453 – 1579)
- * *Duraklama Dönemi*.....(1579 – 1699)
- * *Gerileme Dönemi* .....(1699 – 1792)
- * *Dağılma Dönemi*.....(1792 – 1922)

I. ÜNİTE: BEYLİKTEN DEVLETE

1. KONU: OSMANLI DEVLETİNİN KURULUŞU (1300 –1453)

Kuruluş Devri Padişahları:

- Osman Gazi.....(1281 – 1326)
- Orhan Gazi.....(1326 – 1362)
- I. Murat.....(1362 – 1389)
- Yıldırım Beyazıt.....(1389 – 1402)
- Fetret Devri.....(1402 – 1413)
- Çelebi Mehmet.....(1413 – 1421)
- II. Murat.....(1421 – 1451)

Osmanlı Devletinin Genel Özellikleri

- * Türk tarihinin en uzun ömürlü devletidir.
- * Merkezîyetçi bir yönetim anlayışına sahiptir.
- * Siyasal, sosyal, askeri ve kültürel örgütlenme açısından en gelişmiş Türk Devleti'dir.
- * Üç kıtaya yayılmış, içerisinde yirmiden fazla millet barındıran imparatorluktur.
- * Birçok batılı tarafından araştırılmıştır.

Soru: Aşağıdakilerden hangisi XIV. Yy'da Anadolu'da bulunan siyasi güçlerden biri değildir?

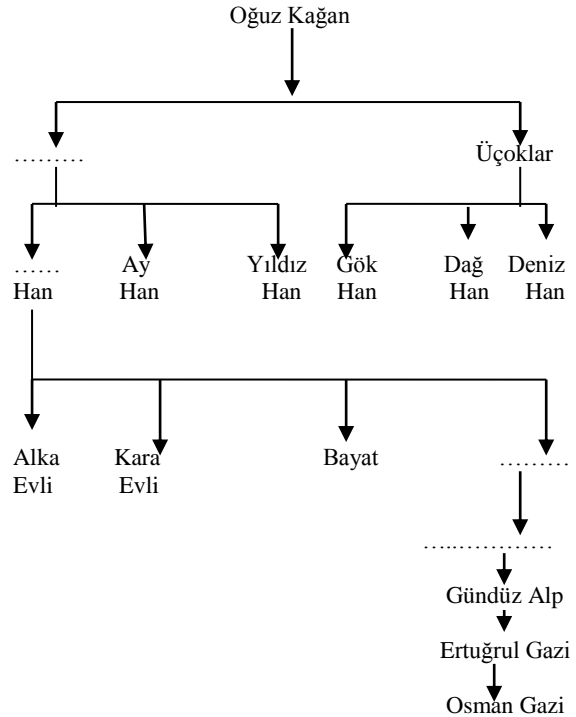
- A) İlhanlılar
- B) Bizans İmparatorluğu
- C) Karamanoğulları Beyliği
- D) Altın Orda Devleti
- E) Trabzon – Rum İmparatorluğu

Soru: Aşağıdakilerden hangisi Osmanlı Devleti'nin jeopolitik konumuyla ilgilidir?

- A. Güçlü bir ordusu olması
- B. Adaletli ve hoşgörülü olması
- C. Beyliklerle savaşmama
- D. Merkezîyetçi olması
- E. Yıkılmakta olan iki devlet arasında kurulması

Not: Osmanlı Devleti kurulduğu sırada Anadolu'da ve Balkanlarda güçlü, siyasi birliği sağlayan bir devlet

Osmanlı Devletinin Menşei (Soyu)

* Kayılar ilk önce ..... 'a yerleşmişler, daha sonra Ankara ..... yöresine ve oradan da ..... 'e yerleştiler.

* Söğüt kışlak; Domaniç ise yaylaaktır.

* Kayıların damgası ok ve yaydır.

Soru: Osmanlı Devleti önce Kayı Boyuna dayalı bir beylikken, daha sonra imparatorluk haline gelmiştir.

Aşağıdakilerden hangisi Osmanlıların beylik döneminde sahip olmadıkları halde, imparatorluk döneminde kazandıkları özelliklerden biridir?

- A) Çok uluslu olma
- B) Osmanlı soyu tarafından yönetilme
- C) Müslüman devlet olma
- D) Siyasi varlığını koruma mücadelesi verme
- E) Yönetimde hiyerarşiyi temel alma

(2003 – ÖSS)

Soru: Osmanlı Beyliğinin büyümesindeki temel etkenleri yazınız?

a).....

.....

b).....

.....

c).....

.....

d).....

.....

e).....

.....

f) Coğrafi konumunun ekonomik etkinliklere olanak tanınması

g) Devlet yapılanmasının çağın gereklerine uygun olması

Soru: Osmanlı Beyliği'nin kısa sürede gelişmesinde Bizans İmparatorluğu'nun aşağıdaki durumlarından hangisinin etkili olduğu savunulamaz?

- A) Sanatçıların din ve imparatorluk için çalışması
- B) Din ve mezhep anlaşmazlıklarının sık yaşanması
- C) Tekfurların kendi başına hareket etmesi
- D) Halka ağır vergiler yüklemesi
- E) Taht kavgalarının yaşanması

(27.03.2011 – YGS)

Soru: Aşağıdakilerden hangisi Osmanlı Beyliğinin kısa sürede gelişme nedenlerinden biri değildir?

- A) Coğrafi Konum
- B) Gaza ve Cihat Anlayışı
- C) Halifelik Makamı
- D) Ahilerin Desteği
- E) Doğudan gelen Türkmen göçleri

Soru: Osmanlı Devleti'nin kuruluş dönemi politikalarını yazınız?

a).....

b).....

c).....

d).....

Soru: İskan Politikasının yada Türkleri Balkanlara yerleştirmenin amaçları nelerdir?

* Nüfus dengesini sağlamak, üretimde süreklilik.

* Türk-İslam kültürünü yaymak, merkezîyetçilik.

* İşsizliğe çözüm bulmak, asayişî sağlamak.

Soru: Osmanlı Devleti, Rumeli'ye geçmesiyle birlikte ele geçirdiği topraklara Anadolu'nun çeşitli yerleşim yerlerinden önemli miktarda Türk nüfusu yerleştirmiştir.

Bu durumun aşağıdakilerden hangisine neden olduğu savunulabilir?

- A) Avrupalı devletlerle ilişkilerin gelişmesine
  - B) Osmanlı egemenliğinin Balkanlarda giderek güçlenmesine
  - C) Anadolu'da Celâli İsyânlarının çıkmasına
  - D) Osmanlı Devleti'ndeki Türk nüfusunun azalmasına
  - E) Balkan devletlerinin siyasi ayrıcalıklar kazanmasına
- (24.03.2013 – YGS)

Soru: Osmanlı'nın takip ettiği hoşgörü politikasının amacı nedir?

* Balkanların fethini kolaylaştırmak

* Devletin kalıcılığını sağlamak

Soru: Osmanlı Devleti kuruluş devrinde neden sık sık başkent değiştirmiştir?

* Fetih bölgelerine yakın olmak için.

Soru: Osmanlı bağımsızlık alametleri nelerdir?

* Ferman, Bayrak, Sancak, Kılıç,

* Nevbet (Davul, Bando) verilmesi

* Para bastırması ve hutbe okutması gereklidir.

Soru: Haçlı ordularının amacı nedir?

* Osmanlıyı Balkanlardan atmaktır.

Soru: Aşağıdakilerden hangisi, Osmanlı Devletinin ele geçirdiği topraklarda kalıcı olmasını sağlayan ve o bölgeyi etnik olarak kendine bağlayan en önemli etkidir?

- A. Fetih Politikası   B. Gaza-Cihat
C. İskan Politikası   D. Devşirme Sistemi
E. Hoşgörü Politikası

1. Osman Bey Dönemi (1281 – 1324)

* Ahi Şeyhi Şeyh ..... 'nin kızı ile evlenmiştir. Fahrüddin lakabı ile bilinir.

* Bizans tekfurları (Vali) ile yapılan savaşlarda Karacahisar, Yarhisar, İnegöl ve Bilecik alındı.

* Başkent Söğüt'ten Bilecik'e; oradan da Yarhisar'a taşınmıştır.

* 1302 yılında Bizans'la yapılan İLK SAVAŞ olan ..... (BAFEON) Savaşını kazandı.

Önemi: .....

* İlk Osmanlı parası ..... bastırıldı.

2. Orhan Bey Dönemi (1324 – 1362)

* 1326 yılında ..... alınarak başkent yapıldı.

* 1329 yılında Bizans'la yapılan .....

(Pelakanon) Savaşı kazanıldı.

Önemi: .....

* İznik, İzmit Osmanlı topraklarına katıldı.

* 1345 yılında Karesioğulları Beyliği Osmanlıya katılmıştır.

Önemi:

a) .....

b) .....

c) .....

* 1353 yılında ..... alınarak Rumeli'ye ilk adım atıldı.

Soru: Orhan Bey'in düzenli ordu kurup, kendi adına para bastırması, hutbe okutması ve divan örgütünü kurması birlikte düşünüldüğünde;

- I. Bağımsızlığını ilan ettiği,
  - II. Bizans'la ilişkilerini artırdığı,
  - III. Devlete işlerlik kazandırdığı.
- sonuçlarından hangilerine varılabilir?**

- A. Yalnız I   B. Yalnız II   C. I, II ve III
D. I ve III   E. I ve II

Osmanlı Beyliği, Bizans topraklarına akınlar düzenleyerek kısa sürede topraklarını genişletti.

Soru: Orhan Gazi Dönemi kurumlaşma faaliyetlerini yazınız?

a).....

b).....

c).....

d).....

e).....

f) İlk kez vakıf uygulaması başlatıldı.

g) Sancaklara kadı ve subaşılardan atandı.

Not: Osmanlıda atanan ilk vezir Alaeddin Paşadır. İlk Osmanlı kadısı ise Karacahisar'a atanan Karamanlı Dursun Fakih'tir.

Soru: Osmanlı'nın Kuruluş Döneminde görülen;

- I. İlhanlılar'a verilen verginin kaldırılması
- II. Bursa'nın başkent yapılması
- III. Para bastırılması

gibi gelişmelerden hangileri bağımsız devlet anlayışıyla ilgilidir?

- A. Yalnız I
- B. Yalnız II
- C. Yalnız III

D. I ve II

E. I, II ve III

3. I. Murat (Hüdavendigâr) Dönemi (1362-1389)

Soru: I. Murat'ın genel özelliklerini yazınız?

a).....

b).....

c).....

d).....

* 1363 ..... Savaşı Bizans ve Bulgar kuvvetleri ile yapılmıştır.

Önemi:.....

* 1364 yılında ..... Savaşı yapılmıştır.

Önemi:.....

Soru: Aşağıdakilerden hangisi Edirne'nin fethinin sonuçları arasında yer almaz?

- A) Edirne bir süre sonra başkent oldu.
- B) Haçlı ittifaklarının oluşmasına neden oldu.
- C) Bizans, Osmanlı toprakları arasında kaldı.
- D) Bizans'ın Sırp ve Bulgar Devletiyle kara bağlantısı kesildi.
- E) İlk kez Rumeli'ye geçildi.

* 1371 yılında ..... Savaşı Sırp ile yapılmıştır. Sırp Krallığı Osmanlıya bağlandı.

* 1388 Ploşnik Savaşında Osmanlı akıncıları yenilmiştir.

Not: Osmanlı ordusu ilk kez yenilmiştir.

* 1389 yılında ..... Savaşında Haçlılar yenilgiye uğradı.

Osmanlı ordusu ilk kez savaş alanında top kullanmıştır. Savaştan sonra alanı gezen I. Murat bir Sırp tarafından hançerlenerek şehit edilmiştir.

Soru: I. Murat Dönemindeki Anadolu Türk siyasi birliğini sağlamak için yaşanan gelişmeleri yazınız?

- a).....
.....
- b).....Karamanoğulları Osmanlıya bağlandı.....
- c) Hamitoğullarından 80 bin altın karşılığında Isparta, Yalvaç, Eğirdir ve Karaağaç alındı.....

Not: I. Murat Döneminde kurumsallaşmayı sağlamak için;

- a) .....Kazaskerlik makamı oluşturuldu.....
- b) Gelibolu Acemioğlanlar Ocağı açıldı. Yeniçeri Ocağının temelleri atıldı.....
- c) ...Maliye teşkilatı kuruldu. İlk defterdar ataması yapıldı....
- d) .....Rumeli Beylerbeyliği kuruldu.....
- e) Merkezi otoriteyi sağlamak için “Hanedan ve hanedan üyeleri tahta çıkabilir” yerine “tahta padişah ve oğulları tahta çıkabilir” yargısı getirildi.

4. Yıldırım Bayezit Dönemi(1389-1402)

* Anadolu Türk Siyasi Birliğini ilk kez
.....

Uyarı: ..... Beylerbeyliğini kurarak beylerbeyliği sayısını ikiye çıkarmıştır.

Not: Yıldırım Bayezit İstanbul'u ilk kez kuşatan Osmanlı padişahıdır.

* İstanbul'u birkaç kez kuşatmış ve bu amaçla
..... Hisarı'nı yaptırmıştır.
* Bizans'ın yardım isteği, Papa'nın kışkırtmaları ve Osmanlıları Balkanlar'dan atmak istemeleri neticesinde ilk kez Avrupa'nın büyük devletlerinin de katıldığı ortaçağın Osmanlı'ya karşı düzenlenen en büyük Haçlı Seferi olan
..... Savaşı meydana gelmiştir. Haçlılar büyük bir bozguna uğramışlar ve uzun süre yeni Haçlı Seferi düzenlenememiştir.

Uyarı: Savaş sonunda Yıldırım'a, Abbasi Halifesi
.....-i .....-i ..... unvanını vermiştir. (Anadolu Diyarının Sultanı)

Soru: Ankara Savaşı'nın (1402) Sebeplerini Yazınız?

- a).....
.....
- b).....
.....
- c).....
.....
- d).....
.....
- e).....
.....

Soru: Ankara Savaşı'nın (1402) Sonuçlarını Yazınız?

- a).....
.....

- b).....
 .....
 c).....
 .....
 d).....
 .....
 e).....

Fetret Devri (1402 – 1413)

Soru: Fetret Devri ne demektir?.....

- .....
 .....
 .....
 .....

* Şehzade Süleyman, İsa, Musa ve Mehmet arasında 11 yıl süren mücadelelerden ..... galip çıkarak birliği yeniden kurmuştur.

Not: Bu dönemde şehzade ..... tarafından İstanbul kuşatılmıştır.

Not: Bu dönemde Balkanlar'da önemli bir isyanla karşılaşılmasının temel nedeni ..... ve ..... bir yönetim uygulanmasıdır.

Not: Bu dönemde Avrupa'dan saldırı olmamasının en önemli sebebi ..... Savaşları'dır.

5. Mehmet Çelebi Dönemi (1413 – 1421)

Not: ..... Osmanlı'nın ikinci kurucusu sayılmaktadır.

* ..... ilk deniz savaşı yapılmış, fakat başarılı olunamamıştır. (1416)

* Çelebi Mehmet II. kez Anadolu Türk birliğini kurma çalışmalarını başlatmıştır.

* Şehzade Musa'nın kazaskerliğini yapan daha sonra İznik'te göz hapsinde tutulan Şeyh ..... Rumeli'ye geçmiş, sapık

fikirlerini yayarak yeni bir saltanat kurma iddiasıyla isyan etmiştir. Şeyh Bedrettin öldürülmüştür. (1420).

Not: ..... Osmanlıda çıkan dini nitelikli ilk toplumsal isyandır.

* Timur'un beraberinde Semerkant'a götürdüğü Şehzade ....., Timur'un ölümünden sonra Anadolu'ya dönerek isyan etmişse de mağlup olarak Bizans'a sığınmıştır.

6. II. Murat Dönemi (1421 – 1451)

Soru: Osmanlı'nın, Rumeli'de gerçekleştirdiği fetih hareketleri,

- I. Haçlı anlayışının doğması
- II. Sınırların genişlemesi
- III. Siyasi gücün artması

sonuçlarından hangilerine yol açmıştır?

- A. Yalnız I   B. Yalnız II   C. I ve II
 D. II ve III   E. I, II ve III

* Taht değişikliğinden istifade ile Bizans'ın kışkırttığı Şehzade Mustafa'nın İsyanı bastırılarak öldürülmüştür.

* Anadolu Türk birliğini kurma çalışmalarına devam edilmiştir.

* Balkanlar'da özellikle Erdel beyi Hünyadi Yanoş karşısında arka arkaya başarısızlıklar alınmıştır.

* 1444'te ..... Antlaşması imzalanmıştır. Buna göre ;

a) İki taraf arasında 10 yıl savaş yapılmayacak.

b) Tuna nehri sınır kabul edilecek.

c) Sırbistan yeniden kurulacak, fakat Osmanlı'ya vergi verecek.

d) Eflak Macaristan'a bırakılacak, fakat Osmanlı'ya vergi verecektir.

Not: Osmanlıların imzaladığı ilk önemli antlaşmadır.

Uyarı: Segedin Antlaşması sonrasında II. Murat, 12 yaşındaki oğlu ..... 'i tahta geçirmiştir. Bu durum yeni bir haçlı ordusunun toplanmasına sebep olmuştur.

Uyarı: Bu durum üzerine II. Mehmet babasına; “Eğer padişahsanız derhal ordunun başına geçin, eğer ben padişahsam, emrediyorum derhal ordunun başına geçin.” diyecektir.

* Yeniden ordunun başına geçen II. Murat Haçlıları 1444 ..... ile büyük bir bozguna uğratmıştır.

Not: Niğbolu'dan sonra toplanan ilk haçlı ordusudur.

Not: Bu dönemde Edirne'de ilk yeniçeri ayaklanması olan Buçuk Tepe İsyanı çıkmıştır.

Not: Ankara Savaşı'ndan sonra Osmanlıların eski gücüne ulaştığını gösteren ilk olaydır.

Soru: Aşağıdaki savaşlardan hangisi Osmanlı Devletinin Kuruluş Döneminde Balkanlara yerleşmek amacıyla yaptığı savaşlardan biri değildir?

- A) Sırp sındığı B) I. Kosova C) Varna
D) Çirmen E) Palekanon

* Türkleri Balkanlar'dan atma düşüncesi ile 1448 Haçlılar ile ..... yapılmıştır.

Önemi: .....

.....

.....

.....

* 1451'de II. Murat'ın ölümüyle II. Mehmet, yeniden tahta geçmiştir.

Aşağıda verilen fetihler ve savaşların Osmanlı için kazanımlarını yazınız?	
Koyunhisar Savaşı	
Sırp sındığı Savaşı	
Çimpe Kalesinin Fethi	
Bursa'nın Fethi	
Sazlıdere Savaşı	

☺☺ KENDİMİZİ DENEYELİM ☺☺

* İlk Para – ..... Bey döneminde basıldı.

* İlk Osmanlı - Bizans (Tekfurlar ile) savaşı ..... savaşıdır. (1302)

* İlk defa Osmanlıya katılan beylik ..... 'dır.

* İlk Osmanlı yenilgisi – ..... Bozgunu'dur. (1388)

* İlk Haçlı ittifakı – ..... Savaşıdır. (1364)

* İlk kez topu Osmanlı Devleti – ..... 'nda kullandı.

☺☺ BİLELİM ÖĞRENELİM ☺☺

-- **Aşar (öşür):** Müslümanlardan toprak gelirinin onda biri olan bu vergiyi halktan Tımar sahibi alırdı.

-- **Haraç:** Müslüman olmayanlardan alınan beşte bir oranındaki gelir vergisidir.

-- **Cizye (Kelle Vergisi):** Gayrimüslimlerden, askerlik yapmadıkları için yılda bir kez alınan vergidir. Askerlik çağına gelmiş sağlıklı erkeklerden alınır.

-- **Ayan:** Bir yerin bir bölgenin zenginlerinden olan. Büyük topraklara ve silahlı adamlara sahip "ağa" (Derebeyi).

-- **Cülus Bahşisi:** Hükümdar tahta çıktığında asker ve memurlara dağıttığı paradır.

-- **Devşirme:** Osmanlıda, Yeniçeri Ocağına alınacak asker ihtiyacını karşılamak için Balkan topraklarındaki gayrimüslim ailelerden alınan çocukların yetiştirilmesi işi.

2. KONU: OSMANLI KÜLTÜR VE MEDENİYETİ

(1300-1453)

1. Osmanlı Devlet Anlayışı

a) Padişah:

* Osmanlı Kültür ve Uygarlığı, Anadolu Selçuklu Devleti'nin bir devamıdır.

* En önemli farkı merkezi yönetiminin kuvvetli olmasıdır.

* Yönetimin başında ..... vardır. Ülkenin mutlak hâkimidir. İslami kanunlar ve töre haricinde sınırsız yetkilere sahiptir.

* Osmanlı padişahları bey ve gazi unvanını kullanırken zamanla sultan, han, hüdavendigar unvanlarını da kullanmışlardır.

b) Şehzade:

* Hanedanın erkek üyelerine verilen addır.

* ..... Sistemi ile eyaletlere gönderilmiş ve devlet yönetiminde tecrübe kazanmıştır.

* Sancaklarda şehzadelerin eğitiminden sorumlu bilgili ve tecrübeli kişilere ..... adı verilirdi.

* I. .... zamanında Ekber ve Erşad Usulü (Şehzadeler içinde en yaşlı, tecrübeli ve akıllı olanın tahta geçmesi) getirilmiş ve Sancağa Çıkma yasaklanmıştır. Onun yerine ..... Sistemi (Şehzadelerin sarayda bir odada yaşamlarını sürmesi) getirilmiştir.

2. Osmanlı Devlet Teşkilatı

* Orhan Bey zamanında Yaya ve Müsellemeler, I. Murat zamanında Kapıkulu Ocağı kuruldu.

* Ekonomisinin temeli tarıma dayanan Osmanlı Devleti'nde tımar sistemi kurularak dirlik adı verilen ülke toprakları gelirine göre has, zeamet ve tımar olarak bölümlere ayrıldı.

3. Osmanlı Ordusu

* **Kapıkulu Askerleri:** Devşirme Sistemine göre oluşturulan, İstanbul'da veya bazı kalelerde bulunan askerlerdir. Üç aydan üç aya "....." adı verilen maaş alırlar.

Soru: Bedergah (Kapıya Çıkma - Çıkma) ne demektir?.....

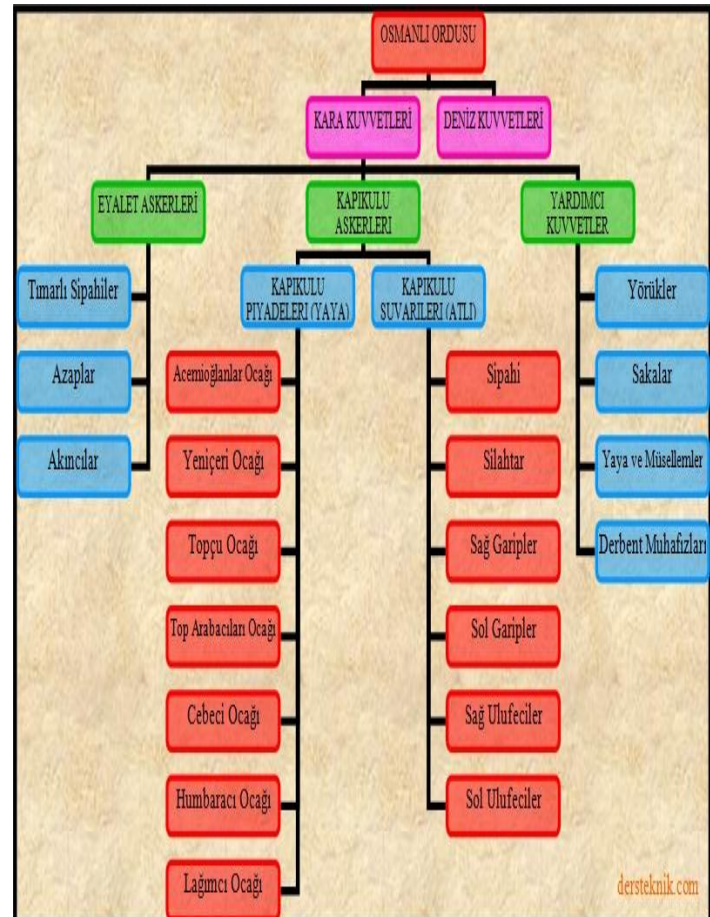
a) **Kapıkulu Piyadeleri:** Acemi Oğlanlar Ocağı, Yeniçeri Ocağı, Topçular, Top Arabacıları, Humbaracılar, Lağımıcılar, Cebeciler, Sakalar.

b) **Kapıkulu Süvarileri:** Sipahi, Silahtar, Sağ ve Sol Ulufeciler, Sağ ve Sol Garipler

* **Eyalet Askerleri (Tımarlı Sipahiler) :** Dirlik sistemine göre Türk gençlerinden kurulu, ordunun temelini oluşturan askerlerdir.

* **Yardımcı Kuvvetler:** Bağlı beyliklerden gelenler, Gönüllüler, Deliler, Yörükler, Sakalar, Azaplar, Akıncılar, Derbentler, Kale muhafızları, Turnacılar.

* **Donanma:** Orhan Gazi zamanında ilk donanma, I. Bayezit devrinde ilk tersane kurulmuştur. Kanuni devrinde ise zirveye ulaşmıştır. (16. yy.da)

Osmanlıda Toprak Yönetimi

* ..... Topraklar: Mülkiyeti şahsa ait olan topraklardır. Sahibi Müslüman olan ve öşür vergisi alınan topraklara "öşürkiye", sahibi gayr-i müslüm olan ve haraç vergisi alınan topraklara "hareciye" denir.

* ..... Topraklar: Geliri sosyal hizmetlere ayrılan topraklara denir.

* ..... Topraklar: Mülkiyeti devlete ait olan topraklardır.

a) .....: Geliri 100.000 akçeden fazla olan topraklardır.

b) .....: Geliri 100.000-20.000 arasında olan topraklardır.

c) ..... : Bu da; Eşkinici Timarı, Hizmet Timarı, Mustahfaz Timarı olarak 3'e ayrılır. Geliri 20.000 akçeden az olan topraklardır.

* .....: Geliri sınır boylarını bekleyen askerlere verilir.

* .....: Geliri kale muhafızları ve tersane giderlerine ayrılır.

* .....: Geliri doğrudan hazineye aktarılır.

* .....: Geliri padişahın ailesine ayrılır.

* .....: Kahramanlık ve büyük yararlılık gösterenlere hediye edilen topraklardır.

* .....: Otlak, mera, çayır gibi tarıma kapalı, halkın ortaklaşa kullandığı topraklardır.

Soru: Timar Sisteminin Osmanlı Devleti için sağladığı faydaları yazınız?

a) İdari; .....

b) Askeri; .....

c) Ekonomik; .....

Soru: Gedik ne demektir?.....

Soru: Hirfet ne demektir?.....

Soru: Adet-i Ağnam ne demektir?.....

Soru: Muhtesip ve Eminlerin görevi nedir?.....

5. MALİYE:

* ..... sorumluluğundadır.

* Devletin Gelirleri:

a) Vergiler:

-- Şeri Vergi : Öşür, haraç, cizye.

-- **Örfi Vergi** : Resm-i Bennak (evlilerden), Resm-i Mücerred (Bekar erkeklerden), Resm-i Arus (evlenen erkeklerden), Çiftbozan(3 yıl toprağını ekmeyenden), Resm-i Çift(Müslüman çiftçilerden), Resm-i İşpenç(Gayri müslüm çiftçilerden), Avarız (olağanüstü hallerde)...

b) Diğer Gelirler:

-- Ganimetlerin 1/5'i

-- Orman, tuzla, maden gelirleri

-- Gümrük gelirleri

-- Bağlı beylik ve devletlerden gönderilen vergi ve hediyeler

-- Müsadere sisteminden elde edilen gelirler

-- Mağlup devletlerden alınan savaş tazminatları

Soru: Saray içinde bir sanatçı örgütlenmesi olan Ehli Hiref'te yer alan nakkaşlar tarafından üretilen desenler, İmparatorluk sınırları içinde bulunan çeşitli merkezlerdeki sanatçılar tarafından da örnek alınır.

Bu uygulamanın, Osmanlı sanatında aşağıdakilerden hangisinde etkili olduğu savunulabilir?

- A)Bezeme örneklerinin minyatürle sınırlı kalması
- B) Üslup birliğinin sağlanması ve korunmasında
- C) İç mimaride kalem işi süslemeleriyle yetinilmesinde
- D) Hat sanatının ortaya çıkmasında
- E) Minyatüre yalnız tarihî konulu yazmalarda rastlanılmasında

(01.04.2012 – YGS)

Soru: Osmanlı Devleti'nin,

- I.** Kurulduğu bölgede güçlü bir devletin olmaması,
  - II.** Tımar sistemine önem vermesi,
  - III.** Merkeziyetçi bir yönetim politikası izlemesi,
  - IV.** Bizans sınırında kurulması
- özelliklerinden hangileri güçlenmesinde yönetim anlayışının etkisini kanıtlar?**

- A) I ve II B) II ve III C) II ve IV D) III ve IV E) I, II ve IV

Soru:

I – Devlete ait arazi

II – Osmanlı Devletinde Eflak – Boğdan beylerine verilen unvan

III – Tımar Sisteminde dirlik sahiplerinin bakmakla yükümlü olduğu asker

IV – Devlet görevlilerine maaş yerine, geliri bırakılan toprak

K	L	M	N
Voyvoda	Miri	Cebelü	Dirlik

Yukarıdaki bilgilerden yola çıkarak aşağıdaki tabloda Osmanlı Devletinin kültürel özellikleri ile ilgili bilgilerden hangisi doğru olarak eşleştirilmiştir?

	I	II	III	IV
A	K	L	M	N
B	L	K	M	N
C	M	L	K	N
D	L	K	N	M
E	K	L	N	M

Soru:

I – Geliri padişah ailelerine bırakılan toprak

II – Şehzadelerin sarayda bir odada tutulmaları

III – Esnaflara verilen dükkân açma hakkı

IV – Kunduracı, marangoz, demirci gibi esnaf grupları

K	L	M	N
Paşmaklık	Kafes Usulü	Gedik	Hirfet

Yukarıdaki bilgilerden yola çıkarak aşağıdaki tabloda Osmanlı Devletinin kültürel özellikleri ile ilgili bilgilerden hangisi doğru olarak eşleştirilmiştir?

	I	II	III	IV
A	K	L	M	N
B	L	K	M	N
C	M	L	K	N
D	L	K	N	M
E	K	L	N	M

Soru: Tımar Sisteminin faydaları arasında aşağıdakilerden hangisi yer almaz?

- A) Toprağın boş kalmasını önlemek
- B) Üretimi arttırmak
- C) Güvenliği sağlamak
- D) Savaşa hazır ordu bulundurmak
- E) Gayrimüslimlerin Osmanlı ordusuna katılmasını sağlamak

OSMANLI KURULUŞ DÖNEMİ TESTLERİ 1

1. Garip Hoca; "Osmanlı Devleti, Balkanlar'da fethettiği yerlere Türk halkını yerleştirirken;

- Konar-göçer Yörükleri ve Tatarları tercih etmiştir.
- Göçmenler iskân edilecek yerlere yakın bölgelerden alınmıştır.
- Göçmen alınırken, bölgenin üretim ve düzeninin bozulmamasına dikkat edilmiştir.
- Geçerli bir neden olmaksızın göç yerini terk etmek yasaklanarak yerleşim ve göç anarşisi engellenmiştir." demiştir.

Garip Hoca'nın yukarıda belirttiklerine göre aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Göçmen aileler yerleşik hayata geçirilmeye çalışılmıştır.
- B) Yeni yerleşim yerinin beğenilmemesi halinde eski yerlerine dönmeleri sağlanmıştır.
- C) Göç işinin kolay olması ve hayat şartlarından dolayı uyum sorununun yaşanmamasına dikkat edilmiştir.
- D) Yapılan göçlerin kalıcı olmasına özen gösterilmiştir.
- E) Göç ettirilecek ailelerin yerleşim yerine iklim ve geçim şartlarına uyumu dikkate alınmıştır.

2. Osmanlı Devleti, Kuruluş döneminden başlayarak izlediği farklı politikalar sonucunda sınırlarını Balkanlarda ve Anadolu'da genişletmiş, kısa zamanda büyük bir devlet haline gelmiştir.

Aşağıdakilerden hangisi bu durumun ortaya çıkmasını sağlayan politikalardan biri olamaz?

- A) Balkanlardaki otorite boşluğundan yararlanmak
- B) Fethedilen yerlerdeki halka hoşgörülü ve adil davranmak
- C) Doğu'dan gelen Türkmenleri fethedilen yerlere yerleştirmek
- D) Balkanlarda iskân siyasetini uygulamak
- E) Veraset sisteminde değişiklik yapmak

3. Timur, Ankara Savaşı'nın ardından Osmanlı Devleti'nin Anadolu Beylikleri'nden aldığı toprakları beyliklere geri vermiş, Yıldırım Bayezıt'ın oğullarını buldukları bölgenin hükümdarı ilan etmiştir.

Buna göre Timur'un,

- I. Anadolu Türk siyasi birliğini bozmak,
- II. Osmanlı Devleti'nin yeniden güçlenmesini engellemek,
- III. Balkanlar'daki Osmanlı topraklarında hâkimiyet kurmak

amaçlarından hangilerine ulaşmak istediği savunulabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) II ve III

4. Osmanlı Devleti Rumeli ve Balkanlar'da fethettiği yerlerde düzeni sağlamış, krallara ya da derebeylere ağır vergiler ödeyen köylünün vergi yükünü hafifletmiş, bölge halkına din ve ibadet özgürlüğü tanımıştır.

Bu uygulamaların temel amacı aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

- A) Fethedilen bölgelerdeki halkın devlete bağlılığını artırmak
- B) Avrupa'dan gelecek tehlikeleri Balkanlar'da durdurmak
- C) İslamiyet'in fethedilen yerlerde yayılmasını sağlamak
- D) Balkanlar'da ve Rumeli'de mezhep birliğini bozmak
- E) Bölgenin ekonomik kaynaklarına sahip olmak

5. Osmanlı Devleti'nde;

- Orhan Bey zamanında Karesi Beyliği'nin alınmasıyla Çanakkale Boğazı'ndan Rumeli'ye geçilmiştir.
- Yıldırım Bayezıt Dönemi'nde ilk tersane kurulmuş, İstanbul karadan ve denizden kuşatılmıştır.
- Çelebi Mehmet zamanında Venediklilerle ilk deniz savaşı yapılmıştır.

Bu bilgilere göre Kuruluş Dönemi için;

- I. Devletin en önemli savaş gücü donanması olmuştur.
- II. Deniz gücünün kullanıldığı kuşatma ve savaşlarda kesin başarı sağlanmıştır.
- III. Osmanlı donanması zamanla güçlendirilmiş ve geliştirilmiştir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) II ve III

6. Osmanlı Devleti'nin Kuruluş Dönemi'nde ele geçirilen topraklara öncelikle kadı ve subaşı atanmıştır.

Bu uygulama ile,

- I. bölgenin güvenliğinin sağlanması,
- II. yapılan fetihlerin hızlandırılması,
- III. fethedilen yerlerde hukukun yerleştirilmesi

durumlarından hangilerinin amaçlandığı savunulabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve III
- E) II ve III

7. Hasan Hoca tahtaya; "Osmanlı Devleti'nin Kuruluş Dönemi'nde başkent önce Bilecik, sonra Bursa, I. Murat zamanından İstanbul'un fethine kadar ise Edirne olmuştur." yazmıştır.

Hasan Hoca'nın tahtaya yazdıklarına göre başkent sürekli batıdaki şehirlere taşınmasının temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tehlikelerin doğudan gelmeye başlaması
- B) Anadolu Beylikleri'yle iyi geçinmek istenmesi
- C) Fetihlerin Balkan ve Bizans topraklarında yapılması
- D) Bizans'ın saldırılarından korunma isteği
- E) Balkanlar'daki iskân politikasının başarısız olması

OSMANLI KURULUŞ DÖNEMİ TESTLERİ 2

8. Yıldırım Bayezit, 1396 Niğbolu Zaferi'nin ardından İstanbul'u kuşatmış, ancak Doğu'da Timur tehlikesi ortaya çıkınca Bizans ile antlaşma yaparak kuşatmayı kaldırmıştır. Bu antlaşmaya göre, Bizans Osmanlı Devleti'ne yıllık vergi ödemeyi kabul etmiştir.

Bu bilgiye bakarak,

I. Haçlıların mağlup edilmesi Bizans üzerindeki Osmanlı baskısını artırmıştır.

II. Bizans, Osmanlı Devleti'ne bağlı bir devlet haline gelmiştir.

III. Doğu'dan gelen tehlike batıdaki gelişmeleri olumsuz etkilemiştir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) I ve II
D) II ve III   E) I, II ve III

9. Bizans;

– Çelebi Mehmet Dönemi'nde tahtta hak iddia eden Düzmece Mustafa'ya yardım etmiştir.

– II. Murat'a karşı Çelebi Mehmet'in oğlu şehzade Mustafa'yı padişah olması konusunda desteklemiştir.

Bu gelişmelere bakarak Bizans'ın Osmanlı Devleti'ne karşı nasıl bir politika izlediği savunulabilir?

- A) Osmanlı Devleti'ndeki veraset sistemini değiştirmek
B) Devletlerarası barışı korumak
C) Osmanlı'da çıkan taht kavgalarını desteklemek
D) Osmanlı Devleti ile işbirliği yapmak
E) Taht mücadelelerini sona erdirmek

10. Osmanlı Devleti'nin Kuruluş Dönemi'nde;

– Orhan Bey zamanında sefer düzenlenerek Karesi Beyliği alınmıştır.

– Çeyiz olarak Germiyanogulları'nın topraklarının bir kısmı Osmanlı'ya katılmıştır.

– Para karşılığı Hamitoğulları Beyliği'nin bir bölümü satın alınmıştır.

Bu bilgilere göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Donanması güçlü olan beylikler Osmanlı'ya katılmıştır.
B) Beyliklerin topraklarının alınmasında farklı politikalar izlenmiştir.
C) Karamanoğulları'na karşı ittifak oluşturulmak istenmiştir.
D) Anadolu Türk birliği kesin olarak sağlanmıştır.
E) Bizans'a komşu olan beyliklerle mücadele edilmiştir.

11. XIV. yüzyıl başlarında Avrupa'da,

– İngiltere ve Fransa arasında Yüzyıl Savaşları'nın yapılması,

– Avrupa devletlerinin siyasi birliklerini kuramaması,

– Balkanlarda topraklara sahip olan Bizans'ın iç isyanlar ve taht kavgalarıyla uğraşması durumları gerçekleşmiştir.

Bu bilgilere bakarak çıkarılabilecek ortak yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Osmanlı Devleti'nin Avrupa'daki ilerleyişi kolaylaşmıştır.
B) Balkanlı devletler feodalite ile yönetilmiştir.
C) Hıristiyan birliği parçalanmıştır.
D) Bizans'ta merkezi otorite sağlanamamıştır.
E) Avrupa devletleri sömürge yarışına başlamıştır.

1. İlk Osmanlı – Bizans Savaşı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Koyunhisar   B) Maltepe   C) Sırp sındığı
D) I. Kosova   E) II. Kosova

2. Orhan Gazi Döneminde Bizans İmparatorunun da katıldığı Osmanlı – Bizans savaşı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Koyunhisar   B) Maltepe   C) Sırp sındığı
D) I. Kosova   E) II. Kosova

3. Osmanlı Kuruluş Döneminde Haçlılarla yapılan ilk savaş aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Koyunhisar   B) Maltepe   C) Sırp sındığı
D) I. Kosova   E) II. Kosova

4. Osmanlı Devleti'ne katılan ilk Türk Beyliği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Karamanoğulları   B) Candaroğulları   C) Menteşeoğulları
D) Karesioğulları   E) Dulkadiroğulları

5. Yıldırım Bayezid, “ Sultan-ı İklîm-i Rum ” unvanını hangi savaştan sonra almıştır?

- A) Koyunhisar   B) Maltepe   C) Sırp sındığı
D) I. Kosova   E) Niğbolu

6. I. Mehmet Döneminde çıkan ilk dini nitelikli toplumsal isyan aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Baba İshak   B) 31 Mart İsyanı   C) Ankara
D) Şeyh Bedrettin   E) Şeyh Sait

7. Osmanlı Devleti'nde “ esnafa verilen dükkan açma hakkı ” aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Hirfet   B) Gedik   C) Sancak
D) Çıkma   E) Ahilik

8. Osmanlı Devleti'nde devlete ait olan topraklara ne ad verilir?

- A) Miri   B) Reaya   C) Sancak
D) Paşmaklık   E) Yurtluk

9. Osmanlı Devletinde ilk bakır para MANGIR hangi padişah zamanında bastırılmıştır?

- A) Orhan Gazi B) I. Murat C) Osman Gazi
D) II. Murat E) I. Mehmet

10. Osmanlı Devleti'nde yeniçilerin ve askerlerin silahların yapımı ve onarımıyla sorumlu sınıf aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sipahiler B) Topçular C) Yeniçiler
D) Acemi Ocağı E) Cebeciler

11. Osmanlı Devletinin soyu aşağıda verilen Oğuzların hangi boyundandır?

- A) Kınk B) Avşar C) Bayat
D) Kayı E) Alkeveli

12. Garip Hoca tahtaya Osmanlı'nın yaptığı savaşları yazmıştır:

- I. Ankara Savaşı
II. Varna Savaşı
III. Niğbolu Savaşı
IV. Otlukbeli savaşı
V. Çaldıran Savaşı

Garip Hoca'nın tahtaya yazdıklarından hangisi ya da hangileri Osmanlı Devleti'nin Balkan egemenliği amacıyla yaptığı savaşlardır?

- A) I B) IV C) II ve III D) I ve V E) II

13. Osmanlı Kuruluş Döneminde doğudan gelen büyük Türkmen kitlelerini Rumeli'ye geçirerek bu bölgede yerleşmesini sağlamasının doğurduğu sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Rumeli'nin Türkleştirilmesi sağlanmıştır.
B) Bizans'ın fethi kolaylaşmıştır.
C) Anadolu'da Türk birliğinin sağlanması gerçekleşmiştir.
D) Osmanlı Devleti bölgede devşirme sistemini uygulamıştır.
E) Timur'un Anadolu'ya saldırmasına neden olmuştur.

14. Kuruluş Dönemi'nde Osmanlı Devleti'nin Balkanlarda sınırlarının genişlemesine paralel olarak aşağıdakilerden hangisinin gerçekleştiği söylenemez?

- A) Devletin çok uluslu bir yapı kazanması
B) Vergi gelirlerinin artması
C) Farklı kültürler ile karşılaşılması
D) Fethedilen yerlerde din birliğinin sağlanması
E) Devlet teşkilatlanmasında yeni kurumların açılması

15. Osmanlı Kuruluş Dönemi'nde;

- Osman Bey başkenti Söğüt'ten Bilecik'e taşıdı,
  - Orhan Bey başkenti Bilecik'ten Bursa'ya taşıdı,
  - I. Murat başkenti Bursa'dan Edirne'ye taşıdı,
- gerçekleşen başkent değişikliklerinin temel gerekçesi aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Ticaret yollarını ele geçirme düşüncesi
B) Fetihlerin daha kolay gerçekleştirilmek istenmesi
C) Devletin merkezi otoritesinin güçlendirilmesinin amaçlanması
D) Fethedilen yerlerin Türkleştirilmek istenmesi
E) Devlet teşkilatlanmasının tamamlanmak istenmesi

16. Yıldırım Bayezid İstanbul'u kuşattığında Anadolu'da Timur tehlikesi baş gösterince, Bizans ile bir antlaşma yapılarak kuşatma kaldırılmıştır.

Antlaşma hükümlerine göre;

- I. İstanbul'da bir cami yaptırılacaktır.
II. İstanbul'da bir Türk Mahallesi oluşturulacaktır.
III. Türklerin davalarına bakmak üzere bir kadı görevlendirilecektir.
IV. Türk tüccarlar İstanbul'a serbetçe giriş – çıkış yapacaktır.
V. Bizans her yıl Osmanlı'ya vergi ödeyecek.

Bizans İmparatorluğu'nun kabul ettiği bu koşullardan hangileri Osmanlı Devleti'ne doğrudan ekonomik kazanç sağlamıştır?

- A) I ve V B) I ve II C) III ve IV
D) I ve IV E) IV ve V

17. Kuruluş Dönemi'nde Osmanlı Devleti'nin;

- Karesi beyliğinden Balıkesir ve çevresini
  - Germiyanogullarından Kütahya'yı,
  - Ahilerden Ankara ve Çankırı'yı alması,
- aşağıdakilerden hangisine yöneliktir?**

- A) Rumeli'ye geçişi kolaylaştırmaya
B) Devleti imparatorluk haline getirmeye
C) Anadolu'da siyasal birliği kurmaya
D) Taht kavgalarını önlemeye
E) İslam Dünyasına kendisini kabul ettirmeye

18. Osmanlı Kuruluş Dönemi'nde;

- I. Hamidoğullarından para ile toprak satın alınması
II. Germiyanogulları'ndan çeyiz olarak Kütahya ve çevresinin alınması
III. Taht kavgalarından yararlanılarak Karesioğulları Beyliği'nin topraklarına el konulması

Yukarıdaki bilgilere dayanarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Sınırlarını genişlettiklerine
B) Anadolu'da Türk siyasal birliğini kurmaya çalıştıklarına
C) Sınırlarını genişletmek için değişik yöntemler uyguladıklarına
D) Karesioğulları'nın Osmanlı egemenliğini kabul ettiğine
E) Anadolu Selçuklu Devleti ile politik ilişkilerini sürdürdüklerine

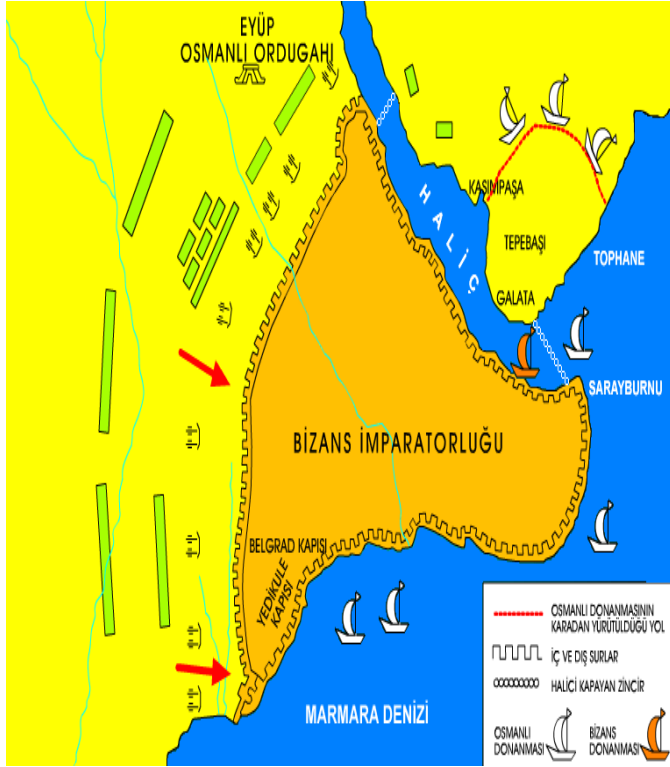
II. ÜNİTE: DÜNYA GÜCÜ: OSMANLI DEVLETİ (1453 – 1600)

1. KONU: İSTANBUL'UN FETHİ

Yükseliş Devri Padişahları:

Fatih Sultan Mehmet.....(1451 – 1481)
II. Bayezit.....(1481 – 1512)
Yavuz Sultan Selim.....(1512 – 1520)
Kanuni Sultan Süleyman.....(1520 – 1566)
II. Selim.....(1566 – 1574)Sokullu Mehmet Paşa Dönemi
III. Murat.....(1574 – 1595)Sokullu Mehmet Paşa Dönemi

1. II . Mehmet Dönemi (Fatih/ 1451 – 1481)

Soru: İstanbul'un Fethinin Sebeplerini Yazınız?

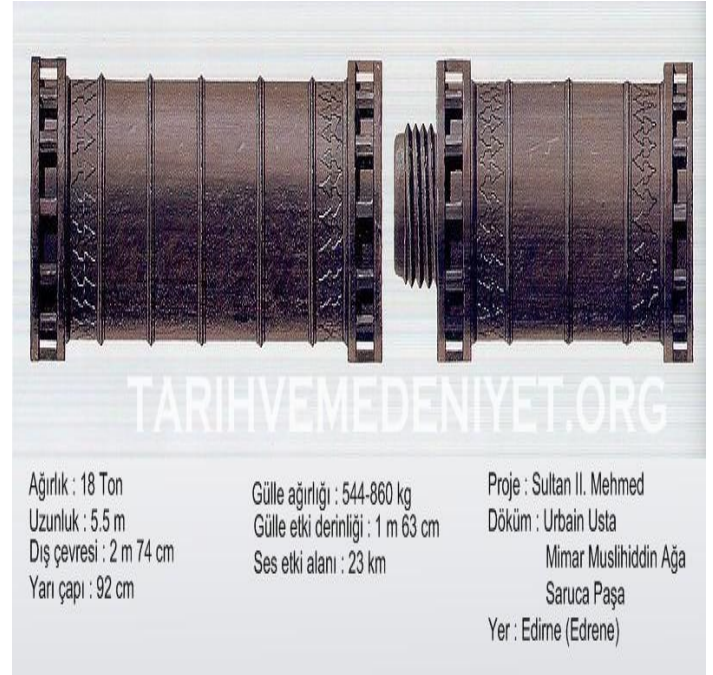
- İstanbul'un jeopolitik konumu
- Hz. Peygamber'in müjdesine kavuşmak

*İstanbul'u fetheden komutan ne büyük komutandır,
İstanbul'u fetheden askerler ne büyük askerlerdir.*

- Bizans'ın Anadolu beyliklerini ve şehzadeleri kıskırtması, Haçlı seferlerine davetiye çıkarması
- Karadeniz ticaret yollarını ele geçirmek
- Anadolu ile Rumeli toprakları arasındaki bütünlüğü sağlamak
- Osmanlı ordusunun Rumeli'ye geçişini kolaylaştırmak

Soru: İstanbul'un Fethi İçin Osmanlının yaptığı hazırlıkları yazınız?

- .....
- .....
- .....
- .....
- .....

Ağırlık : 18 Ton
Uzunluk : 5.5 m
Dış çevresi : 2 m 74 cm
Yarı çapı : 92 cm

Gülle ağırlığı : 544-860 kg
Gülle etki derinliği : 1 m 63 cm
Ses etki alanı : 23 km

Proje : Sultan II. Mehmed
Döküm : Urbain Usta
Mimar Muslihiddin Ağa
Saruca Paşa
Yer : Edirne (Edrene)

Şahi Topu

Soru: Osmanlı Devletinin hazırlıklarına karşı Bizans'ın yaptığı hazırlıkları yazınız?

- .....
- .....
- .....
- .....

.....
e).....
.....

Not: Gerekli hazırlıklar yapıldıktan sonra 1453 Nisan'ında kuşatma başlamış, 29 Mayıs 1453'de İstanbul fethedilmiştir.

Soru: İstanbul'un Fethinin Türk Dünyası Açısından Sonuçlarını Yazınız?

- a) Osmanlı Devleti ..... dönemine girmiştir.
- b) Osmanlı Devleti bir imparatorluk haline gelmiştir.
- c) İstanbul ..... yapılmıştır.
- d) İstanbul dini, ticari, kültürel ve ilim merkezi haline getirilmiştir.
- e) ..... ticaret yolları Osmanlıların eline geçmiştir.
- f) Anadolu ve Rumeli toprakları arasındaki bütünlük sağlanmıştır.
- g) Osmanlıların İslam dünyasındaki itibarı artmıştır.
- h) Osmanlı – Venedik ilişkilerinin bozulmasına yol açmıştır.
- i) II. Mehmet'e ..... unvanı verildi.

Soru: Fatih Sultan Mehmet; Fener Ortodoks Kilisesinin varlığını sürdürmesine izin verirken, Yahudi ve Ermeni cemaatlerinin örgütlenmelerine olanak sağlamıştır. Bosna Fransisken Kilisesine verdiği 1463 tarihli fermanla da onlara kendi dillerinde ibadet ve eğitim özgürlüğü tanımıştır.

Bu durumun, aşağıdakilerden hangisinin bir göstergesi olduğu savunulabilir?

- A) Müslüman olmayanların Müslümanlarla eşit haklara sahip olduğunun
- B) Ticaretin, Müslüman olmayanların elinde olduğunun
- C) Müslüman olmayanların devlet yönetimine katıldığıının
- D) Osmanlı veraset sisteminin değiştiğinin
- E) Müslüman olmayanlara kendi benliklerini koruma olanağı sağlandığının

(01.04.2012 – YGS)

Soru: İstanbul'un Fethinin Dünya Tarihi Açısından Sonuçlarını Yazınız?

- a) Ortaçağ kapanmış, ... başlamıştır.
- b) 1058 yıldır hüküm süren ..... yıkılmıştır.

c) Fener Rum Patrikhanesi ve Ortodoks halk Osmanlıların himayesine alınmıştır.

İstanbul'da Latin serpuşu(külâh) görmektense Türk sarığına görmeyi tercih ederiz.

- d) İstanbul'dan kaçıp .....'ya giden bilim adamları, Rönesans'a sebep olmuşlardır.
- e) Karadeniz ticaret yollarının Osmanlıların eline geçmesi ..... sebep olmuştur.

Fatih zamanında Anadolu'daki faaliyetler şunlardır:

- a) 1459'da Cenevizlilerden Amasra alınmıştır.
- b) 1460'da Candaroğulları'ndan Sinop alınmıştır.
- c) 1461'de Trabzon Rum İmparatorluğu'na son verilmiştir.
- d) 1466'da Karamanoğulları'ndan Konya ve Karaman alınmıştır.
- e) 1473'de Akkoyunlularla Otlukbeli Savaşı yapılmıştır.

Fatih zamanında Rumeli'deki faaliyetler şunlardır:

- a) Sırbistan (1459),
- b) Mora (1460) ,
- c) Eflak (1462),
- d) Bosna – Hersek (1463-1465) ,
- e) Kili ve Akkerman hariç Boğdan (1476) ,
- f) Arnavutluk (1479) alınarak Balkanlar'ın fethi sağlanmıştır.

Fatih zamanında denizlerdeki faaliyetler şunlardır:

- a) Ege adalarından ....., ... gibi adalar fethedildi.
- b) Yunan adalarından ..... ve ..... adaları fethedildi.
- c) 1475 yılında ..... komutasında Osmanlı donanması Kırım'ı fethetmiştir. Kırım'ın fethiyle Karadeniz ticaret yolları denetim altına alınmış, bu durum Coğrafi keşiflere sebep olmuştur.

Önemi: .....

d) 1480 yılında Rodos kuşatıldı ancak alınmadı.

e) İtalya'nın Otranto kalesi 1480 yılında fethedilmişse de Fatih'in ölmesiyle başlayan taht kavgaları yüzünden gerekli yardım yapılamadığı için tekrar kaybedilmiştir.

Not: İlk imtiyazlar (ekonomik ayrıcalıklar)
..... verildi.

İmtiyazların(Ayrıcalık) verilme amacı;

a) Ticareti geliştirmek

b) Hıristiyan birliğini parçalamak

Not: Fatih zamanında;

a) Osmanlı yükseliş dönemine girmiş ve bir
..... haline gelmiştir.

b) Mevcut kanunlar toplanıp geliştirilerek
..... (Fatih Kanunnamesi) çıkarılmıştır.
Buna göre devletin bekası için .....
..... izin verilmiştir. Böylece devlet,
merkeziyetçi bir yapıya kavuşmuştur.

c) Divana padişah yerine .....
başkanlık yapmaya başlamıştır.

d) Fatih Camii ve onun yanına .....
..... medreseleri inşa edilmiştir.

e) Klasik Osmanlı mimari üslubu ortaya çıkmıştır.

f) Cülus bahşişinin dağıtılması gelenek haline almıştır.

g) İlk ..... para bastırılmıştır.

Not: Fatih kendi portresini ünlü İtalyan ressam Gentile Bellini'ye yaptırmıştır. Fatih Sinan Bey ve Şiblizade Ahmet'e de portresini yaptırmıştır. Osmanlıda portresini yaptıran ilk padişahdır. (Fatih Sultan Mehmet'in İtalyan ressam Gentile Bellini tarafından çizilmiş portresi Londra'da Sotheby's antik eserler ve açık artırma şirketinde 468 bin 500 sterline (960 bin dolar) ismi açıklanmayan bir müşteriye satıldı. 2007)

2. II . Bayezit Dönemi (1481-1512)

* ..... Sultan II. Bayezit'a karşı Memlûkler'in de kışkırtmasıyla birkaç kez taht mücadelesine girişmiş de mağlup olarak Rodos şövalyelerine sığınmış ve onlar tarafından papaya götürülmüştür.

Önemi: .....

* Venediklilerin Osmanlıların durgunluk devresinden faydalanmak istemesi üzerine başlayan savaşlarda Osmanlı galip gelerek ..... ve ..... alınmıştır.

* Şah İsmail 1502'de Akkoyunlu Devleti'ni yıkarak Şii – Safevi Devleti'ni kurmuştu. Anadolu'ya gönderdiği adamlar ile isyanlar çıkartmıştır. Bunlardan ..... İsyani uzun süre bastırılmamıştır. II. Bayezit'ın yetersizliği ortaya çıkmış, bu da taht değişikliğine zemin hazırlamıştır.

* Trabzon sancak beyi ..... Rumeli'de sancak beyliği istemiş de verilmemiş ve isyan etmiştir. Başarılı olamamış, fakat bu savaşta ordunun hayranlığını kazanmıştır. Ordunun baskısı üzerine II. Bayezit; Yavuz'u tahta geçirmek mecburiyetinde kalmıştır.

KISSADAN HİSSE

SIR SAKLAMAK

Yavuz Sultan Selim, birçok Osmanlı Padişahı gibi devletin selameti için sefer hazırlıklarını gizli tutarmış. Bir keresinde vezirlerinden biri ısrarla seferin yapılacağı ülkeyi sorunca, Yavuz ona:

- Sen sır saklamasını bilir misin? diye sormuş. Vezir, Yavuzdan cevap alacağı ümidiyle:
-Evet hünkarım, bilirim dediğinde, Sultan Yavuz cevabı yapıştırmış:
-Ben de bilirim.

2. KONUSU: OSMANLILARDA YÖNETİM, ASKERİ TEŞKİLAT VE EĞİTİM

Not: Saray üç kısımdan oluşur. Bunlar;

a) ..... **Kısım:** Sarayın dış bölümüdür. Yeniçeri ağası bu bölümde bulunur.

b) ..... **Kısmı:** Sarayın iç bölümüdür. Padişahın güvenilir hizmetkarları bu bölümdedir. Saray okulu olup, devletin ihtiyaç duyduğu devlet adamları burada yetişirdi.

c) ..... **Kısmı:** Hükümdar ve ailesinin bulunduğu bölümdür. Saray kadınları burada eğitim ve öğretim görürdü.

OSMANLI DEVLETİNDE YÖNETİM

PADİŞAH

DİVAN-I HÜMAYUN

SEYFİYE Askeri Bürokrasi	İLMİYE Din, Eğitim ve Hukuk Bürokrasisi	KALEMİYE Sivil Bürokrasi
------------------------------------	---	------------------------------------

Divan-ı Hümayun:

* Devlet işlerinin ve önemli davaların karara bağlandığı yönetimde etkili bir organdır.

* Bakanlar kurulundan en büyük farkı mahkeme özelliği göstermesidir.

* Fatih'e kadar padişahlar, Fatih'ten sonra sadrazamlar başkanlık yapmışlardır.

* Son söz padişahındır. Zamanla önemini kaybetmiş, II. Mahmut zamanında ortadan kaldırılarak nazırlıklar kurulmuştur.

* Ayrıca, İkinci, Çarşamba, Cuma ve Ayak divanları da vardır.

* Divan görüşmelerine katılan üyeler şunlardır:

a) ..... : Padişah'tan sonra en büyük devlet memurudur. Padişahın mührünü taşır. Fatih'ten itibaren devşirme sadrazamlar devlet yönetiminde etkilidir.

b) ..... : Sayıları 7'ye kadar çıkmıştır. Vezir-i Azam'ın yardımcılarıdır. Bugünkü devlet bakanlarına benzerler.

c) ..... : Yüksek askeri davalara bakar. Anadolu ve Rumeli olmak üzere iki tanedir. Ayrıca müderrislerin ve kadıların atamalarını gerçekleştirir.

d) ..... : Maliyeden sorumlu kişidir. Gelir, gider defterlerini tutar. Padişah malının vekilidir.

e) ..... : Padişah fermanını, tuğrasını çeken, fethedilen yerlerin kaydedilmesi, dirliklerin dağıtılması ve tapu kadastro işlerinden sorumludur.

f) ..... : Yükselme döneminde divan üyesi olmuştur. Devlet işlerinin dine uygun olup olmadığı konusunda fetva verir.

g) ..... : Dış işlerinden sorumlu kişidir. Divan'a 17. Yüzyılda katılmıştır.

h) ..... : Donanma ile ilgili konularda divana karşı sorumludur.

i) ..... : Vezir rütbesinde olan Yeniçeri ağaları divana katılırdı. İstanbul'un korunmasından sorumludur.

Osmanlı Devlet Yönetim Birimleri

KÖY	KAZA	SANCAK	EYALET
-----	------	--------	--------

Aşağıda, günümüz idari yapısındaki devlet görevlileri verilmiştir. Karşlarına Osmanlı Devlet Teşkilatlanmasında görevli olan memurları yazınız?

Kaymakam	
Jandarma	
Hâkim	
Muhtar	

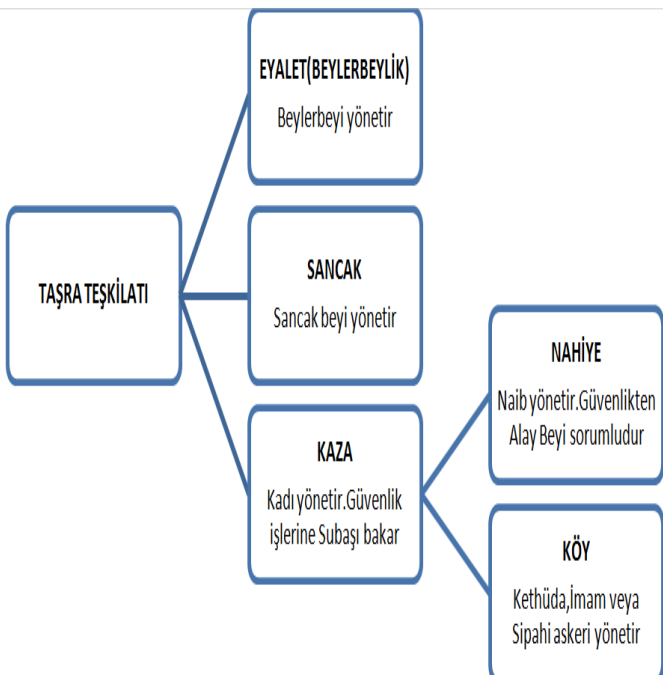
Ülke Yönetimi

* Merkez Teşkilatı (İstanbul, Dersaadet, Pa-i taht, Asitane) :

- a) ..... Ağası (Asayiş işleri)
b) ..... (Belediye işleri)
c) ..... (Adalet işleri)
d) ..... Ağa (Maliye işleri)

* Taşra Teşkilatı (İstanbul dışı) :

İdari Birim	Yöneticisi	Güvenlik Sorumlusu	Adalet İşleri
Eyalet	.....	Subaşı	Kadı
Sancak	Sancakbeyi(Mirliva)	Subaşı	.....
Kaza	Kadı	.....	Kadı
Nahiye	Kadı naibi	Subaşı	.....
.....	Timarbeyi	Yiğitbaşı	Kadı naibi

Eyaletler

* Merkez Bağı Eyaletler (Salyanesiz-Yıllıksız)

Toprakları dirliklere dağıtılan Anadolu, Rumeli gibi eyaletler.

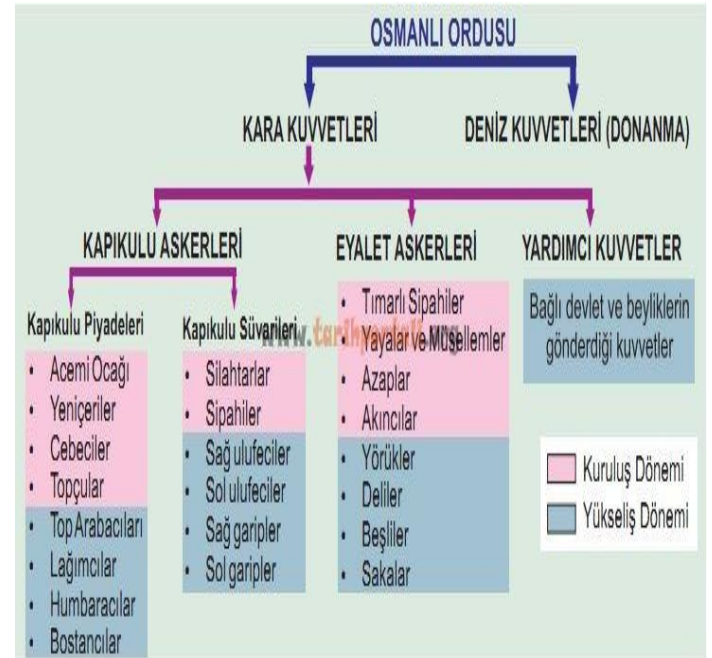
* Özel Yönetimi Olan Eyaletler (Salyaneli-Yıllıklı)

Vergileri iltizam usulüne göre toplanan merkezden yöneticisi gönderilip, maaşı verilen eyaletler. Mısır ve Garp ocakları gibi.

* Bağı Beylikler

İç işlerinde serbest, dış işlerinde merkeze bağı, yıllık vergi gönderen, yöneticileri kendi içlerinden seçilen eyaletler. Kırım, Erdel, Eflak gibi.

OSMANLI ORDUSU

I. KARA KUVVETLERİ

A) Kapıkulu Askerleri

a) Kapıkulu Piyadeleri

-- Acemi Ocağı: .....

-- Yeniçeriler: .....

.....
-- *Cebeciler:* .....

.....
-- *Topçular:* .....

.....
-- *Top Arabacıları:* .....

.....
-- *Lağımclar:* .....

.....
-- *Humbaracılar :* .....

.....
-- *Bostancılar:* .....

b) Kapıkulu Süvarileri

.....
-- *Silahtar :* .....

.....
-- *Sipahi :* .....

.....
-- *Sağ Ulufeciler :* .....

.....
-- *Sol Ulufeciler :* .....

.....
-- *Sağ Garipler :* .....

.....
-- *Sol Garipler :* .....

B) Eyalet Askerleri

.....
-- *Tımarlı Sipahiler :* .....

.....
-- *Yayalar ve Müsellemeler :* .....

.....
-- *Azaplar :* .....

.....
-- *Akıncılar :* .....

.....
-- *Yörükler :* .....

.....
-- *Deliler :* .....

.....
-- *Beşliler :* .....

-- Sakalar : .....

.....

.....

C) Yardımcı Kuvvetler

Bağlı devlet ve beyliklerin gönderdiği kuvvetler.

II. DENİZ KUVVETLERİ (DONANMA)

* İlk Osmanlı donanması Karesi Beyliğinden geçen küçük çaptaki bir deniz kuvveti idi.

* Osmanlı donanmasının ilk ciddi çatışması Mehmet Çelebi zamanında oldu. Çalı Bey komutasındaki Osmanlı donanması Venediklilere yenildi.

Soru: Lonca Teşkilatı (Ahilik) nedir?.....

.....

.....

.....

Not: Lonca teşkilatına alınanlar çiraklıktan kalfalığa, kalfalıktan ustalığa kadar yükselebiliyorlardı. Ustalık belgesi almaya **icazet** denirdi. İcazet alanlar işyeri açabiliyorlardı.

Not: Padişahların erkek çocukları ilköğrenimlerini **şehzadegan** mektebinde görüyorlardı.

Soru: Aşağıda verilen kelimelerin anlamlarını yazınız?

-- Tophane: .....

.....

.....

-- Humbarahane: .....

.....

.....

-- Kılıçhane: .....

.....

.....

--Mehterhane: .....

.....

.....

Soru: XVII. yüzyılda Osmanlı Devleti, iltizam usulünde yaptığı değişikliklerle yüklü bir peşin ödemeyi de öngören malikâne usulünü getirmiştir. Buna göre mukaataalar mültezimlere daha önceki gibi üç yıllık sürelerle değil, sürekli olarak ihale edilmeye başlanmıştır.

Yapılan bu değişiklikle güdülen amaç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Âyanların reaya temsilcisi olmasını önlemek
  - B) Büyük toprak sahiplerinin ortaya çıkmasını engellemek
  - C) Hazineye daha fazla gelir sağlamak
  - D) Tek hazine sisteminden çoklu hazine sistemine geçmek
  - E) Yeniçeri Ocağının kaldırılmasına ortam hazırlamak
- (27.03.2011 – YGS)

Soru: Aşağıdakilerden hangisinin Osmanlı Devleti'nde yerli tüccar kesiminin güçlenmesini engellediği savunulamaz?

- A) İpek ve baharat yollarının önemini kaybetmesi
  - B) Üretimin tarıma dayalı olması
  - C) Yabancılarla kapitülasyonlarla ayrıcalık tanınması
  - D) Osmanlı deniz taşımacılığının yetersiz olması
  - E) Osmanlı sanayisinin rekabet gücünü giderek yitirmesi
- (27.03.2011 – YGS)

Soru: Orhan Bey'in düzenli ordu kurup, kendi adına para bastırması, hutbe okutması ve divan örgütünü kurması birlikte düşünüldüğünde;

- I. Bağımsızlığını ilan ettiği,
- II. Kendi adına hutbe okuttuğu,
- III. Divan örgütünü kurduğu,

sonuçlarından hangilerine varılabilir?

- A. Yalnız I
- B. Yalnız II
- C. II ve III
- D. I ve III
- E. I, II ve III

SINAVA ÇALIŞMA ETKİNLİĞİ

1. Osmanlı hastanelerinde din ve ırk gözetilmeksizin her kesimden insana hizmet verilmekteydi. II. Beyazıt tarafından 1485’ te Tunca Nehri kenarında yaptırılan caminin yanına, akıl hastalarının su, müzik ve kuş sesiyle tedavi edildiği bir hastane inşa ettirilmiştir. Fatih Sultan Mehmet’te kurduğu medreselerin yanına 1470’te hastane yaptırmıştı.

Burada haftada bir gün fakirlere ücretsiz bakılmakta ve ilaçları ücretsiz verilmekteydi. Kaynaklara göre XV. Yüzyılda İstanbul’da 110 hastane bulunduğu tespit edilmiştir. İstanbul Kasımpaşa Tersanesinde Osmanlı donanması için bir hastane tesis edilmiştir. Ayrıca Osmanlı donanması için Girit, Basra ve Preveze’de bahriye hastaneleri kurulmuştu.

Aşağıda verilen soruları yukarıda verilen metne göre cevaplayınız?

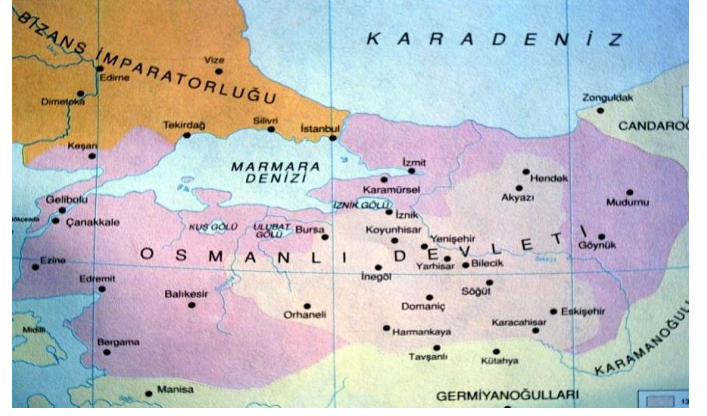
- Metni dikkatle okuduktan sonra metne uygun bir başlık koyarak, niçin bu başlığı seçtiğinizi açıklayınız?
- Okuduğunuz metinde Osmanlı Devleti’nde sosyal devlet anlayışının olduğuna dair kanıt gösterebilir misiniz?

2. Aşağıda verilen cümlelerde boş bırakılan yerlere gelebilecek uygun kelime ya da kelime gruplarını yazınız?

- Osmanlıda halka ..... denir.
- Abbasi halifesi tarafından Sultan-ı İklim-i Rum unvanı padişah ..... verilmiştir.
- Osmanlı Devleti’nde şehzade eğitmenine ..... denir.
- Gelirleri padişah kızlarına, annelerine ve eşlerine ayrılan topraklarına ..... adı verilirdi.
- Marangoz, kunduracı, demirci gibi mesleklere verilen genel isme ..... denir.

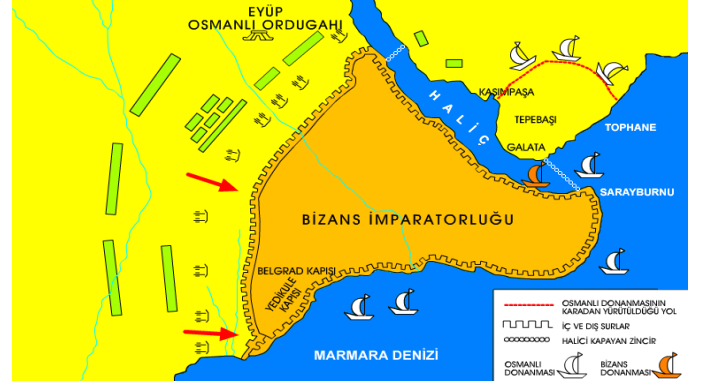
3. Osmanlı Devleti Kuruluş Dönemi politikalarını yazınız?

-
-
-
-

4. Yukarıda Osmanlı Devleti’nin Kuruluş dönemi ile ilgili harita verilmiştir. Bu haritaya bakarak;

- Verilen harita Osmanlı Devleti’nde hangi padişah zamanına ait olabilir? Gerekçesiyle birlikte yazınız?
- Verilen haritaya göre Osmanlı Devleti sınırlarını ilerde hangi yönde genişletecektir? Gerekçesiyle birlikte yazınız?

5. Yukarıdaki haritada İstanbul’un Fethi haritası verilmiştir. Bu haritadan da yararlanarak kuşatma öncesi Bizans ne gibi hazırlıklar yapmıştır?

-
-
-
-
-

6. Koyunhisar Savaşı’nın önemini yazınız?

7. Ankara Savaşı'nın sebeplerini yazınız?

- a)
b)
c)
d)
e)

8. Şeyh Bedrettin İsyanının önemini yazınız?

9. Aşağıda verilen cümlelerin "DOĞRU" ya da "YANLIŞ" olduğunu belirtiniz?

Cümle---İfade	D	Y
a) Osman Bey, devletin kuruluşunda Ahilerin desteğini almıştır.		
b) İlk gümüş akçe Orhan Gazi döneminde bastırıldı.		
c) Haçlılarla yapılan ilk savaş Sırpsındığı Savaşı'dır.		
d) Azaplar, savaş esnasında su taşıyan askeri sınıftır.		
e) Yıldırım Bayezid, İstanbul'un Fethi için Anadolu Hisarını yaptırmıştır.		

10. Osmanlı Kuruluş Devrinde Balkanlar'da güçlenmede ve kalıcı egemenlik kurmada aşağıdakilerden hangisi etkili olmamıştır?

- A. İskân politikası
B. Ortodoks-Katolik yakınlaşması
C. Güçlü ordular
D. Bölgede vergi adaleti sağlanması
E. Din ve mezhep özgürlüğü sağlanması

11. Orhan Bey'in düzenli ordu kurup, kendi adına para bastırması, hutbe okutması ve divan örgütünü kurması birlikte düşünüldüğünde;

- I. Bağımsızlığını ilan ettiği,
II. Bizans'la ilişkilerini artırdığı,
III. Devlete işlerlik kazandırdığı.

sonuçlarından hangilerine varılabilir?

- A. Yalnız I
B. Yalnız II
C. I, II ve III
D. I ve III
E. I ve II

OSMANLI KÜLTÜR VE MEDENİYET TESTLERİ

1. Osmanlı Devleti'nde yönetici yetiştirmek için açılan Enderun'da fizik, kimya, matematik, astronomi, edebiyat gibi temel bilimler okutuluyordu.

Bu bilgilere göre aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Osmanlı Devleti'nde yöneticilerin eğitimine önem verildiğine
B) Osmanlı Devleti'nde pozitif bilimlerin okutulduğuna
C) Osmanlı Devleti'nin dini bilimlere önem verdiğine
D) Enderun'da temel bilimlerin okutulduğuna
E) Yöneticilerin birçok alanda eğitime tabi tutulduğuna

2. Osmanlı Devleti fethettiği bölgelerdeki halkın yürürlükteki kanunlarını hemen kaldırmamış ve bölge ile ilgili kanunlar çıkarırken eski hukuk sistemlerini dikkate almıştır.

Osmanlı Devleti'nin bu uygulama ile hedeflemiş olduğu temel amaç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bölge halkını yönetime ortak etmek
B) Bölge halkının Müslüman olmasını sağlamak
C) Fetih hareketlerini sona erdirmek
D) Bölgeye yerleşmeyi hızlandırmak
E) Halkın Osmanlı yönetimine uyum sağlamasını kolaylaştırmak

3. Garip Öğretmen tahtaya; "Osmanlı Devleti'nde, sokakların aydınlatılması ve temizlenmesi, şehirlerin güzelleştirilmesi, yol ve köprü yapımı gibi işler için vakıflar kurulmuştur." yazmıştır.

Garip Öğretmenin tahtada yazdığına göre Osmanlı vakıfları ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılabılır?

- A) Osmanlı halkının yerleşik hayata geçmesini sağlamışlardır.
B) Topluma hizmet amacıyla kurulmuştur.
C) Her ilde eşit sayıda kurulmuşlardır.
D) Buldukları bölgenin vergilerini toplamışlardır.
E) Yalnızca imar işlerinde bulunmuşlardır.

4. Osmanlı Devleti'nde;

- I. Hıristiyan çocukların devşirilerek, bunlardan yetenekli olanların devlet tarafından çeşitli memuriyetlere getirilmesi,
II. anlaşmazlık çıkan iki aşiret arasında sükûnetin sağlanması için birinin başka bir bölgeye göç ettirilmesi,
III. Müslüman halktan bir kişinin gerekli eğitimi aldıktan sonra "kadı" olarak devlet tarafından görevlendirilmesi,

durumlarından hangileri Osmanlı Devleti'nde dikey hareketlilik olduğunu göstermektedir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) II ve III
D) I ve II
E) I ve III

5. Osmanlı Devleti'nde devlete ait olan topraklardan,

- Dirliklerin gelirleri atlı asker yetiştirmeleri karşılığında tımarlı sipahilere,
- Ocaklıkların gelirleri maaşları olarak kale muhafızlarına ve donanma mensuplarına,
- Yurtlukların gelirleri akıncılara ve sınır boylarını koruyanlara bırakılmıştır

Bu bilgiye bakarak devletin toprakların gelirlerini dağıtırken hangisine önem verdiği savunulabilir?

- A) Toprak gelirlerin artmasına
- B) Ülkenin savunulmasına
- C) Ekonominin güçlenmesine
- D) Halkın refahının artırılmasına
- E) Ticaretin gelişmesine

6. Osmanlı Devleti'nin Rumeli ve Balkanlardaki siyasi varlığı dört yüz yıldan fazla sürmüştür. Buna rağmen bölgedeki Hıristiyan halk benliğini korumuş, Fransız İhtilali'ndan sonra yayılan ulusçuluk akımından etkilenerek isyanlar çıkarmıştır.

Osmanlı topraklarında yaşayan Hıristiyanların ulusal varlıklarını korumalarının temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Avrupa ile ilişkilerini devam ettirmeleri
- B) Osmanlı Devleti'nin bölgede hoşgörülü politika uygulaması
- C) Hıristiyanların köklü bir kültüre sahip olmaları
- D) Avrupa'nın ekonomik açıdan Hıristiyanlara yardım etmesi
- E) Bölge halklarının arasında güçlü bir dayanışma olması

7. Osmanlı Devleti'nde,

- I.** Hıristiyan halka iyi davranılması,
- II.** Enderun Mektebi'nde devşirmelerin eğitim görmesi,
- III.** fethedilen yerlere Türklerin yerleştirilmesi

uygulamalarından hangileri ulusçu bir politika uygulandığının göstergesidir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) I ve III

8. I. Ahmet döneminde yapılan bir düzenlemeyle, şehzadelerin sancaklarda görevlendirilmesi kaldırılmış, veraset sisteminde de değişiklik yapılarak Osmanlı ailesinin en yaşlı ve olgun üyesinin tahta geçmesi kuralı getirilmiştir.

Bu durumun, Osmanlı yönetiminde yarattığı aksaklık aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Merkezi otoritenin yok olması
- B) Ülkede iç isyanların çıkması
- C) Saray kadınlarının devlet işlerine karışması
- D) Sadrazamların sık sık değişmesi
- E) Şehzadelerin yönetimde deneyim kazanamaması

9. Osmanlı Devleti'nde Hıristiyan, Ermeni ve Musevi topluluklar, ibadetlerini serbestçe yapar, istediği işle uğraşır, kendi dinlerine ve dillerine uygun eğitim alırlardı. Bu topluluklar, evlenme ve boşanma konusunda tamamen kendi kurallarını uygular, ceza hukukunda ise, kadınların kararlarına uyarlardı.

Buna göre Osmanlı Devleti ile ilgili;

- I.** Hoşgörülü bir yönetimden yanadır.
- II.** Azınlıkları Müslümanlardan üstün tutmuştur.
- III.** Vatandaşların eşitliğini savunmuştur.

yargularından hangileri söylenebilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve III
- E) I, II ve III

10. Bir toplumun ülke toprakları içerisinde köyden şehire veya bir bölgeden diğer bölgeye gidip gelmesi ya da göç ederek yerleşmesine toplumun yatay hareketliliği denir.

Buna göre Osmanlı Devleti'ndeki,

- I.** Hıristiyan çocukların devşirme yoluyla yönetici olması,
- II.** Anadolu'daki Türklerin Balkanlarda yeni fethedilen topraklara yerleştirilmesi,
- III.** Balkan savaşlarından sonra Bulgaristan'daki bir kısım Türklerin Anadolu'ya göç etmesi

durumlarından hangileri yatay hareketliliğe örnek olarak gösterilemez?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) II ve III

11. Osmanlı Devleti, Türk gelenek ve görenekleriyle, İslam hukuku ve fethedilen yerlerin kanunlarına göre yönetilmiştir. **Buna göre aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?**

- A) "Devlet hanedan üyelerinin ortak malıdır." anlayışı benimsenmiştir.
- B) Eski Türk devlet yönetimi anlayışı aynen devam etmiştir.
- C) Devlet yönetimi şartlara ve yeni durumlara göre şekillenmiştir.
- D) Sınırların genişlemesiyle ülke eyaletlere ayrılmıştır.
- E) Devlet yönetimindeki değişiklikler sınırların genişlemesini önlemiştir.

12. Osmanlı Kuruluş Dönemi'nde maliye işlerinden sorumlu bir defterdar var iken Yükselme Dönemi'nde üç defterdar görevlendirilmeye başlanmıştır.

Bu durumun ortaya çıkmasında,

- I.** devletin sınırlarının genişlemesi,
- II.** iç karışıklıkların artması,
- III.** defterdarlara güvenin azalması

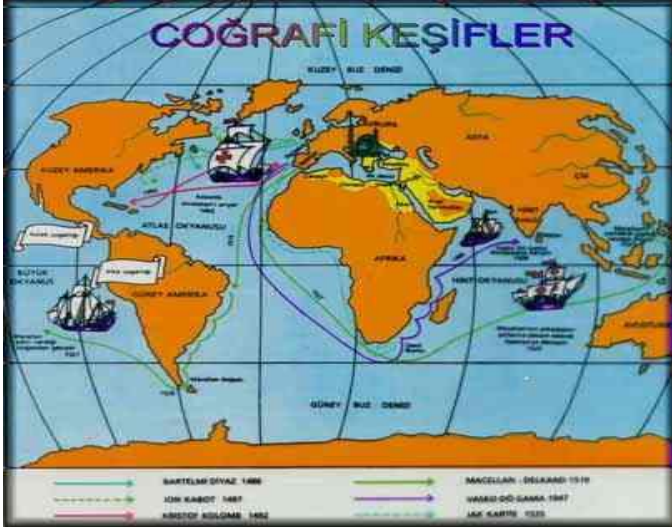
gelişmelerinden hangileri etkili olmuştur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve III
- E) I, II ve III

3. KONU: AVRUPADAKİ GELİŞMELER

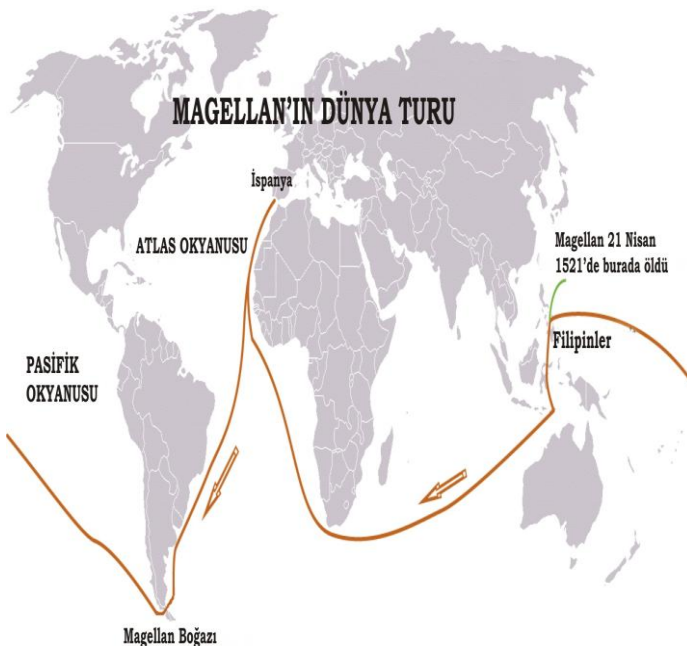
BARUT, PUSULA, KÂĞIT, MATBAA'YI ÇİN İCAT ETMİŞTİR. TALAS SAVAŞI İLE TÜRK VE MÜSLÜMANLAR ÖĞRENİŞTİR. HAÇLI SEFERLERİ İLE DE AVRUPALILAR ÖĞRENECEKTİR.

I. COĞRAFİ KEŞİFLER

Coğrafi Keşiflerin Sebepleri:

- * İpek ve baharat yolunun Müslümanların elinde bulunması.
- * Avrupa'da coğrafi bilgilerde gelişme sağlanması.
- * Avrupa'nın, doğunun zenginliklerini ele geçirmek istemesi.
- * Avrupa'da cesur gemicilerin yetişmesi ve gemicilik sanatının ilerlemiş olması.

-- AMERİKA'nın KEŞFİ
(Kristof Kolomb, Ameriko Vespuçi)

-- ÜMİT BURNU'nun KEŞFİ
(Bartelmi Diyaz, Vasko Dö Gama-Hindistan)

-- DÜNYANIN DOLAŞILMASI
(Macellan, Del Kano)

Coğrafi Keşiflerin Sonuçları:

- * Avrupalılar, sömürge imparatorlukları kurdular.
- * Akdeniz limanları, İpek ve Baharat yolları eski önemini kaybetti. Bunun yerine Atlas Okyanusu limanları önem kazandı.
- * Avrupalılar yeni bitki ve ürünleri tanıdılar. (domates, patates, tütün)
- * Hıristiyanlık yayıldı. Buna karşılık dünyanın düz olduğunu söyleyen kilise ve din adamlarına güven azaldı.
- * Ticaretle uğraşan Burjuva sınıfı zenginleşti.
- * Keşfedilen yerlere, özellikle Amerika'ya Avrupa'dan birçok insan göç etti.
- * Amerika'da Aztek ve İnka medeniyetlerinin varlığı ortaya çıktı. Sömürgeciler tarafından tahrip edilmiştir.

* Zenginleşen Avrupa, kültür ve sanat hareketlerini destekleyerek, Rönesans ve Reform hareketlerinin doğmasına zemin hazırladı.

II. RÖNESANS

Not: İtalya'da başlamıştır. (Yeniden Doğuş)

Sebepleri:

- * Okuma yazma oranının artması
- * İstanbul'dan kaçan bilim adamlarının İtalya'ya gitmesi
- * Antikçağ eserlerinin incelenmesi
- * Kiliseye ve din adamlarına duyulan güvenin azalması
- * Coğrafi keşiflerle zenginleşen Mesen Sınıfının ortaya çıkması

Sonuçları:

- * Skolâstik düşünce (kilise düşüncesi) etkisini kaybederek, pozitif düşünce ortaya çıktı. Deney ve gözleme dayalı bilim gelişti.
- * Bilim ve teknikte ilerlemeler oldu. (Dünyanın dönüşü, kan dolaşımı)
- * Kilisenin otoritesi zayıfladı. Reform hareketlerine zemin hazırladı.
- * Leonarda da Vinci, Mikelanj, Rafeal, Donetella, Şekspir, Dante gibi dünyaca ünlü isimler gibi kişiler bu dönemde yetişmiştir.
- * Sanayi inkılâbına zemin hazırladı.
- * Hümanizma akımı ortaya çıktı.

YENİÇAĞ'DA AVRUPA TESTLERİ

1. İlk matbaa Çinliler ve Uygurlar'da görülmele birlikte modern matbaanın temeli, Avrupa'da 1450'de Alman Jan Gutenberg tarafından atılmıştır. Gutenberg antimon – kurşun karışımından kolay aşınmayan bir matbaa oluşturmuştur.

Bu gelişmenin,

- I. Avrupa'da okur – yazar oranının artması,
- II. Avrupa'nın kültür seviyesinin yükselmesi,
- III. Avrupa'da rejim değişikliğinin yaşanması

durumlarından hangilerine yol açtığı söylenebilir?

- A) Yalnız I   B) I ve II   C) II ve III
D) I ve III   E) I, II ve III

2. Yeni Çağ'ın başlarında Rönesans'ın ve Reform'un etkisiyle Avrupa'da düşünce sistemi değişti, pozitif bilimler gelişerek XVII. yüzyıl Avrupa'sına akılçılık ve bilimsellik hakim oldu. Bu döneme Avrupa'da Aydınlanma Çağı denildi.

Aydınlanma Çağı ile ilgili olarak;

- I. pozitif bilimlerin önem kazandığı,
- II. dinin etkisinin kırıldığı,
- III. sınıf ayrımının sona erdiği

yargılarından hangileri söylenemez?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) Yalnız III
D) I ve II   E) II ve III

3. Coğrafi Keşiflerin sonucunda;

- Sömürge imparatorlukları ortaya çıkmıştır.
- Keşfedilen ülkelerden Avrupa'ya altın ve gümüş başta olmak üzere bol miktarda hammadde getirilmiştir.
- Akdeniz doğu – batı ticaretindeki önemini kaybetmiştir.

Bu bilgilere göre;

- I. Avrupa'da hayat standardı yükselmiştir.
- II. Toplumlar arası etkileşim artmıştır.
- III. Avrupa'da okur – yazar oranı artmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) Yalnız III
D) I ve II   E) II ve III

4. Haçlı Seferleri sırasında Avrupa tarafından öğrenilen pusula, Avrupa uluslarını ekonomik yönden etkilemiştir.

Bu durumun,

- I. yeni ticaret yollarının bulunması,
  - II. sömürge imparatorluklarının kurulması,
  - III. değerli madenlere sahip olunması
- sonuçlarından hangilerine ortam hazırladığı savunulabilir?**

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) Yalnız III
D) I ve II   E) I, II ve III

5. **Tanım:** Skolâstik düşünce, Orta Çağ'da Kilise'nin ortaya attığı ve Hıristiyanlık inancını Aristo mantığı ile açıklayan, inanmaya dayalı bir öğretilerdir. Buna göre düşünce hayatında akıl ve eleştiri kabul edilmemiştir. Deney ve gözlem yapılması yasaklanmıştır.

Durum: Skolâstik düşünce Coğrafi Keşiflerin ardından etkisini kaybetmeye başlamıştır.

Tanım ile durum karşılaştırıldığında durumdaki gelişmeye Coğrafi Keşiflerin aşağıdaki sonuçlarından hangisinin neden olduğu söylenebilir?

- A) Yeni bilgilerin öğrenilmesi
B) Burjuvanın zenginleşmesi
C) Sömürgeciliğin başlaması
D) Yeni ürünlerin keşfedilmesi
E) Yeni ticaret yollarının bulunması

6. Avrupa'da Reform hareketleri sonrasında Kilise'nin eğitim üzerindeki denetiminin azaldığı görülmüştür.

Bu durum aşağıdakilerden hangisinin bir göstergesi olarak kabul edilebilir?

- A) Kralların Papa'nın elinden taç giydiklerinin
B) Reform ile din eğitiminin yasaklandığının
C) Bilimsel gelişmelerde azalma olduğunun
D) Eğitim'de laikleşmenin başladığının
E) Reformla dini inançları yok etmek istediklerinin

7. Matbaanın bulunması dini eserlerin çok sayıda basılmasını ve ucuz fiyata satılmasını sağlamıştır. İncil'in Almanca, Fransızca ve İngilizceye çevrilmesi sonucu halk dini gerçekleri kaynağından öğrenmiştir. Hıristiyanlığın İncil'e göre yeniden düzenlenmesini isteyen halk din adamlarının önceki tutumlarına karşı çıkmıştır.

Bu durumun nedeni olarak;

- I. Halkın dini inançları değişmiştir.
- II. Yeni mezhepler ortaya çıkmıştır.
- III. Papa ve din adamlarının söyledikleri herşeyin doğru olmadığı anlaşılmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) Yalnız III
D) I ve III   E) II ve III

8. Avrupa'da matbaanın yaygınlaşmasıyla çok sayıda düşünce kitabı ucuza basılıp, satılmaya başlanmıştır. Bu kitapların içinde dini eserler de yer almıştır.

Bu durumun Avrupa'da,

- I. okur – yazar oranının artması,
  - II. kiliseye yapılan eleştirilerin artması,
  - III. sınıf ayrılıklarının ortadan kalkması
- gelişmelerinden hangilerine neden olduğu savunulabilir?**

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) Yalnız III
D) I ve II   E) I ve III

9. Yeni Çağ Avrupa'sında görülen,

- I. Doğu'nun zenginliklerini ele geçirme düşüncesi,
II. Katolik Kilisesi'nin Hıristiyanlığı yaymak istemesi,
III. okyanuslara dayanıklı gemilerin yapılması

durumlarından hangileri Coğrafi Keşiflerin gerçekleştirilmesini kolaylaştırmıştır?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve III E) II ve III

10. Yeni Çağ Avrupa toplumunda, öncelikle İlk Çağ'a ait Latin ve Grek eserleri incelenmiş, skolâstik düşüncenin yerini hümanist anlayış almaya başlamıştır. Skolâstik düşüncenin savunuculuğunu yapan kilise ise zamanla eski gücünü kaybetmiştir.

Bu gelişmelerin aşağıdakilerden hangisine neden olduğu savunulabilir?

- A) Halkın yönetimde söz sahibi olmasına
B) Merkezi krallıkların güçlerini yitirmesine
C) Özgür düşüncenin önündeki engellerin etkisini kaybetmesine
D) Değişik bölgelerde sömürge imparatorluklarının kurulmasına
E) Avrupa'nın ekonomik yönden güçlenmesine

11. Yeni Çağ Avrupa'sında krallar, görevleri yalnızca askerlik olan kişilerle düzenli ordular kurup, bu orduları dönemin en gelişmiş silahlarıyla güçlendirmişlerdir.

Bu uygulama ile kralların aşağıdakilerden hangisini hedeflediği savunulamaz?

- A) Ülkedeki hakimiyetlerini devam ettirmeyi
B) Feodal beylere karşı üstünlük kurmayı
C) Halkın güven içinde yaşamasını sağlamayı
D) Ülke topraklarını düşmandan korumayı
E) Kilisenin güçlenmesine yardım etmeyi

12. Almanya'da Katolikler ve Protestanlar arasında imzalanan 1555 Ogsburg Antlaşması'na göre, Protestanlık yeni bir mezhep olarak tanınmış, ancak halka, bağlı bulunduğu prensin mezhebini kabul etme zorunluluğu getirilmiştir.

Bu duruma bakarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Avrupa'da mezhep savaşları sona ermiştir.
B) Kilisenin halk üzerindeki baskısı artmıştır.
C) İnanç özgürlüğü tam olarak sağlanamamıştır.
D) Prenslerin çoğu Protestanlığı kabul etmiştir.
E) Avrupa'da mezhep birliği sağlanmıştır.

SINAVA ÇALIŞMA ETKİNLİĞİ

1. "Emrimdeki kadılara siparişleri zayı olan halk ve esnaftan birçok şikâyet gelmiş. Hicaz Bölgesine atadığım müderrisler saldırıya uğrayan gemi ile yolculuk ediyorlarmış. Anlattılar. Bütün mallar yağma edilmiş."

Yukarıda Osmanlı Devletinde Divanı Hümayun toplantısından bir bölüm verilmiştir. Buna göre bu konuşmayı Divanı Hümayun üyelerinden hangisi yapmıştır?

2. Aşağıda verilen cümlelerde eksik kalmış kelime ya da kelime gruplarını tamamlayınız?

a. Osmanlı Devletine katılan ilk Türk Beyliği ..... Beyliğidir.

b. Pusulanın geliştirilmesi, gemi teknolojisindeki ilerleme ..... başlamasına neden oldu.

c. Osmanlı Devletinde sosyal yardımlaşmayı sağlamak için ..... kurulmuştur.

d. Osmanlıda sarayın iç bölümü de denilen büyük ve küçük odanın, has ve kiler odasının da bulunduğu kısma ..... denirdi.

e. Eyaletlerde güvenlik işinden ..... sorumludur.

3. Padişah, sadrazamına Mısır'a sefer düzenleme niyetinde olduğunu ve gerekli hazırlıkların yapılması gerektiğini bildirdi.

Sadrazam siz olsaydınız sefer için aşağıda yazılı olan görevi kime verirdiniz?

Görev: Sefer sırasındaki masraflar için hazinenin gözden geçirilmesi

Sorumlu: .....

4. Balkanlarda Türk hâkimiyetini kesinleştiren; Türklerin taarruza, Haçlıların savunmaya geçtiği savaşın adını yazınız?

5. Aşağıdaki cümlelerin (ifadelerin) “YANLIŞ” ya da “DOĞRU” olduğunu belirtiniz?

Cümle---İfade	D	Y
a. Macellan ve yardımcısı Del Kano dünyanın yuvarlak olduğunu kanıtlamıştır.		
b. Mülkiyeti Müslüman olmayanlara ait olan topraklara Haraci toprak denilirdi.		
c. Sakalar ordunun silah ihtiyacını karşılayan askeri sınıftır.		
d. Osmanlıda ilk gümüş para I. Murat döneminde bastırılmıştır.		
e. Akıncılar sınır güvenliğini sağlamak için kurulan atlı birliklerdir.		

6. İstanbul'un fethinin dünya tarihi açısından sonuçlarını yazınız?

- a)
b)
c)
d)
e)

7. “Leonardo da Vinci'nin Mona Lisa portresi, Milano'da bir manastırdaki Son Akşam Yemeği ve birçok şehir planı gibi çalışmalar yapmıştır. Diğer önemli sanatçılar ise Michelangelo ve Rafael'dir.”

Rönesans Döneminde gerçekleşen gelişmeler hangi ülkede meydana gelmektedir?

.....

8. Rönesans Hareketlerinin sonuçlarını yazınız?

- a)
b)
9. Tımar Sisteminin Osmanlı Devletine ekonomik faydalarını yazınız?
a)
b)

10. Osmanlı Kuruluş Dönemi'nde;

- Osman Bey başkenti Söğüt'ten Bilecik'e taşıdı,
- Orhan Bey başkenti Bilecik'ten Bursa'ya taşıdı,
- I. Murat başkenti Bursa'dan Edirne'ye taşıdı,

gerçekleşen başkent değişikliklerinin temel gerekçesi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ticaret yollarını ele geçirme düşüncesi
B) Fethedilen yerlerin Türkleştirilmek istenmesi
C) Devletin merkezi otoritesinin güçlendirilmesinin amaçlanması
D) Fetih alanlarına yakın olmak
E) Devlet teşkilatlanmasının tamamlanmak istenmesi

11. Kuruluş Dönemi'nde Osmanlı Devleti'nin;

- Karesi beyliğinden Balıkesir ve çevresini
- Germiyanogullarından Kütahya'yı,
- Ahilerden Ankara ve Çankırı'yı alması,

aşağıdakilerden hangisine yöneliktir?

- A) Rumeli'ye geçişi kolaylaştırmaya
B) Devleti imparatorluk haline getirmeye
C) Anadolu'da siyasal birliği kurmaya
D) Taht kavgalarını önlemeye
E) İslam Dünyasına kendisini kabul ettirmeye

12. Osmanlı'da, “yöneten sınıf” ın adı nedir?

- A.Yönetici   B.Seçkinler   C.Mebuslar
D.Askerî   E.Reaya

13. Aşağıda verilen kavramları eşleştiriniz?

- ( ) 1. Lonca Teşkilatı   A. Sarayın Dış Bölümü
( ) 2. Subaşı   B. Dükkân açma hakkı
( ) 3. Birun   C. Bursa'nın Fethi
( ) 4. Gedik   D. Kazaların Güvenliği
( ) 5. Orhan Gazi   E. Mesleki(Esnaf)

KISSADAN HİSSE

Sultan Alparslan 27 bin askeriyle Bizans topraklarında ilerlerken, keşfe gönderdiği askerlerden biri huzuruna gelip telaşla:

- 300 bin kişilik düşman ordusu bize doğru yaklaşıyor, der.

Alparslan hiç önemsemeyerek şöyle der:
- Biz de onlara yaklaşıyoruz.

4. KONU: I. SELİM (YAVUZ) DÖNEMİ (1512 – 1520)

* Şah İsmail'in Anadolu'da Şiiliği yayması ve isyanlar çıkartması karşısında İran üzerine bir sefer düzenleyen Yavuz, Çaldıranda teknik üstünlüğünün de etkisiyle büyük bir zafer kazanmıştır.

Soru: 1514 Çaldıran Savaşı'nın sonuçlarını yazınız?

- a) ..... ailesini ve hazinesini bırakarak canını zor kurtarmıştır.
- b) Belli bir süre için Safevi tehdidi ve Şii tehlikesi önlenmiştir.
- c) 1515 ..... Savaşı'yla Dulkadiroğulları ve Ramazanoğullarına son verilmiştir.

Not: Anadolu Türk birliği Yavuz Sultan Selim ile kesin olarak sağlanmıştır.

Not: Bu olaydan sonra Memluklu Devleti ile sınır komşusu olunmuştur.

* 1516 ..... Savaşı'nda Kansu Gavri mağlup edilerek Suriye, Filistin ve Kudüs, 1517 ..... Savaşı'nda Tomanbay mağlup edilerek Mısır ve savaşılmadan Hicaz ele geçirilmiştir.

Soru: Mısır Seferinin sonuçlarını yazınız?

- a) Memluklular yıkılmıştır.
- b) ..... Osmanlılara geçmiştir.
- c) Osmanlı devlet yönetiminde dini özellik önem kazanmış, ... bir yapıya kavuşmuştur.
- d) Çok büyük ganimetler elde edilmiş ve hazine altınla dolmuştur.
- e) ..... Ticaret Yolu Osmanlıların eline geçmiştir.
- f) Kutsal emanetler Osmanlı koruyuculuğuna geçmiştir.
- g) İslam dünyasında birlik sağlanmıştır.
- h) Venedikliler, ... için Memluklara ödediği vergiyi Osmanlı'ya ödemeye başlamışlardır.

5. KONU: OSMANLI DEVLETİNDE EKONOMİK GELİŞMELER

Soru: Menzil Teşkilatı nedir? Osmanlı topraklarından geçen yol ağının her biriminde, taşımacılığın en hızlı şekilde yapılmasını sağlıyorlardı.

Soru: Derbentçiler nedir? Ana yollar üzerindeki geçitlerin denetimini yapan ve güvenliğini sağlayan görevlilerdir.

Soru: Mekkari Taifesi nedir? Ticaret yolları üzerinde taşımacılığı meslek edinen kişilerdir.

OSMANLIDA REAYA (HALK)	
Müslümanlar	Gayrimüslimler
Türkler Araplar Acemler Boşnaklar Arnavutlar	Rumlar Eflak-Boğdanlılar Karadağlılar Sırplar Bulgarlar Ermeniler Museviler Süryaniler Nasturiler Keldaniler

Not: Kişilerin kendilerine ait menkul, gayrimenkul mallarını veya paralarını toplum yararına oluşturulacak eğitim, din, sağlık ve bayındırlık gibi sosyal ve kültürel alanlarda daimi kamu hizmeti verecek kuruluşlara bağışlaması veya oluşturmasına ..... denir.

KISSADAN HİSSE

Fatih Sultan Mehmet, çocukluğunda biraz yaramazlık yapınca, babası olan 2. Murat Han: - " Ne kadar yaramaz bir çocuksun, senden adam olmaz " diye çıkışır.

Orada bulunan ve velâyet sırrıyla kalp gözü açık olan Akşemseddin Hazretleri, hafifçe gülümseyerek şöyle der: -Peder ne der, kader ne der.

Derdin Devası

İbn-i Sinâ ya:

- Dünyada devâsı olmayan bir dert var mıdır? diye sorduklarında:

- Derdin devâsızı, iyinin kötüye muhtaç olmasıdır, cevabını vermiş.

6. KONU: KANUNİ DÖNEMİNDEKİ SİYASİ OLAYLAR (1520 –1566)

Soru: Kanuni Dönemi İç İsyanları Yazınız?

<u>İsyanın Adı</u>	<u>Yıl</u>	<u>Merkez</u>	<u>Sebe</u>
a) Canberdi Gazali İsyanı	(1521)	Şam	Siyasi
b) Ahmet Paşa İsyanı	(1524)	Mısır	Şahsi
c) Baba Zünnun İsyanı	(1526)	Yozgat	Ekonomik
d) Kalenderoğlu İsyanı	(1527)	Karaman	Dini

* 1521 yılında ..... fethedildi.

Önemi: .....

.....

.....

Kanuni Sultan Süleyman

* Macar kralı Layoş'un Şarlken ve Ferdinand'a güvenerek Osmanlı aleyhine çalışması üzerine sefere çıkan Kanuni, ... 'ta Macaristan ordusunu imha etmiştir. Erdel beyi Yanoş, Macar kralı yapılmış, Macaristan Osmanlı'ya bağlanmış, bu durum Osmanlı - Avusturya ilişkilerinin bozulmasına neden olmuştur.

* 1529 yılında I. .... Kuşatması gerçekleştirildi. Ferdinand'ın Yanoş'un krallığını kabul etmeyerek saldırması üzerine Kanuni yeni bir sefere çıkmıştır. Ferdinand karşısına çıkmayınca Viyana'yı kuşatmış, fakat ordunun hazırlıksız olması ve mevsimin geçmesi nedeniyle başarılı olunamamıştır.

* 1532 yılında ..... Seferi düzenlenmiştir. Ferdinand'ın tekrar Macaristan'a saldırması üzerine meseleye köklü çözüm bulmak amacıyla Kanuni, Şarlken

üzerine sefere çıkmıştır. Karşısına hiçbir ordu çıkmamıştır. Ferdinand'ın barış teklifini İran sorunu yüzünden kabul etmiştir.

* 1533'te ..... Antlaşması imzalanmıştır. Buna göre ;

- a) Ferdinand, Yanoş'un Macar krallığını kabul edecek.
- b) Avusturya kralı protokolde Osmanlı sadrazamına eşit sayılacak
- c) Barış süresi Avusturya'ya bırakılacak
- d) Avusturya yıllık vergi ve tazminat ödeyecek.

Önemi: .....

.....

.....

Soru: Osmanlı Devleti'yle Avusturya arasında 1533 yılında imzalanan İstanbul Antlaşması'nda, Avusturya imparatorunun Osmanlı sadrazamıyla protokol bakımından denk sayılması ve Avusturya imparatorunun barışı bozmadıkça antlaşmanın yürürlükte kalması kabul edilmiştir.

Bu duruma göre Osmanlı Devleti'yle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Barış süresinin Avusturya'nın davranışına bağlı olduğu
- B) Sadrazamla padişahın yetkilerinin eşit olduğu
- C) Avusturya üzerinde üstünlük kurduğu
- D) Güçlü bir devlet olduğu
- E) Savaşta galip çıktığı

(2010 – YGS)

* 1541 yılında Ferdinand, Yanoş'un oğlu Sigismund'un Macar krallığını kabul etmeyerek saldırınca, sefere çıkan Kanuni Macaristan'ı 3 parçaya bölmüştür:

- a) Asıl Macaristan Budin eyaleti olarak ..... 'ya;
- b) Erdel ..... 'a,
- c) Macaristan'ın küçük bir bölümü de vergi karşılığında ..... 'ya bırakılmıştır.

* 1566 ..... Seferi, Ferdinand'ın yerine geçen oğlu Maximilyen'in saldırısı üzerine Kanuni 13. ve ..... seferine çıkmıştır. Kale fethedilmeden bir gün önce ölmüş, kalenin fethini gerçekleştiren ..... Paşa sefere devam etmeyerek geri dönmüştür.

Önemi: .....

.....

.....

* Kanuni, Şarlken'in Avrupa'da tek güç olmasını engellemek amacıyla bir taraftan Reform hareketlerini desteklerken diğer taraftan yaptığı seferlerle Fransa Kralı Fransuva'yı kurtarmış ve tahta Şarlken karşısında güçlü tutabilmek için ekonomik ayrıcalıklar verilmiştir.

* 1535'te .....
Antlaşması imzalanmıştır. Buna göre ;

a) Fransızlar Osmanlı sularında serbestçe ticaret yapabilecekler.

b) Fransız tüccarlardan düşük gümrük vergisi alınacak.

c) Osmanlı ülkesinde yaşayan Fransızların kendi aralarındaki davalara Fransız hâkimler bakacak.

d) Osmanlı ile olan sorunlarda ise davalara Osmanlı mahkemeleri bakacak, fakat tercüman bulundurabilecekler.

e) Aynı haklardan Osmanlı Devleti de yararlanabilecek.

f) Bu antlaşma iki hükümdar hayatta kaldığı sürece devam edecektir. (Bu maddenin konulmuş olması Kanuni'nin ileri görüşlü olduğunu gösterir.)

Not: 1740 yılında .....
zamanında kapitülasyonlar sürekli hale getirilmiştir.

Soru: Aşağıdakilerden hangisi, 1535 - 1740 yılları arasında verilen kapitülasyonların, bunları imzalayan padişahın saltanatı süresince geçerli olduğunu gösterir?

- A) Her padişahın, sorunları önceliklerine göre çözüme yoluna gitmesi
B) Fransa'nın, bir süre için Osmanlı Devleti'nin desteğine gereksinim duyması
C) Kapitülasyonları veren padişahın, Fransa'yı yanına çekmekle Avrupa siyasi birliğini bozmak istemesi
D) Kapitülasyonların her padişah tarafından yenilenmesi
E) Fransa'ya verilen kapitülasyonların başka ülkelere de verilmesi
(ÖSS – 2001)

Soru: Kapitülasyonlar Osmanlı Devleti'nin gelişme yıllarında sorun olmadığı hâlde, daha sonraki dönemlerde sorun olmuştur.

Bu durumun Osmanlı Devleti'yle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisinin göstergesi olduğu savunulabilir?

- A) Avrupalı devletlerden biri sayıldığıının
B) Reform hareketlerinin dışında kaldığıının
C) Antlaşmaları yaptığı devletler karşısında siyasal gücünün giderek azaldığıının
D) Azınlıkların ticaret yapmasına izin verildiğinin
E) İnanç özgürlüğünün dikkate alındığıının
(2009 – ÖSS)

* Kanuni'nin Avrupa'daki meşguliyetinden faydalanmak isteyen İranlılar sınırda karışıklıklar çıkarınca Kanuni İran

üzerine 3 sefer düzenlemiştir. Son seferinde kışı Amasya'da geçirecek ertesi yıl İran'ı ortadan kaldırmayı düşünmüşse de gönderilen elçilerle bir antlaşma yapılmıştır.

* 1555'te .....
Antlaşması imzalanmıştır. Buna göre; Bağdat, Nahçıvan, Erivan ve çevresi Osmanlı'ya katılmıştır.

Önemi: .....

.....

.....

* Hint Müslümanlarının yardım isteği, bölgedeki Portekiz üstünlüğüne son vermek, Kızıldeniz'de yeniden üstün konuma gelebilmek için 4 sefer düzenlenmiştir. Bu seferler;

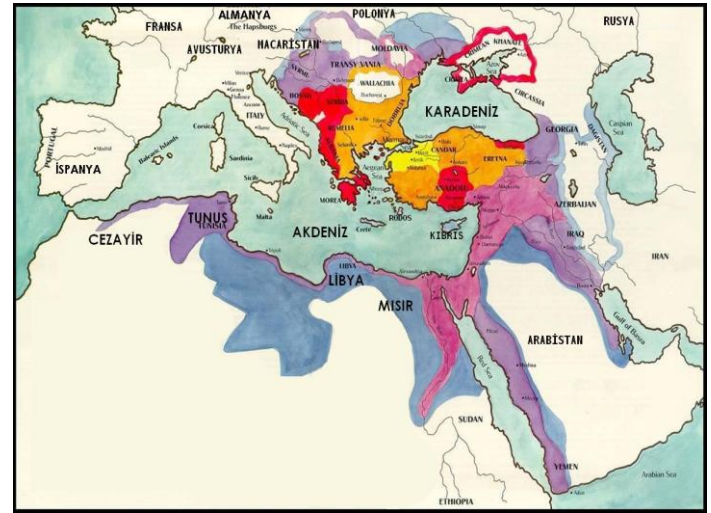
a) 1638 – .....

b) 1551 – .....

c) 1552 – .....

d) 1553 – .....

seferleri gerçekleştiren kaptanlardır.

Soru: Hint Deniz Seferlerinde niçin başarısız olduk?

a).....

.....

b).....

.....

c).....

.....

d).....

* 1522 yılında konumu çok önemli olan ..... adasının fethiyle Ege Denizi'nin güvenliği büyük ölçüde sağlanmıştır.

* 1533 yılında Barbaros'un Kaptan-ı Derya olması ile ..... savaşmadan Osmanlı topraklarına katılmıştır.

* 1538 yılında Şariken'in oluşturduğu Andrea Dorya komutasındaki Haçlı donanması ..... 'nda mağlup edilmiştir.

Önemi: .....

* 1543 yılında Fransa'ya yardım amacıyla Nis Seferi gerçekleştirildi.

* 1551 yılında Şariken'in kontrolündeki Sen Jan Şövalyelerinden ....., Turgut Reis tarafından alınmıştır.

* 1559 yılında Turgut Reis'in Andrea Dorya ile yaptığı büyük bir deniz savaşıdır. Böylece İspanyolların elindeki ..... adası alınmıştır.

* 1565 yılında Akdeniz'de korsanlık yapan Sen Jan Şövalyeleri'nin elindeki ..... adası kuşatılmışsa da Turgut Reis'in şehit düşmesi üzerine kuşatma kaldırılmıştır.

4. Sokullu Mehmet Paşa Dönemi (1564- 1579)

* Kanuni'nin son yılları, II. Selim dönemi ve III. Murat'ın ilk beş yılında sadrazamlık yapmıştır. Tarihin seyrini değiştiren önemli bir devlet adamı olduğu için döneme adını vermiştir.

* 1568 yılında Cenevizlilerden ..... Kaptan-ı Derya Piyale Paşa tarafından alınmıştır.

Önemi: .....

* Koca Sinan Paşa tarafından ..... yeniden almıştır.

* 1571 yılında Venediklilerden ..... 'ın alınmasıyla Doğu Akdeniz tamamen Osmanlı egemenliğine girmiş, İnebahtı Savaşı'na sebep olmuştur.

* 1571 yılında Venedik öncülüğündeki Haçlı donanmasıyla yapılan ..... Savaşı'nda Osmanlı donanması imha edilmiş, fakat altı ay içinde yeni bir donanma inşa edilmiştir.

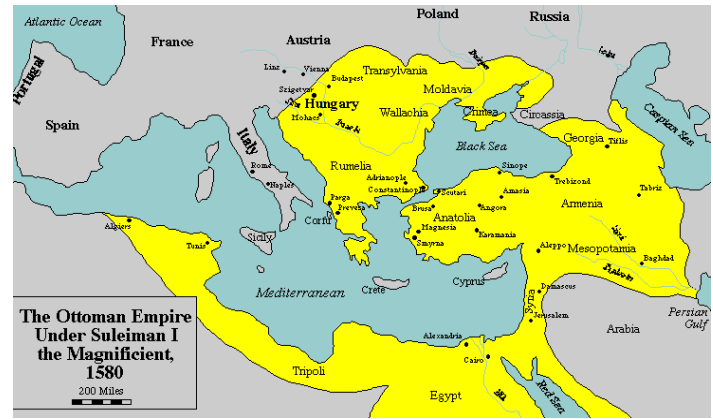
Biz Kıbrıs'ı almakla sizin kolunuzu kestik, siz donanmamızı yakmakla sakalımızı kestiniz. Kesilen kol yerine gelmez ama kesilen sakal daha güler olarak çıkar.

Sokullu Mehmet Paşa

..... Paşa * 1574 yılında ..... Fethi, Osmanlı'nın İnebahtı bozgunundan sonra Akdeniz'de üstünlüğünü devam ettirdiğinin anlaşıldığı savaştır. İspanyollardan alınmıştır.

* 1575 yılında Erdel Prensi'ni kral seçtiren Sokullu, böylece Lehistan'ı himaye altına almıştır.

* ..... 'üs- ..... Savaşı ile Fas Osmanlı himayesine girmiş, Kuzey Afrika'nın fethi tamamlanmış, Portekizliler denizlerdeki üstünlüklerini İngilizlere kaptırmışlardır.

Sokullu Mehmet Paşa'nın Kanal Projeleri;

1. .... - ..... *Kanalını Açma Projesi:*

Proje: Don ve Volga nehirlerinin bir kanalla birleştirilerek Karadeniz ve Hazar Denizi arasında bağlantı kurulacaktı.

Projenin Amacı:

a) Rusların Karadeniz'e inmelerini, Kırım'a saldırılarını önlemek

b) Kafkas hanlıklarını hâkimiyet altına almak

c) Orta Asya Türkleriyle doğrudan irtibata geçmek

d) İpek yolunu canlandırmak

e) İran'ı kontrol altında tutmak amacıyla gerçekleştirilmek istenmişse de tamamlanamamıştır.

Not: 1953'te ..... tarafından tamamlanmıştır.

2. .... Projesi:

Proje: Akdeniz ile Kızıldeniz'i bir kanalla birleştirmektir.

Projenin Amacı:

- a) Akdeniz ticaretini canlandırmak
  - b) Portekizlilerin Hint okyanusundaki etkinliğine son vermek
- Not:** 1869 yılında tarafından ..... tarafından tamamlanmıştır.

3. .... Projesi:

Proje: İznik gölü, Sakarya nehri, Sapanca gölü ve Marmara denizi arasında kanallar açmaktır.

Projenin Amacı:

- a) Bolu dağlarındaki ormanlardan yararlanmak
- b) Donanmaya sığınak oluşturmak
- c) İç ticareti canlandırmak

Not: Bu proje .....

7. KONU: OSMANLIDA HUKUK, BİLİM, TEKNOLOJİ VE SANAT ALANINDAKİ GELİŞMELER

Eğitim - Öğretim

* Orhan Gazi zamanında ..... 'te ilk medrese kurulmuştur.

* Fakat Yükselme Dönemi'nde Osmanlı medreseleri büyük bir gelişme göstermiştir. Fatih'in Sahn-ı Seman, Kanuni'nin Süleymaniye medreseleri çok önemlidir.

* İstanbul bir bilim ve kültür merkezi durumuna getirilmiştir. Ayrıca Enderun'da çok zeki çocuklar yönetici olarak yetiştirilmişlerdir.

* Osmanlıların son zamanlarında Avrupa tarzında okulların açılmasıyla eğitimde ikilik ortaya çıkmıştır.

Soru: Ali Kuşçu Kimdir?

Fatih döneminde Ayasofya'ya müderris olarak atanmıştır. Fatih Külliyesinin programlarını hazırlamış, astronomi ve matematik dersleri vermiştir. İstanbul'un enlem ve boylamını ölçmüş, güneş saatleri yapmıştır.

Soru: Sabuncuoğlu Şerafettin Kimdir?

1469 yılında yazdığı Mücerrebname, tedavide kullanılan malzemeleri anlatan pratik tedavi el kitabı niteliğindedir. Türkiye'de deneysel farmakolojinin ilk öncüsü sayılabilir. Bir deneyde horoza tiryak(panzehir) yutturduktan sonra onu yilana ısırttırmış ve horozun ölmediğini görmüştür.

Soru: Piri Reis Kimdir?

Ünlü Osmanlı denizcisi ve âlimidir. 500 yıl önce hazırladığı dünya haritasının eksiksiz ve mükemmel olduğu söylenir.

Not: Matematikçi ve astronomcu Takiyüddin Mehmet, İstanbul'da bir rasathane kurmuştur. (1578) Osmanlılarda otomatik makineler üzerine ilk eseri de Takiyüddin Mehmet yazmıştır.

Mimari:

* Osmanlılarda mimari çok gelişmiştir. Hıristiyan mimarisini geçebilecek düzeye ulaşmıştır. Klasik Osmanlı mimari tarzı Fatih devrinde ortaya çıkmıştır.

* Mimar ..... bu konuda deha ve zirvede bir isimdir. Çıraklık eseri – Şehzadebaşı Camii, Kalfalık eseri – Süleymaniye Camii, Ustalık eseri Selimiye Camii'dir.

Güzel Sanatlar:

* El yazması eserleri süslemek ve metnin aydınlatılmasını sağlamak için perspektif olmadan yapılan resimlere ..... denir. Osmanlı Devletinde minyatür yapımına tasvir veya nakış, bunları yapan sanatçılara ise ..... denmiştir.

* Güzel yazı yazma sanatı olan hat Türklerin İslamiyet'i kabul etmesiyle önem kazanmıştır. Bu sanatla uğraşanlara ..... denir.

* El yazması kitapları süsleme sanatına ..... denir.

* El yazması eserlerin dağılmasını engellemek için yapılan ve çeşitli malzemelerle süslenen sanat türüne ..... denir.

* Kağıt süsleme sanatı olan ebru özel karışımli suyun içine boya serpiştirilmesiyle yapılan bir süsleme sanatına ..... denir.

* Ahşap, taş ve metal üzerine belirli bir desen şekillendirilerek açılan oyuklara gümüş, sedef, altın gibi madenlerin gömülerek yapıldığı süsleme sanatına ..... denir.

* Özel olarak hazırlanmış toprağın sırlanarak çeşitli nakışlarla süslenip pişirilmesiyle ortaya çıkan süsleme sanatına ..... denir.

* Dinen yasak olduğu için resim ve heykeltçilik fazla gelişmemiştir. Fakat minyatür, hat, tezhip, oymacılık, kakmacılık, nakkaşlık vs. çok gelişmiştir.

8. KONU: REFORM HAREKETLERİ

Not: Almanya'da başlamıştır. (Yeniden Düzenleme) Martin Luther öncüdür. Hıristiyanlıkta yeni mezhepler ortaya çıktı. Daha önceden Ortodoksluk ve Katoliklik mezhepleri vardı.

Yeni Mezhepler:

- * Almanya – Protestanlık
- * İngiltere – Anglikanizm
- * Fransa – Kalvenizm
- * İskoçya – Presbiteryenlik

Not: Almanya'da 1555 Ogsburg Barışı, Fransa'da 1598 NANT Fermanı ile kısmen inanç serbestliği gelmiştir.

Sonuçları:

- * Kilisenin halk üzerindeki etkisi azaldı.
- * Eğitim-öğretim, dinin etkisinden kurtuldu. (Laik eğitim başlamış oldu.)
- * Katolik kilisesi kendini düzenlemek zorunda kaldı.
- * Kilisenin mallarına el koyuldu. (Katolik kilisesinden ayrılan ülkelerde)

Soru: Avrupa'da XVI. yüzyılda din alanında görülen Reform Hareketlerinin aşağıdaki sonuçlarından hangisinin, Osmanlı Devleti'nin Avrupa ile siyasal ilişkileri üzerinde doğrudan etkisi olduğu savunulabilir?

- A) Mezhep birliğinin parçalanması
- B) Kültürel ve bilimsel gelişmelerde Katolik Kilisesinin baskısının azalması
- C) Katolik Kilisesinin kendi içinde düzenleme yapma gereği duyması
- D) Halkın, bağlı bulunduğu prens veya hükümdarın kabul ettiği mezhebe girmek zorunda olması
- E) Kilisenin topraklarının elinden alınması

(2010 – YGS)

Soru: Osmanlı Devleti'nin Reform hareketlerini desteklemesi,

- I. ticaretin geliştirilmesi,
- II. Haçlı dünyasının parçalanması,
- III. İnanç özgürlüğünün sınırlandırılması

politikalarından hangilerini benimsediğine kanıt olarak gösterilebilir?

- A. Yalnız I
- B. Yalnız II
- C. Yalnız III
- D. I ve II
- E. I, II ve III

Soru: Avrupa'da Reform hareketleri başladıktan sonra görülen bazı gelişmeler şunlardır:

- I. Ogsburg Anlaşması'yla halkın, bağlı bulunduğu hükümdar veya prensin kabul ettiği mezhebe girmeye zorlanması
- II. Avrupa'da yeni mezheplerin ortaya çıkması
- III. Okulların kiliseden alınması

gelişmelerinden hangileri, inanç özgürlüğü doğrultusundaki gelişmeleri kolaylaştırıcı bir ortam sağlandığını gösterir?

- A) Yalnız I
  - B) Yalnız III
  - C) I ve II
  - D) I ve III
  - E) II ve III
- (2001 – ÖSS)

OSMANLI YÜKSELME DÖNEMİ TESTLERİ

1. Fatih Sultan Mehmet, İstanbul'u fethettikten sonra bu şehrin bilim ve kültür merkezi olması için çaba harcamıştır.

Bu duruma Fatih'in,

- I. Sahn-ı Seman medreselerini kurması,
II. çeşitli bölgelerden bilim adamlarının şehre getirilmesi,
III. Galata ve Üsküdar limanlarının genişletilmesi

uygulamalarından hangileri kanıt olarak gösterilebilir?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) Yalnız III
D) I ve II   E) II ve III

2. Osmanlı Devleti'nin Yükselme Dönemi'nde görülen,

- I. Fatih'in Ortodoksları koruyuculuğuna alması,
II. Cem Sultan'ın Rodos şövalyelerine sığınması,
III. Kanuni'nin Fransa'ya ticari ayrıcalık tanınması

gelişmelerinden hangileri Avrupa Hristiyan birliğini parçalamaya yöneliktir?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) Yalnız III
D) I ve III   E) I, II ve III

3. Fatih Sultan Mehmet, İstanbul'un kuşatılmasının devlet için büyük tehlike olacağını savunan ve kuşatmaya karşı çıkan devlet adamlarına "Ya ben İstanbul'u alırım, ya da İstanbul beni." demiştir.

Fatih'in bu sözü O'nun aşağıdaki özelliklerinden hangisini göstermektedir?

- A) İleri görüşlülüğü   B) Kararlılığı   C) Çalışkanlığı
D) Çok yönlülüğü   E) Gerçekçiliği

4. Osmanlı Devleti Yükselme Dönemi'nde İpek ve Baharat Yolu'ndan yapılan ticarete egemen olmuş, ancak Coğrafi Keşifler'in yapılmasıyla bu yollardan istenilen gelir elde edilememiştir. Osmanlı yöneticileri bu durumu düzeltmek amacıyla önlemler almıştır.

Aşağıdakilerden hangisi bu önlemlere örnek olarak gösterilemez?

- A) Don-Volga Projesi'nin düşünülmesi
B) Süveyş Kanalı Projesi'nin uygulanmak istenmesi
C) Hint Deniz Seferleri'nin yapılması
D) Fransa'ya kapitülasyonlar verilmesi
E) Preveze Deniz Savaşı'nda Haçlılarla savaşılmaması

5. III. Murat zamanında, taht kavgaları yaşanan Fas toprakları için Osmanlı Devleti ile Portekiz karşı karşıya gelmiş, yapılan savaşta Portekiz'i yenilgiye uğratan Osmanlı ordusu bölgede hakimiyeti sağlamıştır.

Bu bilgiye bakarak, Osmanlı Devleti ile ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Fas'taki iç karışıklıktan yararlanmaya çalışmıştır.
B) Kanuni'den sonra Kuzey Afrika'da toprak kazanılmıştır.
C) Sınırlar Atlas Okyanusu'na kadar genişlemiştir.
D) Coğrafi Keşifler'in olumsuz etkileri ortadan kaldırılmıştır.
E) Donanma hala güçlü durumdadır.

6. 1533 İstanbul Antlaşması'nın;

- Avusturya, Macaristan'ın Osmanlı Devleti'ne ait olduğunu kabul edecektir.
– Avusturya, elinde bulundurduğu Macar toprakları için Osmanlı Devleti'ne vergi ödeyecektir.
– Avusturya Arşidükası protokol bakımından Osmanlı sadrazamına denk sayılacaktır.

maddelerine göre;

- I. Osmanlı Devleti, Avusturya üzerinde yaptırım gücüne sahip olmuştur.
II. Avusturya, Osmanlı Devleti'nin üstünlüğünü kabul etmiştir.
III. Osmanlı Devleti antlaşma ile ekonomik kazanç sağlamıştır.

yargularından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) I ve II
D) I ve III   E) I, II ve III

7. 1569'da Sokullu Mehmet Paşa, Don ile Volga nehirleri arasında küçük gemilerin geçmesine fırsat verecek bir kanal açma girişiminde bulunmuştur.

Sokullu Mehmet Paşa bu girişimiyle aşağıdakilerden hangisini gerçekleştirmeyi amaçlamış olamaz?

- A) Baharat Yolu'nu denetim altına almayı
B) Hazar Denizi ile Karadeniz'i birleştirmeyi
C) Orta Asya Türk topluluklarıyla bağlantı kurmayı
D) Hazar Denizi'ne geçerek İran'ı kuzeyden kuşatmayı
E) Altınordu Devleti'nin yıkılmasıyla güçlenen Rusları durdurmayı

8. Fatih Dönemi'nde Türk kökenli devlet adamlarını görevlerinden uzaklaştırarak, devşirme kökenlileri devletin önemli kademelerine getirmiştir.

Bu uygulama ile Fatih Sultan Mehmet,

- I. azınlıkların devlete bağlılığını artırmak,
- II. Hristiyanlar'ın da yönetime katılmasını sağlamak,
- III. merkezi otoriteyi artırmak

amaçlarından hangilerine ulaşmak istemiştir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve III
- E) I, II ve III

9. Osmanlı Devleti için çok önemli bir konumda bulunan Kıbrıs adası Venediklilerin elinde bulunuyordu. Venedikliler Mısır Seferi'nden sonra bu ada için Osmanlılara vergi ödemeye başladılar.

Kıbrıs'ın,

- I. jeopolitik yönden çok önemli bir konumda bulunması,
- II. Venedikliler'in Kıbrıs için ödedikleri vergiyi kesmesi,
- III. adanın Venediklilerin elinde bulunmasının Osmanlı'nın Akdeniz egemenliğine gölge düşürüyor olması,

özelliklerinden hangileri, Osmanlı Devleti'nin fetih hareketlerine başlamasında önemli rol oynamıştır?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

10. Kanuni Sultan Süleyman zamanında;

- I. Cezayir ve Trablusgarp fethedilmiştir.
- II. Avrupalılara Preveze Deniz Savaşı'yla Akdeniz'de darbe vurulmuştur.
- III. Rodos ve Cerbe adaları alınmıştır.

Yukarıdaki bilgilere bakılarak Osmanlı Devleti ile ilgili olarak öncelikle hangi bilgiye ulaşılabilir?

- A) Baharat Yolu ile ticaret tekrar canlanmıştır.
- B) Akdeniz'de Osmanlı hâkimiyeti artmıştır.
- C) Balkanlarda ilerleme sağlanmıştır.
- D) Kuzey Afrika tamamen fethedilmiştir.
- E) Mısır-Suriye-Anadolu arasındaki deniz yolu ticaretinde güvenlik sağlanmıştır.

11. Osmanlı Devleti, Yükselme Dönemi'nde içeride sorun çıktığı zaman dış politikada yumuşamaya gitmiş, içteki sorunları çözdükten sonra dış politikada Doğu ve Batıdaki gelişmelere göre fetih hareketlerini sürdürmüştür.

Bu bilgiler dikkate alındığında aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Dış politikada pasif kalınmıştır.
- B) Sürekli iç isyanlarla uğraşmıştır.
- C) Komşularla sürekli savaş hali devam etmiştir.
- D) Yükselme döneminde fetih hareketleri durmuştur.
- E) Dış politikada şartlara göre değişiklik yapılmıştır.

12. Fatih Sultan Mehmet 1461 yılında bir liman kenti olan Trabzon'u alarak Pontus Rum İmparatorluğu'na son vermiş ve buraya Türk nüfusu yerleştirmiştir.

Trabzon'un fethiyle aşağıdaki durumlardan hangisinin gerçekleştiği savunulamaz?

- A) Anadolu'da siyasi birliğin sağlanması için bir adım atılmıştır.
- B) Türk nüfusu yeni bir yayılma alanı bulmuştur.
- C) Karadeniz'de ticari ve askeri yönden önemli bir yer alınmıştır.
- D) Anadolu'nun fethine kıyı kesimlerinde de devam edilmiştir.
- E) Baharat Yolu'nun güvenliği tam olarak sağlanmıştır.

13. XVI. yüzyılda Osmanlı Devleti'nde,

- I. Kaptan-ı Derya'nın Divan'a katılması,
- II. Fransız ticaret gemilerine bazı imtiyazlar verilmesi,
- III. tersane sayısının artırılması

gelişmelerinden hangileri bu dönemde deniz gücüne verilen önemin arttığını göstermektedir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve III
- E) II ve III

14. 1569'da Sokullu Mehmet Paşa, Don ile Volga nehirleri arasında küçük gemilerin geçmesine fırsat verecek bir kanal açma girişiminde bulunmuştur.

Sokullu Mehmet Paşa bu girişimiyle aşağıdakilerden hangisini gerçekleştirmeyi amaçlamış olamaz?

- A) İpek Ticaret Yolu'nu denetim altına almayı
- B) Hazar Denizi ile Karadeniz'i birleştirmeyi
- C) Orta Asya Türk topluluklarıyla bağlantı kurmayı
- D) Hazar Denizi'ne geçerek İran'ı kuzeyden kuşatmayı
- E) Sıcak denizlere açılarak ticaret yapma

KISSADAN HİSSE

Aldığımız Fiyata

- Keçecizâde'nin Rusya'da bulunduğu sıralarda Rus Çarı, Keçecizâde Fuad Paşa'ya takılır:
  - Paşa şu Girit'i satsanız!
  - Hay hay, satalım ekselans
  - Kaça satarsınız?
  - Aldığımız fiyata...

Girit'in yirmi seneyi aşkın bir zamanda ve binlerce şehitle alındığını bilen Çar sararır.

III. ÜNİTE: ARAYIŞ YILLARI

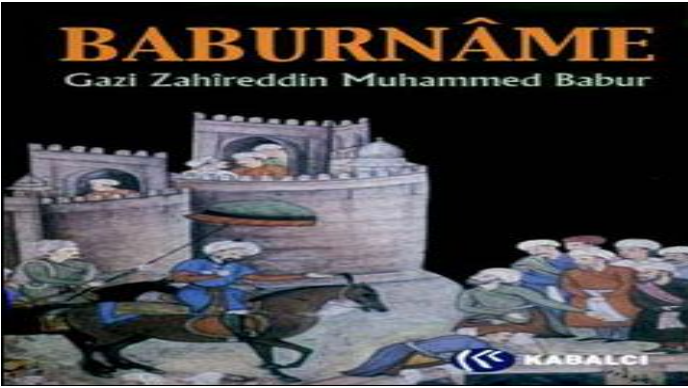
(XVII. YÜZYIL – Duraklama Dönemi 1579 - 1699)

1. KONU: XVII. YÜZYILDA ASYA VE AVRUPA

Not: Tac Mahal, Babür Devleti hükümdarı Şah Cihan'ın eşi Mümtaz Mahal'in ölmesi üzerine yaptırdığı anıt mezarıdır. Tac Mahal'in mimarları Mimar Sinan'ın talebelerinden Mehmet İsa Efendi ve Mehmet İsmail Efendi ile yapıdaki yazuları yazan Hattat Serdar Efendi eserin yapımı için Şah Cihan tarafından İstanbul'dan davet edilmişlerdir.

Not: Babürname: Babür hanedanının kurucusu Babür Şah'ın yazdığı otobiyografik seyahat ve hatıra kitabıdır. Babür Şah bu kitapta yaşadığı olayları, gezip gördüğü yerleri, orada yaşayan insanların gelenek ve görenekleri akıcı bir Türkçe ile anlatmıştır.

Duraklama Devri Padişahları:

III. Murat.....	(1574 –1595)
II. Mehmet.....	(1595 – 1603)
I. Ahmet.....	(1603 – 1617)
I. Mustafa.....	(1617 – 1618)
Osman.....	(1618 – 1622)
I. Mustafa – Tekrar.....	(1622 – 1623)
IV. Murat.....	(1623 – 1640)
Sultan İbrahim.....	(1640 – 1648)
IV. Mehmet.....	(1648 – 1687)
II. Süleyman.....	(1687 – 1691)
II. Ahmet.....	(1691 – 1695)
II. Mustafa.....	(1695 – 1703)

Soru: Duraklama Dönemi (XVII. YY) dış siyasetini yazınız? .....

Soru: Duraklama Dönemi (XVII. YY) iç siyasetini yazınız? .....

Soru: Osmanlı Devletinde Duraklamanın Sebeplerini Yazınız?

Duraklamanın sebeplerini iç ve dış sebepler olarak ikiye ayırarak inceleriz. Bunlar;

- İç Sebepler :

- Merkezi yönetimin bozulması
- Toprak sisteminin bozulması
- Ordu ve donanmanın bozulması
- Maliyenin bozulması
- İlmiye sınıfının bozulması
- Eyalet yönetiminin bozulması
- Toplum yapısının bozulması
- Osmanlı toplumunun kozmopolit yapısı

- Dış Sebepler :

- Avrupa devletlerindeki haçlı zihniyeti
- Coğrafi Keşifler
- Bilim ve Teknik alanındaki gelişmeler
- Doğal sınırlara ulaşılması

BU DA GEÇER YAHU !!!

Sultan Mahmut bir gün tüm vezirlerini toplayıp, bana bir yüzük yaptırın ve üzerine öyle bir şey yazdırın ki ona her baktığımda, hüznümlüysem neşeleneyim, neşeliysem hüznümleneyim diye buyurmuş. Vezirler toplanmışlar dört bir yana haber salmışlar. Sonunda bir gün yüzükle sultanın karşısına çıkmışlar, yüzüğü vermişler. Sultan Mahmut tamam işte bu demiş. Yüzüğün üzerinde "bu da geçer yahu" yazıyormuş...

İç İsyanların genel nedenlerini aşağıdaki tabloya gruplandırarak yazınız?	
SİYASİ	....
EKONOMİK	....
ASKERİ	....

Soru: XVII. yüzyıldan itibaren Osmanlı Devleti'nde ekonomik durumun bozulması ve merkezî yönetimin zayıflamasına paralel olarak aşağıdakilerin hangisinde azalma olduğu savunulabilir?

- A) Vergi miktarı   B) Ayanların nüfuzu
C) Tımarlı sipahi sayısı   D) Padişah değişikliği
E) Yeniçerilerin baskısı   (2008 ÖSS)

XVII. YÜZYIL SİYASİ OLAYLARI

1. Osmanlı – İran İlişkileri

* Sınırlardaki karışıklıklar yüzünden başlayan savaşlar 1577 – 1590 yılları arasında devam etmiş, Osmanlı'nın galibiyeti ile sonuçlanmıştır. 1590 .....
(İstanbul) Antlaşması'na göre Nahçıvan, Azerbaycan ve çevresi Osmanlı'ya bırakılmış, sınırlar Hazar Denizi'ne kadar ulaşmıştır.

Önemi: .....
.....
.....
.....

* Osmanlı Devleti'nin Avusturya ile savaş halinde olması, aynı zamanda Celali isyanlarıyla uğraşmasından faydalanmak isteyen İran kaybettiği toprakları geri alabilmek düşüncesiyle Osmanlı ülkesine saldırmış ve başarılar kazanmıştır.(1603-1611) 1611 .....
..... Antlaşması'na göre Ferhat Paşa Antlaşması'yla alınan yerler geri verilmiş, eski sınırlara dönmüştür. Ayrıca İran yılda iki yüz deve yükü ..... vergi vermeyi kabul etmiştir.

* İran'ın Nasuh Paşa'da vaat ettiği vergiyi ödememesi üzerine yapılan savaşlar sonucunda 1618 ..... Antlaşması imzalanmıştır. Buna göre Nasuh Paşa'nın şartları tekrar edilmiş, yani İran vergiyi ödemeyi tekrar kabul etmiştir.

* İran, Osmanlı Devleti'nin içinde bulunduğu karışık durumdan faydalanarak Revan'ı Bağdat'ı ele geçirmiş ve buranın ileri gelenlerinin işkence ile öldürmüştür. IV. Murat içte asayiş sağladıktan sonra 1635 .....
1638 ..... seferleriyle bu bölgeleri ele geçirmiştir. 1639 .....
Antlaşması'na göre, Bağdat Osmanlılarda kalacak, Revan ve Azerbaycan İran'a bırakılacak, Zağros Dağları sınır kabul edilecektir.

Önemi: .....
.....
.....
.....

2. Osmanlı – Venedik İlişkileri

* Ege Denizi ile Akdeniz'in sınırını oluşturan Girit çok önemli bir stratejik konuma sahiptir. Bölgenin güvenliği için adanın alınması gerekmektedir. Hacca giden bir gemimize saldırılması üzerine başlayan savaşlar 25 yıl kadar devam eder. .... Paşa zamanında Girit'in fethi tamamlanır.

Not: Sicilya Adası'nın doğusundan itibaren Akdeniz, Türk hâkimiyetine girmiştir.

Not: Girit'in fethinden sonra donanmaya gereken önem verilmemiştir.

3. Osmanlı – Lehistan İlişkileri

* Lehistan'ın Boğdan'ın iç işlerine karışması yüzünden ilişkiler bozulmuş, II. Osman ..... Seferine çıkmış, fakat yeniçerilerin gevşekliği yüzünden kale alınmamıştır. 1621 yılında .....
Antlaşması imzalanmıştır. Önemli bir sınır değişikliği olmamış ve Lehistan vergi vermeye razı olmuştur.

Not: İlk kez bu olayla beraber Yeniçeri Ocağını kaldırma fikri II. (Genç) Osman tarafından ortaya atılmıştır.

* Lehistan'ın Osmanlı himayesindeki Ukrayna Kazakları'na saldırmasıyla savaşlar başlamış, Fazıl Ahmet Paşa Sultan IV. Mehmet'le beraber sefere çıkarak Lehistan'ı mağlup etmiş ve 1672 ..... Antlaşması imzalanmıştır. Buna göre, Podolya ve Ukrayna Osmanlı topraklarına katılmış ve Lehistan vergi ödemeyi kabul etmiştir.

Önemi: .....

.....

.....

.....

Not: Bu arada Lehistan tahtına geçen Jan Sobyesky vergi maddesini kabul etmemiş ve savaş 4 yıl daha devam etmiş, 1676'da vergi maddesi kaldırılarak antlaşma yenilenmiştir.

4. Osmanlı – Avusturya İlişkileri

* Bosna beylerbeyinin tuzağa düşürülmesi ve Avusturya'nın sınırlarda karışıklık çıkarması ile başlayan savaşlar uzun süre devam etmiştir. 1595'de tahta geçen III. Mehmet devlet adamlarının ısrarı ile ordunun başında sefere çıkmıştır. .... ve ..... kaleleri alınmış, 1596 ..... Meydan Savaşı kazanılmıştır. Doğuda İran Savaşları, içeride Celali İsyanları nedeniyle barışa razı olunmuştur.

1606 Zitvatorok Antlaşmasına Göre :

- a) Eğri, Kanije, Estergon kaleleri Osmanlı'da kalacak
- b) Avusturya ödemekte olduğu vergiyi bundan sonra vermeyecek, sadece bir kereye mahsus 200.000 kara kuruş savaş tazminatı ödeyecek.
- c) Avusturya arşidükası Roma Çeşarı kabul edilecek, protokol bakımından Osmanlı padişahına eşit sayılacaktır.

Önemi: .....

.....

.....

.....

* Erdel Sorunu yüzünden savaşlar yeniden başlamış, Fazıl Ahmet Paşa, alınması çok zor bir kale olan Uyvar'ı ele geçirmiş, Avusturyalılar barış istemişlerdir.

Not: Uyvar Kalesinin alınmasından sonra Avrupa'da "UYVAR ÖNÜNDE BİR TÜRK GİBİ GÜÇLÜ" sözü söylenir oldu.

1664 Vasvar Antlaşmasına Göre:

- a) Uyvar ve Novigrad kaleleri Osmanlı'ya bırakılacak
- b) Erdel Osmanlı'ya bağlı kalacak
- c) Avusturya savaş tazminatı ödeyecek

Önemi: .....

.....

.....

.....

* Avusturya'nın baskısı karşısında Macarların yardım istemesiyle başlayan savaşlar, ... 'nın devleti eski ihtişamına ulaştırabilme düşüncesiyle Viyana'yı kuşatmasına sebep olmuştur. Fakat Viyana önlerinde büyük bir bozgun yaşanmıştır. Oluşturulan Kutsal İttifak ile (Avusturya, Venedik, Lehistan, Malta, Rusya) 16 yıl süren savaşlarda mağlup olunarak Belgrad önlerine kadar geri çekilmek zorunda kalınmıştır.

1699 Karlofça Antlaşmasına Göre :

- a) Banat ve Temeşvar hariç Macaristan'ın büyük bir bölümü ve Erdel Avusturya'ya,
- b) Podolya ve Ukrayna Lehistan'a,
- c) Mora ve Dalmaçya kıyıları Venedik'e verilmiştir.
- d) Barış 25 yıl sürecek ve Avusturya'nın garantörlüğünde bulunacaktır.

Önemi: .....

.....

.....

.....

Not: Osmanlı Devleti'nin Avrupa devletleri üzerindeki yaptırım gücü sona ermiştir.

Not: Rusya ile yapılan ilk resmi antlaşma ..... Antlaşması'dır (1681).

1700 İstanbul Antlaşmasına Göre:

- a) Azak kalesi Rusya'ya bırakılacak
- b) Ruslar kutsal yerleri ziyaret edebilecekler
- c) İstanbul'da elçi bulundurabileceklerdir.

Not: Rusya ilk kez Karadeniz'e inme imkânı bulmuştur.

Soru: Osmanlı İmparatorluğu'nun egemenliği altında bulunan topraklar, devletin kuruluşundan XVII. yüzyılın sonlarına kadar artmıştır.

Bu bilgiye dayanarak Osmanlı ülkesinde,

- I. Gelir ve giderlerin miktarı değişmiştir.
- II. Merkezi otoritenin sağlanması kolaylaşmıştır.
- III. Sınırlar yeniden belirlenmiştir.

yargularından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
  - B) Yalnız II
  - C) Yalnız III
  - D) I ve III
  - E) II ve III
- (2003 – ÖSS)

XVII. Yüzyılda İç İsyantar

a) Merkez (İstanbul) İsyantarları:

* III. Murat, II. Osman, IV. Murat, IV. Mehmet zamanlarında görüldü.

* Kapıkulu askerleri, zaman zaman da halk ve ulema sınıfının katılımıyla gerçekleşmiştir.

* En büyükleri II. Osman'ın tahttan indirilerek öldürüldüğü isyan ile IV. Mehmet zamanında ..... (Çınar Vakası) adıyla gerçekleşen isyantarlardır. IV. Mehmet zamanında yeniçerilerin isyanı sonucunda bazı devlet adamlarının çınar ağacına asılması olayıdır.

b) Celali İsyantarları (Anadolu) :

* İlk defa ..... zamanında görülür. Anadolu'da çıkan isyantarlardır.

* Bu isyantarların en önemlileri; Canbolatoğlu, Karayazıcı, Kalenderoğlu, Deli Hasan, Vardar Ali Paşa isyantarlarıdır.

c) Eyalet İsyantarları:

* Merkezi otoritenin bozulmasından faydalanarak devletten kopmak amacıyla Erdel, Eflak, Boğdan gibi yarı bağımlı eyaletlerde çıkan isyantarlardır.

2. KONU: XVII. YÜZYIL ISLAHATLARI

XVII. Yüzyıldaki İslahat Hareketleri

* ....., Yeniçeri Ocağı'nı kaldırmayı düşünmüştür. Sarayı halka açmaya çalışmıştır. Sosyal alanda ıslahat yapan ilk padişahdır.

* ....., İstanbul ve Celali İsyantarlarını bastırması, devlet üzerindeki kadınlar ve saray ağaları saltanatına son vermiştir. Şiddet ve korku politikasıyla nizamı sağlamış, içki, tütün ve gece sokağa çıkma yasağı getirerek ahlaki alanda ıslahatlar yapmıştır. .... Bey'e raporlar hazırlatarak köklü ıslahatlar gerçekleştirmeyi düşünmüşse de ömrü yetmemiştir.

* ..... Celali İsyantarlarını şiddetle bastırmıştır. I. Ahmet dönemi vezirlerindedir.

* ..... Osmanlı'da ilk defa resmi devlet bütçesini hazırlayarak, saray masraflarını kısma yoluna gitmiş, bunu hayatıyla ödemiştir. IV. Mehmet dönemi veziridir.

* ..... şartlı olarak başa geçmiş, baskı ve şiddet yoluyla isyantarları bastırmıştır.

* Köprülü ..... Paşa kısa bir dönemde olsa devlete eski günlerini yaşatmış, ordu, donanma ve maliyede düzenlemeler yapmıştır.

* ..... Bey, büyük bir fikir ve bilim adamıdır. Duraklama ve gerilemenin sebeplerini, bunun önlem ve çarelerini iki rapor halinde hazırlayarak IV. Murat'a sunmuştur.

Soru: XVII. Yüzyıldaki İslahat Hareketlerinin genel özelliklerini yazınız?

- a) Avrupa örnek alınmamıştır.
- b) Yüzeyseldir, baskı ve şiddete dayanır.
- c) Devlet politikası haline gelmemiş, gelişme imkânı bulamamışlardır.
- d) Yeniçeri, ulema ve halkın tepkisiyle karşılaşmıştır.
- e) Genel olarak başarılı olamamıştır.
- f) Yönetim, hukuk ve teknik alanlarda ıslahat yapılmamıştır.
- g) Duraklamaya çözüm olmamışlardır.
- h) Kişilere bağlı kalınmıştır. Sürekliliği yoktur.

Not: Sultan Ahmet Camisi, 1609 – 1616 yılları arasında Sultan I. Ahmet tarafından İstanbul'daki tarihi yarımada, Mimar Sedefkâr Mehmet Ağa'ya yaptırılmıştır. Mavi ağırlıklı kalem işleri süslendiği için Avrupalılarca " Mavi Cami " olarak adlandırılır. Türkiye'nin altı minareli ilk camisidir.

Not: Bir ülkede ne kadar çok değerli maden (altın ve gümüş) varsa, o ülke o kadar zengin sayılmaktadır. Avrupa'da bu yeni ekonomik modele ..... denir.

Not: Bir bölgenin kanunla belirlenmiş vergisini toplayıp hazineye yatırma işine ve ihale sistemine ....., ihale ile belirlenen araziye ....., bu işi yapan kişiye de ..... denirdi.

Not: Avrupa'da Rönesans ve Reform Hareketleri ile modern düşünce ortamı oluşurken akıl ön plana çıkmaya başladı. Teknik alanda önemli gelişmeler yaşandı. Skolastik düşüncenin yerini özgür düşünce aldı.Yapılan bilimsel çalışmalar sonucunda bu dönem, ... olarak adlandırılmıştır.Gelişen sanayi bir sonraki yüzyılda ..... zemin hazırlamıştır.

Tımar Sisteminin Bozulmasının Sonuçlarını Aşağıdaki Tabloya Yazınız?	
SİYASİ	....
EKONOMİK	....
ASKERİ	....
SOSYAL	....

XVII. YÜZYILDA BİLİME YÖN VEREN BİLİM ADAMLARI	
COPERNİCUS	....
GALİLEO	....
BACON	....
KEPLER	....
PASCAL	....
NEWTON	....

XVII. YÜZYILDA OSMANLIDA SANATÇI VE BİLİM ADAMLARI	
EVLIYA ÇELEBİ	....
KÂTİP ÇELEBİ	....
NABİ	....
NAİMA	....
NEF'İ	....
İTRİ	....
KARACAOĞLAN	....

SINAV ÇALIŞMA ETKİNLİĞİ

1. Aşağıdaki cümlelerin (ifadelerin) “YANLIŞ” ya da “DOĞRU” olduğunu belirtiniz?

Cümle---İfade	D	Y
a) Güzel yazı yazma sanatına hat denir.		
b) Enderun; sarayın dış kısmı olup, askerlerin bulunduğu kısmıdır.		
c) Kalemîye, Osmanlıda Sivil Bürokrasiye verilen isimdir.		
d) Çaldıran Savaşı sonucunda Ege Bölgesi fethedilmiştir.		
e) XV. ve XVI. Yüzyılın en önemli ciltçisi Fuzuli'dir.		

2. Aşağıda verilen cümlelerde eksik kalmış kelime ya da kelime gruplarını tamamlayınız?

- a) İstanbul'un fethi sonrasında II. Mehmet ..... unvanını aldı.
- b) İstanbul'un güvenliğinden ..... sorumludur.
- c) Kilisenin Tanrı adına insanların günahlarını bağışlamasına ..... denir
- d) Babür Hanedanının kurucusu Babür Şah'ın yazdığı otobiyografik seyahat ve hatıra kitabı ..... 'dir.
- e) .....; bir ülkede ne kadar çok değerli maden varsa, o kadar zengin sayılmasıdır.

3. Osmanlı Devletinde XVII. yüzyılda çıkan iç isyanların siyasi sebeplerini yazınız?

- a)
- b)
- c)
- d)

4. Aşağıdaki ifadeleri uygun olan açıklamalarla eşleştiriniz? (Parantez içine yazınız)

- ( ) 1. Avrupa'da Dini Yenilikler   A) Kanuni
- ( ) 2. Cerbe   B) Geçitlerin denetlenmesi
- ( ) 3. Derbentçiler   C) Reform
- ( ) 4. Mona Lisa   D) Tünel kazma
- ( ) 5. Lağımcılar   E) L. Da Vinci

5. Reform Hareketleri sonucunda ortaya çıkan mezhepleri yazınız?

- a)
- b)
- c)
- d)

6. Ben Kimim?

500 yıl önce hazırladığım haritanın eksiz ve mükemmel olduğu söylenir. Sanki uydudan resmi çekmiş, sonrada çizmişim gibi. Özellikle güney yarım küreyi inanılmaz ayrıntılı çizdiğim söylenir.

- A) Ben Evliya Çelebiyim
- B) Ben Sabuncuoğlu Şerafettin'im
- C) Ben Ali Kuşçu'yum
- D) Ben Piri Reisim
- E) Katip Çelebiyim

7. Mimar Sinan'ın Ustalık Eserinin ismini yazınız?

.....

8. İran ile yapılan ilk resmi antlaşmanın adını yazınız?

9. Katolik Kilisesi'nin Endüljans adı verilen af belgesini satıp zenginleşmesi, Reform'un başlamasında etkili olmuştur.

Bu bilgilere göre,

- I. Katolik Kilisesi dini çıkarlarına alet etmiştir.
- II. Endüljans, din adamlarını pişman etmiştir.
- III. Katolik Kilisesi zamanla kapatılmıştır.

yorumlarından hangileri yapılamaz?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) II ve III
- D) I ve II   E) Yalnız III

10. Halifelik hangi olay sonucunda Osmanlı Devletine geçmiştir?

11. Garip Hoca; "Kanuni Döneminde Fransızlara verilen kapitülasyonların "iki hükümdarın sağlığında geçerli olacağı hükme bağlanmıştır." demiştir.

Garip Hoca'nın söylediğine göre; bu hüküm Kanuni Sultan Süleyman'ın hangi özelliğini gösterir?

- A) Ticarete önem verdiğini   B) İleri görüşlülüğünü
C) Kendisinden sonrasını düşünmediğini
D) Askerî tecrübesini   E) Cesur olduğunu

12. Garip Hoca; " Kanuni döneminde; Avusturya, İran ve Hindistan'a seferler düzenlenmiştir." demiştir.

Garip Hoca'nın söylediklerine göre,
I. Osmanlı İslam dünyasının tamamına egemen olmuştur.
II. Osmanlı kara ve denizde önemli bir güçtür.
III. Osmanlı'nın askeri giderleri artmıştır.
yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) II ve III   B) Yalnız II   C) Yalnız III
D) I ve II   E) I, II ve III

13. Sokullu Mehmet Paşa döneminde, Don ile Volga nehirlerinin birbirlerine en çok yaklaştıkları yerden bir kanalla birleştirilmesi projesine başlandı, ancak başarısız oldu.

Bu projenin gerçekleşmesi halinde Osmanlı Devleti'ne kazandıracığı avantajlardan biri aşağıdakilerden hangisi olamaz?

- A) Donanmanın Hazar Denizi'ne geçebilmesi
B) İran Savaşlarında donanmadan yararlanılması
C) Orta Asya Türkleriyle bağlantı kurulması
D) Rusların güneye, Karadeniz'e inmelerinin önlenmesi
E) Avusturya'ya karşı Kırım kuvvetlerinin yardımının sağlanması

14. Hasan Hoca; " Kanuni Sultan Süleyman Hint ticaret yollarının Portekizliler tarafından bulunması ve Osmanlı ticaretinin bundan zarar görmesi üzerine Hint Deniz Seferlerini düzenlemiş fakat istediği başarıyı tam olarak sağlayamamıştır. " demiştir.

Hasan Hoca'nın söylediklerine göre;

I. Osmanlı gelirlerinde azalma devam etmiştir.

II. Baharat Ticaret Yolunun önemi azalmıştır.

III. Hindistan'daki İslamlaşma süreci durmuştur.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) I ve II
D) II ve III   E) I, II ve III

15. Akdeniz hangi olay sonucunda Türk gölü haline geldi?

OSMANLI DURAKLAMA DÖNEMİ TESTLERİ

1. Köprülü Mehmet Paşa sadrazamlığa getirilirken saraydan şunları istemiştir:

- saray devlet işlerine karışmayacak,
– devlet işleri ile ilgili olarak saraya sunduğu her teklif kabul edilecek,
– istediği kişileri devlet memuru olarak atayabilecek,
– hakkında herhangi bir şikâyet söz konusu olursa savunması alınmadan karar verilmeyecektir.

Köprülü Mehmet Paşa'nın bu şartlarla ulaşmak istediği amaç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bağımsız bir devlet kurmak
B) Yeni yönetimi halka dayandırmak
C) İstediklerini yapabilecek bir ortam hazırlamak
D) Saltanat idaresini ele geçirmek
E) Akrabalarını devlet işlerinde görevlendirmek

2. Osmanlı Devleti'nin Duraklama Dönemi'nde Devşirme kanununa aykırı olarak Yeniçeri Ocağı'na asker alınmış, ocaktaki asker sayısı hızla artarken, verilen eğitimin kalitesi düşmüştür.

Aşağıdakilerden hangisi bu durumun yol açtığı sonuçlardan biri değildir?

- A) Askerlerin hazineye daha fazla yük olması
B) Savaşlardaki başarıların azalması
C) Ordudaki düzen ve disiplinin bozulması
D) Doğu ve Batı'da yapılan fetihlerin durması
E) Yeniçerilerin devlete olan bağlılıklarının artması

3. Duraklama Dönemi'nde Osmanlı devlet adamlarına karşı merkezde ayaklanmalar çıkmış, bazı padişahlar ve sadrazamlar görevinden alınmış, bunlar arasında öldürülenler olmuştur. Ancak saltanat babadan oğula geçmeye devam etmiştir.

Bu durum isyanların,

I. yenilik yanlıları tarafından çıkarılması,

II. köklü değişiklikler getirmesi,

III. rejime karşı değil, yöneticilere karşı yapılması

özelliklerinden hangilerine sahip olduğunun kanıtıdır?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) Yalnız III
D) I ve III   E) II ve III

4. Osmanlı Duraklama Dönemi'nde savaşların uzun sürmesi, tımar sisteminin bozulması ve üretimin azalması yüzünden malî yapı sarsılmış, bütçe açık vermeye başlamıştır. Devlet adamları ise bu açığı kapatmak için topraktan aldıkları vergileri hızla artırmışlardır.

Bu durumun, aşağıdaki gelişmelerden hangisine yol açtığı savunulabilir?

- A) Sık sık padişah değişikliği yaşanmasına
B) Köylünün toprağını boş bırakmasına
C) Ülkede sanayileşmenin başlamasına
D) Yabancı devletlerden borç alınmasına
E) İstanbul'da Yeniçerilerin ayaklanmasına

5. Osmanlı'nın Duraklama Dönemi'nde Anadolu'da çıkan Celali İsyanları'na; tımar sisteminin bozulmasıyla topraksız kalan köylüler, asker kaçakları ve devlet kadrolarında yer bulamayan kişiler katılmıştır. İsyanlar devleti uzun süre uğraştırmıştır.

Bu bilgilere göre;

I. İsyanlara şahsi çıkarlarını korumak amacıyla katılanlar olmuştur.

II. Ekonomide yaşanan sıkıntılar isyanlara katılımı artırmıştır.

III. Celali İsyanları devletin merkezi gücünü zayıflatmıştır.

yargularından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) Yalnız III
D) II ve III   E) I, II ve III

6. Osmanlı Devleti XVI. yüzyılda İran'la yaptığı savaşları kazanmış ve 1590 Ferhat Paşa Antlaşması'yla doğuda en geniş sınırlarına ulaşmıştır. Ancak İran, Anadolu'da çıkan Celali İsyanlarından yararlanarak, kaybettiği Tebriz ve Revan'ı 1611'de topraklarına katmıştır.

Bu bilgiye bakarak Osmanlı Devleti ile ilgili,

I. Duraklama Dönemi'nde toprak kazancı devam etmiştir.

II. İç ve dış sorunlarla birlikte mücadele edilmiştir.

III. Celali İsyanları dış politikada olumsuz sonuçlara neden olmuştur.

IV. İran'dan alınan yerler kısa sürede kaybedilmiştir.

V. Anadolu'da çıkan isyanlar kısa zamanda bastırılmıştır.

yargularından hangisine ulaşamaz?

- A) I   B) II   C) III   D) IV   E) V

7. Osmanlı topraklarında XV. ve XVI. yüzyıllarda isyanlar çıkmış, ancak bu isyanlar devleti çok fazla etkilemeden kısa sürede bastırılmıştır. Duraklama Dönemi'nde çıkan isyanlar ise devleti uzun süre uğraştırmış, sosyal, ekonomik ve askeri açıdan olumsuz sonuçlar doğurmuştur.

Duraklama Dönemi'nde çıkan isyanların uzun sürmesinde,

I. tımar sisteminin bozulmasının bir çok alanda kötü sonuçlara neden olması,

II. ekonomik alanda yaşanan bozulmanın halkın geniş kesimini etkilemesi,

III. isyanların İstanbul, Anadolu ve eyaletlerde sık sık tekrarlanması

durumlarından hangileri etkili olmuştur?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) I ve II
D) II ve III   E) I, II ve III

8. XVII. yüzyılın başlarına kadar Osmanlı Devleti'nde şehzadeler tecrübe kazanmaları için sancaklara gönderilirdi. Ancak bu uygulama I. Ahmet zamanında getirilen en yaşlı ve en tecrübeli olan kişinin tahta geçmesi uygulaması sonucunda ortadan kalkmıştır.

Bu bilgiye bakarak Duraklama Dönemi'nde getirilen bu kuralın aşağıdakilerden hangisinde değişikliğe neden olduğu savunulamaz?

- A) Saltanat yönetiminin devam etmesinde
B) Şehzadelerin aldıkları eğitim düzeyinde
C) Şehzadeler arasında taht kavgaları olmasında
D) Merkezi otoritenin gücünde
E) Saray ve çevresinin yönetimdeki etkinliğinde

9. Osmanlı Devleti'nin Duraklama Dönemi'nde;

– Saray kadınlarının devlet yönetimindeki etkisi artmıştır.

– Sık sık padişah değişikliği yaşanmıştır.

Bu iki durumun ortak sonucu olarak aşağıdaki yargılardan hangisi söylenebilir?

- A) Merkezi otorite zayıflamıştır.
B) Ordu disiplinden uzaklaşmıştır.
C) Devlet gelirleri azalmıştır.
D) Bütçe açık vermeye başlamıştır.
E) Yeniçeri Ocağı yönetiminde etkin hale gelmiştir.

10. XVII. yüzyılda çıkan ayaklanmaların başlıca sonuçları şunlardır:

– Halkın devlete duyduğu güven sarsılmıştır.

– Anadolu'da ve merkezde, ekonomik ve sosyal hayat düzeni bozulmuştur.

– Üretimin azalması, gıda maddelerinin fiyatlarının artmasına neden olmuştur.

Buna göre, isyanların sonuçları dikkate alındığında aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Devlet sınırlarının daraldığı
B) Milli duyguların geliştiği
C) Devletin gücünü kaybetmeye başladığı
D) Nüfusun azalmaya başladığı
E) Halkın yönetime katılmak istediği

11. IV. Murat'ın,

I. devlet adamlarına duraklamanın nedenleri ve çözüm yollarıyla ilgili raporlar hazırlatması,

II. Yeniçeri zorbalarını yakalatarak ortadan kaldırması,

III. İran ve Irak üzerine seferler yapması

girişimlerinden hangileri devletin duraklamasına neden olan sorunlara köklü çözümler bulma amacına yöneliktir?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) Yalnız III
D) I ve II   E) II ve III

**IV. ÜNİTE: XVIII. YÜZYILDA DEĞİŞİM VE
DİPLOMASİ
(1699- 1792)**

Gerileme Dönemi Padişahları:

II. Mustafa.....	(1695 – 1703)
III. Ahmet.....	(1703 – 1730)
I. Mahmut.....	(1730 – 1754)
III. Osman.....	(1754 – 1757)
III. Mustafa.....	(1757 – 1774)
I. Abdülhamit.....	(1774 – 1789)
III. Selim.....	(1789 – 1807)

Soru: Gerileme Dönemi (XVIII. YY) dış siyasetini yazınız?

.....

.....

.....

Not: Kaybedilen yerler geri alınmadığı gibi yeni yerlerde kaybedilmiştir.

Not: Uluslararası diplomasiye önem verilmiştir.

Not: “Avrupa’yı yenmek için önce Avrupalı olmak gerekir” anlayışı oluşmuş ve ilk batılılaşma hareketleri başlamıştır.

Not: XVIII. yüzyıl devletlerarası politika ve çıkar çatışmalarında diplomasi ve ittifakların ön plana çıktığı bir dönemdir. Bu ittifakların oluşumunda dini birliktelikler ve devletlerin milli çıkarları belirleyici olmuştur. Avrupa Devletleri amaca ulaşmak için her türlü araca başvurmanın uygun olduğu anlayışı ile hareket etmişler ve buna ..... adını vermişlerdir.

Soru: Gerileme Döneminde Kimlerle Savaş Yapıldı?

Doğuda .....,

Batıda .....,

ve .....

Dönem sonunda Mısır için .....

XVIII. YÜZYIL SİYASİ OLAYLARI

1. 1703 Edirne Olayı

Sebepler: Karlofça Antlaşmasını imzalayan II. Mustafa'nın Edirne'ye çekilerek devlet işlerini Şeyhülislam Feyzullah Efendi'ye bırakması

Sonuç: Askerler ve ulemanın ayaklanması ile tahta ..... çıkmıştır.

2. 1711 Prut Savaşı (Osmanlı – Rus)

Sebepleri:

* 1700 İstanbul Antlaşması ile kaybedilen Azak Kalesi ve çevresinin geri alınmak istenmesi

* 1709 Poltova Savaşı'nda Ruslara yenilen İsveç Kralı Demirbaş Şarl'ın Osmanlıya sığınması

* Demirbaş Şarl'ı takip eden Rus ordusunun Osmanlı topraklarına girmesi

Savaş:

* ..... Paşa komutasındaki Osmanlı ordusu Rus ordusunu Prut bataklığında sıkıştırıp çember içine alınmıştır. Ancak imha edilmeyip antlaşma yapılmıştır. Sadrazam yeniçerilere güvenmediği için anlaşmayı imzaladı.

Soru: 1711 Prut Antlaşmasının maddelerini yazınız?

* ..... Kalesi ve çevresi Osmanlılara verilecek.

* İstanbul'da bulunan Rus elçisi geri çekilecek.

* Ruslar Lehistan'ın iç işlerine karışmayacak.

* ..... Kralı ve halkının serbestçe ülkelerine dönmelerine izin verilecek

* Sınırdaki Rus kaleleri yıkılacak.

* Ruslar ..... Hanlığına vergi ödeyecek.

Not: Kaybedilen yerleri geri alma ümidi ortaya çıkacak ancak Rus ordusunun imha edilememesi de önemli bir fırsatın kaçırıldığını gösterir.

Not: Rusya'da XVII. Yüzyılın sonlarından itibaren “ Bir devletin pencerelerinden hiçbirisi denize bakmıyorsa, o devlet kapalı kapılar ardında kalmaya mahkûmdur ” anlayışı nedeni ile sıcak denizlere inme politikası güdülmüştür. Osmanlı ile Rusya bu yüzden sık sık karşı karşıya gelecektir.

3. 1715 – 1718 Osmanlı – Venedik – Avusturya Savaşları

Sebepleri:

* Karlofça Antlaşması ile Venedik'e bırakılan Mora ve Dalmaçya kıyılarının geri alınmak istenmesi

* Venediklilere karşı Mora Rumlarının Osmanlıdan yardım istemesi

Not: Mora halkının Venediklilere karşı Osmanlıdan yardım istemesi Osmanlı'nın hoşgörülü yönetimine ve gücünü muhafaza ettiğini gösterir.

* Venedikli korsanların Egede Osmanlı gemilerine saldırması

Savaş:

* Osmanlı Venedik'e savaş açınca Karlofça Antlaşması'nın bozulduğunu söyleyen Avusturya Osmanlıya savaş ilan etmiştir.

* Venedik Mora'dan çıkarıldı.

* Avusturya Belgrat'ı aldı.

* Avusturya ile yapılan ..... Savaşı'nda Sadrazam Silahtar Ali Paşa şehit olunca yeni Sadrazam Damat ..... Paşa barış istedi.

Soru: 1718 Pasarofça Antlaşmasının maddelerini yazınız?

* Belgrat, Temeşvar, Banat, Küçük Eflak ve Kuzey Sırbistan Avusturya'ya bırakıldı.

* Mora ve Girit adası Osmanlılarda kalacak.

* Hersek ve Dalmaçya kıyılarındaki bazı kaleler Venediklilere bırakılacak.

Notlar:

- ✓ Belgrat'ın Avusturya'ya geçmesi Osmanlı'nın Orta Avrupa üstünlüğünü sona erdirmiştir.
- ✓ Avusturya Balkanlara inmeye başlayacaktır.
- ✓ Eflak ve Boğdan'dan alınan vergiler azaltılarak Osmanlıya bağlılıkları artırılmaya çalışıldı.
- ✓ Osmanlı Avrupa'ya karşı barış yanlısı bir siyaset izlemiştir. Diplomatik ilişkilere önem verilmiştir. Böylece ..... başlamıştır.
- ✓ Antlaşmanın imzalanmasında arabuluculuk yapan İngilizlere daha önce verilen kapitülasyon hakları genişletildi.
- ✓ Osmanlı Avrupa'nın üstünlüğünü kabul etmiştir.

4. 1722 – 1746 Osmanlı – İran Savaşları

Sebepleri:

* İran'da yaşanan iç karışıklıklardan yararlanmak için Rusya ve Osmanlı'nın İran'a girmesi

Savaş:

* Fransa'nın araya girmesi ile Osmanlı ve Rusya arasında antlaşma yapıldı.

Soru: 1724 İstanbul Antlaşmasının maddelerini yazınız?

* Osmanlı Gence, Karabağ, Revan, Tebriz'i alacak.

* Rusya Dağıstan ve Hazar'ın kuzey kıyılarını alacak.

Önemi: Osmanlı ile Rusya arasında imzalanan ilk dostluk antlaşmasıdır.

Not: İran tahtına Avşar Türklerinden Nadir Şah'ın geçmesi ile paylaşım uygulanamadı. Osmanlı – İran arasında yapılan savaşlar ..... yılına kadar devam etti.

Not: 1732 yılında İran ile Ahmet Paşa antlaşması imzalandı. Kesin anlaşma 1746 yılında yapılan ..... Antlaşması (II. Kasr-ı Şirin Antlaşması) ile çizilmiştir.

Önemi: 1639 ..... Antlaşması günümüz Türkiye – İran sınırını çizmiştir.

Not: 1718 ..... Antlaşması ile batıda savunmaya çekilen Osmanlı Devleti, 1746 yılından itibaren de doğu da savunmaya çekilecektir.

5. 1736 – 1739 Osmanlı – Rus – Avusturya Savaşları

Sebepleri:

- * Rusya ve Avusturya'nın Osmanlı topraklarını paylaşmak için anlaşmaları
- * Rusya'nın Kırım ve Kafkasları alarak Karadeniz'e inmek istemesi
- * Rusların Osmanlı içerisindeki Ortodoksları egemenliğine almak istemesi
- * İran Savaşlarında Osmanlı ordusuna yardım için ..... Bölgesinden geçmek isteyen Kırım kuvvetlerine Rusya'nın izin vermemesi
- * Rusların Lehistan'ın iç işlerine karışması üzerine Lehlilerin Osmanlıdan yardım istemesi
- * Avusturya'nın Sırbistan, Belgrat ve Bosna'ya yerleşmek istemesi

Savaş:

* Ruslar ..... kalesini alıp Kırım'a girdiler. Balkanlarda da Avusturya ile savaşlar başladı.

* Osmanlı iki cephede savaşmasına rağmen başarılı olmuştur. Bu başarıda ..... ve .....'nın (Kont Dö Boneval) askeri alanda yaptığı islahatlar etkili olmuştur.

* .....’nin aracılığı ile Avusturya ve Rusya ile Belgrat Antlaşması yapıldı.

Soru: 1739 Belgrat Antlaşmasının maddelerini yazınız?

* Avusturya, Pasarofça Antlaşması ile aldığı yerleri ..... hariç geri verecek. (Belgrat dâhil)

* Antlaşma ..... yıl olacak.

* ..... kalesi yıkılmak şartı ile Ruslara verilecek.

* Rusya Kırım ve Eflâk’tan çekilecek.

* Rusya Karadeniz’de ticaret gemisi ve donanma bulundurmayacak.

* Rus Çarı protokol bakımından Fransa ve Avusturya krallarına eşit sayılacak.
(Bu madde ile Osmanlı Rusya’yı büyük devletler grubuna almıştır.)

Notlar:

* Osmanlı Devleti’nin XVIII. Yüzyılda imzaladığı son kazançlı antlaşmadır. En şerefli ve en kazançlı antlaşmadır.

* Rus donanması Karadeniz’den çıkarılarak, yeniden Türk gölü haline geldi. (SON KEZ)

* Rus Çarı protokol bakımından Osmanlı padişahına eşit konumuna geldi.

* Antlaşmaya arabuluculuk eden Fransa’ya kapitülasyonlar sürekli hale getirildi. Osmanlı’nın kapitülasyonları tek taraflı iptal hakkı ortadan kalkmıştır.

* Bu antlaşma ile Osmanlı ile Avrupa arasında otuz yıl süren barış dönemi başlamıştır.

6. 1768 – 1774 Osmanlı – Rus Savaşı

Sebepleri:

* II. ....’nın (Çariçe) I. Petro’nun siyasetini izlemesi

* Rusya’nın Balkanlardaki emelleri

* Rusların Karadeniz’e inme ve boğazları kullanma isteği

* Rusların Kırım’a müdahale etmesi

* Rusların Lehistan’ın iç işlerine karışması ve Osmanlıya sığınan Leh milliyetçilerini takip için Osmanlı topraklarına girmesi

Savaş:

* Ruslar Eflak ve Kırım’ı işgal etti.

* Osmanlı ordusu .....’ta büyük bir bozguna uğradı. (Kartal Faciası)

* 1772 yılında Lehistan, Rusya ve Prusya arasında paylaşılmıştır.

Not: Aleksî Orlof komutasındaki Rus donanması tarihinde ilk defa Baltık Denizinden çıkmış, İngilizlerin yardımı ile Cebelitarık’tan Akdeniz’e girip Ege adalarını işgal ederek Çeşmede bulunan Osmanlı donanmasını yakmıştır. (1770 ..... Baskını)

Not: III. Mustafa yenilgi haberi üzerine üzüntüden ölmüştür. Yeni padişah I. Abdülhamit barış istemiştir.

Soru: 1774 Küçük Kaynarca Antlaşmasının maddelerini yazınız?

* ..... bağımsız olacak, ancak dini bakımdan Osmanlı halifesine bağlı kalacaklardır.

Yorum:

√ İlk defa halkı tamamen Türk ve Müslüman olan bir bölge kaybedilmiştir.

√ Halifeye bağlı kalmasındaki amaç kültürel bağların devamını sağlamaktır.

√ Rusların Kırım’ı ele geçirmesi kolaylaştı.

√ Osmanlı’nın Karadeniz hâkimiyeti tehlikeye girdi.

√ İlk defa bir antlaşmada halifelik yetkisinden yararlanılmış, Osmanlı Kırım’ın iç işlerine karışma olanağı elde etmiştir.

*Azak Kalesi, Kabartay Bölgesi, Yenikale, Kerç , Kılburun Kaleleri, Dinyeper ve Buğ ırmakları arasındaki araziler Ruslara bırakıldı.

Yorum:

√ Bu madde ile Kırım ile Osmanlı arasında kara bağlantısı kesilmiştir.

*Rusya, Osmanlı yönetimindeki Ortodoksları, Eflak ve Boğdan beylerinin haklarını koruyacaktır.

Yorum:

√ Osmanlı Devleti Ortodoksların koruyuculuğunu Ruslara bıraktı.

√ Rusya Osmanlı’nın iç işlerine karışma hakkını elde etmiştir.

*Rusya ..... 'de donanma bulundurabilecek, ticaret gemileri boğazlardan serbestçe geçebilecek.

Yorum:

√ Karadeniz'in Türk gölü olma özelliği sona erdi.

√ Rusya ilk defa Boğazlardan sıcak denizlere geçme imkânı elde etti.

*Rusya'ya ..... verildi.
(Rusya ilk kez bu hakkı kazandı.)

*Ruslar İstanbul'da elçilik açarak, gerekli yerlerde de konsolosluklar açacaklardır.

Yorum:

√ Osmanlının egemenlik hakkını zedeler.

√ Rusya Osmanlının iç işlerine karışma hakkını elde etmiştir.

√ Rusya bu madde ile Ortodokslar ve Slavlarla doğrudan iletişime geçeceklerdir.

*Osmanlı Rusya'ya savaş tazminatı ödeyecektir.
(Osmanlı tarihinde ilk kez tazminat ödeyecektir.)

*Rusya işgal ettiği Eflak, Boğdan ve Akdeniz'deki adaları geri verecek. Geri alınan bölgelerde genel af ilan edilecek, halktan vergi alınmayıp, halk istediği yere göç edecektir.

Yorum:

√ Osmanlının iç işlerine karışılmış, egemenlik hakları zedelenmiştir.

Önemi: ..... Antlaşması'ndan sonra şartları en ağır olan antlaşmadır.

Not: Görüşmelerde Osmanlıya yardım eden Avusturya'ya toprak verilmiştir. Bu durum Osmanlının uluslar arası diplomaside yetişmiş diplomatlarının olmadığını gösterir.

7. 1779 - Aynalıkavak Tenkihnamesi (Sözleşmesi -- Eskiye esas alarak yeniden düzenleme)

* Kırım'da Rusların desteklediği ..... Giray Kırım Han'ı seçilince Kırım milliyetçileri ayaklandılar.

*Ruslar Kırım'a gelerek ayaklanmaları şiddet kullanarak bastırmaya çalıştı.

*Kırım halkı Osmanlıdan yardım istedi ve Rusya'ya bölgeden çekil mesajı verildi.

*Fransa'nın arabuluculuğu ile anlaşma yapıldı.

*Bu antlaşma ile :

√ Rus ordusu ..... 'dan çekilecek.

√ Osmanlı ..... Giray'ın Hanlığını onaylayacak.

Not: Fransa'nın XVIII. Yüzyıl boyunca yapılan antlaşmalarda Osmanlı yanlısı siyaset izlemesinin nedeni ticari imtiyazlarını devam ettirebilmektir.

Not: Rusya 1783 yılında ..... 'ı işgal ederek topraklarına kattı.

8. 1787 – 1792 Osmanlı – Rus – Avusturya Savaşları

Sebepleri:

*Rusların Kırım'ı işgal etmesi

*Avusturya Kralı ..... ile Çariçe II. .... 'nın Petersburg'ta buluşarak, Osmanlıyı paylaşma projesi hazırlaması (Grek Projesi) ve plandan haberi olan İngiltere ve Prusya'nın Osmanlıyı kışkırtmaları

Not:

a) ..... PROJESİ'NE GÖRE:

Türkler Avrupa'dan atılacak, İstanbul merkez olmak üzere bir Rus prensin yönetiminde devlet kurulacak. (Çariçe II. Katerina torununa Konstantin adını vermiştir.)

b) ..... PROJESİ'NE GÖRE:

Eflâk ve Boğdan ve Besarabya'da yani Dinyester ve Tuna nehirleri arasında Rusya ve Avusturya'ya bağlı bir devlet kurulma projesidir.

Savaş:

*Osmanlı Ruslara savaş açtı.

*Savaşa Avusturya'da girince Yaş, Özi kaleleri kaybedildi. (Özi kalesinin kaybedilmesi ile I. Abdülhamit üzüntüsünden öldü.)

*Fransız İhtilalının çıkması ile Avusturya barış istedi. Rusya savaşta yalnız kalınca bir yıl sonra onlarda barış istediler.

Soru: 1791 Zıştovi Antlaşmasının maddelerini yazınız?

*Avusturya işgal ettiği yerleri boşaltacak

*Unna ve Orsova çevresi Avusturya'ya verilecek

*Savaş devam ettiği sürece Avusturya Rusya'ya yardım etmeyecek

Soru: 1792 Yaş Antlaşması 1791 Zıştovi Antlaşmasının maddelerini yazınız?

*Osmanlı Kırım'ın Ruslara ait olduğunu kabul edecek

*Ruslar işgal ettiği yerleri boşaltacak

*Dinyester ırmağı sınır olacak

*Ticaret devam edecek

Not:

*Bu anlaşma ile ..... Dönemi sona erer, ... Dönemi başlar.

*III. .... Gerilemenin son, Dağılmanın ilk padişahıdır.

*III. Selim'in bu antlaşmayı yapmasındaki amacı, yapmak istediği ıslahatlara zemin hazırlama isteği yatar.

9. 1798 – 1801 Osmanlı – Fransa Savaşları

Sebepleri:

*İngiltere'yi, Hindistan'a giden sömürge yolları üzerinde durdurma düşüncesi

*Akdeniz'i Fransız gölü haline getirme isteği

*İhtilalın yıpratığı Fransız ekonomisine, kaynak bulabilme düşüncesi

*Osmanlı'nın yıkılmakta olduğunu düşünen Fransa'nın, Osmanlı'nın Doğu Akdeniz'deki topraklarını ele geçirme isteği

*İhtilalde yıldızı parlayan komutan Napolyon'u ülkeden uzaklaştırma düşüncesi

Savaş:

*..... Osmanlı'nın hiç beklemediği bir anda 1798 yılında Mısır'ı işgal etti.

*Osmanlı İngiltere ve Rusya'dan yardım istedi.

*İngiltere Hindistan sömürgelerindeki hâkimiyeti devam ettirme düşüncesinden; Rusya ise, Akdeniz'e hâkim olma hayallerinden Osmanlı'nın yardım teklifini kabul ettiler.

*Napolyon Mısırdan sonra Suriye'ye yöneldi. Akka kalesi önünde ..... Paşa komutasındaki ..... ordusuna yenildi.

(Napolyon'un ilk yenilgisi, Nizam-ı Cedid'in ise ilk başarısıdır.)

*Mısır'a gelen Napolyon yerine General Kleber'i bırakarak Fransa'ya kaçtı.

Napolyon

*İngiliz Amiral Nelson komutasındaki İngiltere donanması ..... 'de (Ebubekir – İskenderiye açıkları) Fransız donanmasını yaktı.

*Bu olay sonrasında Fransa barış istedi.

Soru: 1801 El – Ariş Antlaşmasının maddelerini yazınız?

*Fransa Mısır'ın Osmanlıya ait olduğunu kabul etti.

Soru: 1802 Amyens Antlaşmasının maddelerini yazınız?

*Fransa'nın Mısır'ı boşaltması kabul edildi.

*İngiltere ve Rusya'da Mısır'da hak iddia etmeyeceklerdir.

Yorum:

√ Mısır'ın işgali ile bozulan Osmanlı – Fransa ilişkileri 1804 yılında Avrupa'da başlayan Napolyon Savaşları ile tekrar düzelmiştir.

√ Fransa'nın Mısır'ı işgal etmesi sırasında Osmanlı Devleti ilk kez ..... politikası uygulamaya başlamıştır.

√ Bu savaş sırasında Rus Donanması Osmanlıdan izin alarak ilk kez Boğazlardan geçmiştir. Rusya savaş bitiminde donanmasının bulunduğu Yedi Ada'dan ayrılmayarak yeni bir Osmanlı – Rus Savaşı'na neden olacaktır.

√ İngiltere Osmanlıya destek vererek Hindistan sömürge yollarının güvenliğini sağlamıştır.

AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİNİN KURULMASI

* Amerika kıtasının 1492'de keşfedilmesinden sonra İspanyollar, Portekizliler, Fransızlar ve İngilizler bu kıtaya gelerek koloni kurdular.

* Yedi Yıl Savaşları sonucunda ekonomisi bozulan İngiltere, Amerika'da ki 13 koloniye yeni vergiler koydu. Vergi vermek istemeyen koloniler, İngiliz mallarını denize döktüler. 1774'de Filadelfiya Kongresini düzenlediler. İnsan Hakları Bildirisini ilan ettiler.

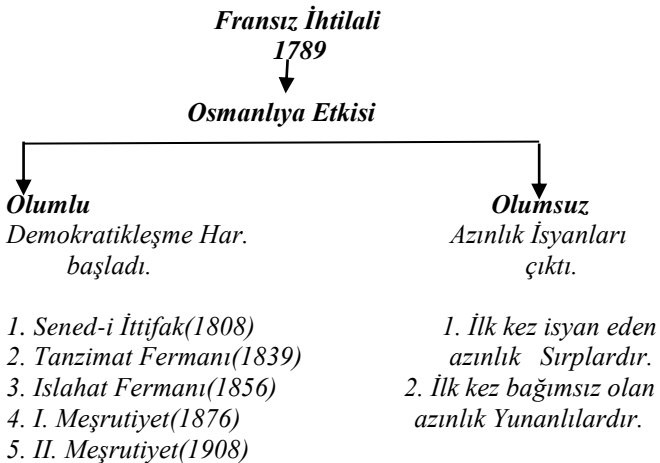
* Ordu komutanlığına George Washington'u seçtiler. 8 yıl süren savaşlar sonucunda koloniler galip geldi. İngiltere 1783 Versay Antlaşması ile Amerikan kolonilerinin bağımsızlığını tanıdı.

FRANSIZ İHTİLALİ

*İHTİLALİN ÇIKMASINDA AYDINLANMA ÇAĞININ
ETKİSİ OLMUŞTUR, BURJUVA (TÜCCAR-ORTA)
SINIFIN ÇALIŞMALARI İLE ÇIKMIŞTIR.*

Fransız İhtilali'nin Sonuçları:

- * Milliyetçilik (ulusçuluk) akımı yayılmıştır.
- * İmparatorluklar parçalanmaya, ulus devletler kurulmaya başlamıştır.
- * Özgürlük, adalet, eşitlik kavramları dünyada yaygınlaştı.
- * Yeniçağ sona erdi, yakınçağ başladı.

Soru: Fransız İhtilalinin toplumsal hayata etkisini yazınız?

- a).....
- b).....

- c).....
- d).....
- Soru: Fransız İhtilalinin siyasal hayata etkisini yazınız?**
- a).....
- b).....
- c).....
- d).....

Not: Avrupa'nın herhangi bir yerinde ayaklanma çıkması durumunda birlikte hareket edeceklerdir. Fransız İhtilali sonrası ortaya çıkan ayaklanmaları bastıracaklardır. Bu sisteme ..... Sistemi adı verilir.

Fransız İhtilali'nin Osmanlı'ya Etkisi:

OLUMLU ETKİSİ:

- * Vatandaş haklarının korunmasına,
- * Yargı güvencesine,
- * Din ayırımının kalkmasına,
- * Tanzimat, Islahat ve Meşrutiyet gelişmelerine sebep olmuştur.
- * Demokratikleşme süreci başlamıştır.

OLUMSUZ ETKİSİ

- * Milliyetçilik akımı Müslüman olmayan unsur arasında hızla yayılmıştır,
- * Milliyetçilik isyanları, Rusya'nın da desteği ile Osmanlı'nın parçalanmasına yol açtı.

Not:

* Çok uluslu (milletli) bir İmparatorluk olan Osmanlı'da azınlık isyanları çıkmıştır.

*Azınlıkların isyanını engellemek ve Avrupalı devletlerin baskısını azaltmak için bazı ıslahatlar yapılmıştır. (Tanzimat, Islahat Fermanları)

*Osmanlı'da isyan eden ilk millet Sırp'lardır.

*Osmanlı'dan bağımsızlığını kazanan ilk millet Rum (Yunan) lar olmuştur.

FRANSIZ İHTİLALİ SONRASI AVRUPA

*İhtilalden sonra Fransa, Napolyon Bonapart yönetiminde Avrupa'da büyük bir güç durumuna geldi.

*Napolyon'un amacı, Fransa'yı Avrupa'nın en güçlü devleti yapmak ve ihtilal fikirlerini yaymaktı. Avrupalı devletler ise mutlakiyetçi yapılarını korumak istiyorlardı.

*Fransa ile Avrupa devletleri arasında 1805-1815 yılları arasında meydana gelen Napolyon Savaşları'nda önceleri Fransa başarılı olmuş.

*1814'te Napolyon teslim olmuştur.

1815 VİYANA KONGRESİ

a) Napolyon'un bozduğu Avrupa haritasını çizmek için toplanmıştır.

b) İngiltere, Fransa, Avusturya, Prusya ve Rusya.

c) Avrupa devletlerinin sınırları yeniden çizilmiş ama bu sınırlar, din, dil, milliyet unsuru dikkate alınmadığı için kalıcı olmamıştır.

d) Alman prenslikleri Germen Federasyonu olarak birleştirilmiştir.

e) Avrupa devletleri Fransız İhtilalı'nın fikirlerini engellemek istedikleri halde başarılı olamamış ve Avrupa'da yeni İhtilallar yaşanmıştır.

Soru: Napolyon Savaşlarından sonra Avrupa'nın geleceğini belirlemek amacıyla Viyana Kongresi toplanmıştır. Bu kongrede Avrupa devletlerinin sınırları milliyet, din ve dil etkenleri dikkate alınmadan, Rusya, İngiltere ve Prusya'nın istekleri doğrultusunda yeniden çizilmiştir.

Bu durum aşağıdakilerden hangisine ortam hazırlamıştır?

- A) Devletlerarası hukuk kurallarının aynı kalmasına
- B) Uluslar arasında yeni siyasi sorunların ortaya çıkmasına
- C) Din adamlarının siyasi güç kazanmasına
- D) Avrupa'da ekonomik yönden birlik sağlanmasına
- E) Halkların krallara bağlılığının artmasına

(2003 – ÖSS)

Soru: Viyana Kongresi'nde Kutsal İttifak oluşturan monarşik Avrupa devletleri; ırk, dil, din unsurlarını gözetmeden sınırları yeniden çizmiş ancak bu durum tepkilere yol açmıştır. Bu devletler, monarşik yapılarını korumak için tepkilere karşı ve şiddet uygularken içlerinden bazıları Osmanlı Devleti'nde çıkan Yunan isyanını desteklemişlerdir.

Bu durum aşağıdakilerden hangisinin bir göstergesidir?

- A) Avrupa'da barış ortamının sağlandığının
- B) Osmanlı Devleti'nin denge politikası izlediğinin
- C) Avrupa devletlerinin çıkarları doğrultusunda hareket ettiğinin
- D) Osmanlı Devleti'nin ıslahat çalışmaları yaptığının
- E) Avrupa devletlerinin yönetime halkın katılımını hedeflediğinin

(24.03.2013 – YGS)

1830 İHTİLALLERİ

a) Fransa'da kralın meşrutiyeti iptal ederek eski düzen olan mutlak monarşiyi kurmak istemesi üzerine meşruti yönetim yanlıları ayaklandı ve X.Şarl'ı tahttan indirdi.

b) Lui Filip yeni kral seçilerek meşrutiyet rejimine geçmiş ve Mutlak monarşiye geçişi tam olarak engellemiştir.

c) Bu ihtilallar bütün Avrupa'yı etkilemiştir. Viyana Kongresi ile birleştirilen Belçika ile Hollanda, İsveç ve Norveç birbirlerinden ayrılmıştır.

1848 İHTİLALLERİ

a) 1830 İhtilalı gibi önce Fransa'da başlamış ve bütün Avrupa'ya yayılmıştır.

b) İki ana nedeni vardır;

1. Avrupa'da milliyetçilik hareketleri ve liberalizmin güçlenmesi,

2. Sanayi Devrimi ile ortaya çıkan işçi-işveren çatışmalarıdır.

c) Sonuçta Fransa'da Cumhuriyet ilan edilmiş ve tüm Fransızlara seçim hakkı tanınmıştır. Ölüm cezası kaldırılmış ve esir ticareti yasaklanmıştır.

d) 1852'de Fransa, imparatorluk olmuştur.

SANAYİ DEVRİMİ (Endüstri İnkılâbı)

Not: İngiltere'de başlamıştır. Buharlı makinelerin yapılması ile (James Watt)

Sanayi Devrimi'nin Sonuçları:

- *Üretim arttı.
- *Pazar ve hammadde arayışı arttı.
- *Sömürgecilik faaliyetleri hız kazandı.
- *İşçi ve işveren sınıfı oluştu.
- *Yeni düşünce akımları ortaya çıktı. (Kapitalizm, liberalizm, komünizm)
- *Köyden kente göç hızlandı,
- *Kentler sanayi ve ticaret merkezi haline geldi,

Şehir nüfusu artınca;

- Gecekondulaşma arttı,
- Güvenlik sorunu ortaya çıktı,
- Suç işleme oranı arttı,
- Alt yapı sorunları ortaya çıktı.

Sanayi Devrimi'nin Osmanlıya Etkisi

*Osmanlı ticaret anlayışında aşırı kâr yapmak ayıp sayılıyordu. Ticarete amaç ülke ihtiyacını karşılamaktı.

*Osmanlı devleti, arz-talep dengesini korumak için ve özellikle üretilen malların, üretildiği yerin ihtiyaçlarını karşılaması için "iç gümrük vergisi" uygulaması getirmiştir.

*Avrupa'da üretilen ucuz mallar Osmanlı ülkesine kapitülasyonlar sayesinde rahatça girmiştir.

*Osmanlı devleti; hammadde satan ve dışarıdan işlenmiş (mamul) mal alan bir ülke haline gelmiştir. Osmanlı el tezgâhları çökmüştür.

* İthalat artmış, ihracat azalmıştır. (Osmanlı, Avrupa'nın açık pazarı oldu)

*Lonca Örgütü (esnaf dayanışma örgütü) zayıflayarak ortadan kalkmıştır.

*Ekonomideki olumsuz gelişmeler siyasal çöküşü hızlandırmıştır.

*Osmanlı toprakları sömürgeleştirilmeye başlamıştır.

CEZAYİR - TUNUS
Fransa

KIBRIS - MISIR
İngiltere

Not: Bilgiye ulaşmada ve bilgiyi kullanmada akıl, deney ve gözlem yönteminin ortaya çıktığı ve skolastik düşünceyi yıkan sisteme XVII. yüzyılda AKIL ÇAĞI, XVIII. yüzyılda ise AYDINLANMA adı verildi.

Soru: Akıl ve Aydınlanma Çağının Sosyal, Ekonomik ve Bilimsel sonuçlarını yazınız?

- a).....
.....
- b).....
.....
- c).....
.....
- d).....
.....
- e).....
.....

Soru: Akıl ve Aydınlanma Çağının yönetim ve siyasi alanda sonuçlarını yazınız?

- a).....
.....
- b).....
.....
- c).....
.....
- d).....
.....
- e).....
.....

Not: XVII. yüzyılın sonunda Denis Papin birçok deneme sonunda ilk buhar makinesini yapmıştır. James Watt'ın ateşli pompa sistemini bulması makineleşmeyi hızlandırdı.

YAKINÇAĞDA AVRUPA TESTLERİ

1. Sanayi İnkılabı'nın gerçekleşmesi ile Avrupa'da küçük kapasiteli işyeri ve atölyelerin yerini yüzlerce işçi çalıştıran büyük işletmeler almıştır.

Avrupa'da Sanayi İnkılabından sonra aşağıdakilerden hangisinin gerçekleşmesi beklenemez?

- A) İşçi sınıfının ortaya çıkması
- B) Fiyatların eskiye göre artması
- C) Seri üretimin hız kazanması
- D) Şehir nüfusunun kalabalıklaşması
- E) Büyük fabrikaların kurulması

2. Napolyon Savaşları ile Avrupa'ya yayılan Fransız İhtilali'nin fikirlerinin etkisini azaltmak amacı ile 1815'te Avrupalı büyük devletler Viyana Kongresi'ni toplamışlardır. Bu kongrede, Avrupa Devletleri'nin sınırları milliyet, din ve dil unsurları dikkate alınmadan belirlenmiştir.

Bu bilgilere dayanarak Avrupalı Devletlerin aşağıdakilerden hangisini öncelikli olarak korumayı amaçladıkları söylenebilir?

- A) İmparatorlukların yapısını
- B) Hıristiyan birliğini
- C) Ulus devlet yapısını
- D) Uluslar arası ticareti
- E) Uzak doğudaki sömürgelerin güvenliklerini

3. Bilim ve teknolojiye bağlı olarak buharlı makinelerin kullanılması Sanayi İnkılabı'nın yaşanmasına neden olmuştur. Önce İngiltere'de daha sonra Avrupa'nın diğer ülkelerinde fabrikalar kurulmuş ve seri üretime geçilmiştir.

Aşağıdakilerden hangisinin bu durumun sonuçlarından biri olduğu savunulamaz?

- A) Ülkeler arası ekonomik rekabetin artması
- B) Köyden kente yapılan göçün çoğalması
- C) Tezgâhta yapılan üretimin önemini kaybetmesi
- D) Avrupa'daki sınıf farklılıklarının ortadan kalkması
- E) Hammadde ve pazar arayışının hızlanması

4. Fransız İhtilali'nin ortaya çıkmasında Fransız düşünürlerin halkı aydınlatan yazılar yazmaları etkili olmuştur. Bu yazılarda düşünürlerin bir kısmı halka özgürlükler tanınması ve ülkenin anayasaya dayalı meşruti monarşi rejimiyle yönetilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Buna göre sözü edilen düşünürlerin aşağıdakilerden hangisine karşı çıktığı söylenemez?

- A) Halkın baskı altında tutulmasına
- B) Kralların yönetimdeki varlığına
- C) Halkın olmadığı yönetim şekline
- D) Hak ve özgürlüklerin kısıtlanmasına
- E) Mevcut siyasi düzenin devamına

5. 1815'te toplanan Viyana Kongresi'nde, Fransız İhtilali'nden sonra yayılan demokrasi hareketlerinin önlenmesi için gereken tedbirlerin alınmasına karar verilmiştir.

Viyana Kongresi'nde alınan bu karar aşağıdakilerden hangisini korumaya yöneliktir?

- A) Ulusal devletleri
- B) Demokratik yönetimleri
- C) Dünya barışını
- D) Mutlak krallıkları
- E) Milliyetçilik hareketlerini

6.

- 1215 yılında İngiltere'de kralın Magna Charta'yı imzalaması,

- 1776'da Amerika'da ilk Bağımsızlık ve İnsan Hakları Beyannamesi'nin dünyaya duyurulması,

- Fransız İhtilali ile yönetime halkın egemen olması fikrinin Avrupa'da yayılması

gelişmelerinin ortak sonucu aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

- A) Milliyetçilik akımının ortaya çıkması
- B) Avrupa'nın siyasi yapısının değişmesi
- C) Demokrasi fikrinin gelişmesi
- D) Mutlak krallıkların güçlenmesi
- E) Laik devlet düzenine geçilmesi

7. Fransız İhtilali;

I. Fransız halkı tarafından başlatılmıştır.

II. Bireysel hakları ön plana çıkarmıştır.

III. İmparatorlukların yıkılmasına yol açmıştır.

Fransız İhtilali'nin evrensel nitelikli sonuçlar doğurduğuna yukarıdakilerden hangileri kanıt olarak gösterilebilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) II ve III

8. XIX. yüzyılın ikinci yarısında Avrupa'da meydana gelen siyasi ve ekonomik gelişmeler büyük devletleri sömürgecilik siyaseti izlemeye yöneltmiştir. İngiltere sömürge imparatorluğu kurmuş, İngiltere'yi Hollanda, Belçika daha sonra da Fransa izlemiştir. Almanya ve İtalya ise siyasi birliklerini, XIX. yüzyılın ikinci yarısında tamamlamışlar, gelişen sanayileri nedeniyle bu devletler de aynı siyaseti izlemeye başlamışlardır.

Buna göre Almanya ve İtalya'nın siyasi birliğini geç tamamlamasının doğrudan bir sonucu olarak,

I. Avrupa'da güçler dengesinin değişime uğraması,

II. Avrupa'da sömürge rekabetinin başlaması,

III. Fransa ve Hollanda'nın güçlenmesi

durumlarından hangileri gösterilebilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) I, II ve III

9. Yeni ve Yakın Çağ'da yaşanan gelişmeler sonucunda Avrupa'da birçok alanda değişiklikler yaşanmıştır.

Bu bilgiden hareketle,

I. Avrupa'da yaşanan gelişmeler,

II. bunların sonucunda değişikliğin yaşandığı alanlar

doğrultusunda yapılan aşağıdaki eşleştirmelerden hangisi yanlıştır?

<u>I</u>	<u>II</u>
A) Coğrafi Keşifler	ekonomi ve kültür
B) Rönesans	bilim ve teknik
C) Reform	din ve düşünce
D) Sanayi İnkılabı	yönetim ve ordu
E) Fransız İhtilalı	toplum ve siyaset

10. Fransız İhtilalı, mutlakiyet rejimine karşı yapılmış bir harekettir ve halk üzerindeki Aristokratik baskıyı sona erdirmiştir. Ayrıca 1793 tarihli Fransız Anayasası'nın 73. maddesinde "ülke hâkimiyetine bütün Fransız vatandaşlarının ortak olduğu" belirtilmiştir.

Bu bilgilere göre,

I. mutlak krallıkların sona ermesi,

II. meşruti yönetimlerin kurulması,

III. liberalist akımların başlaması

durumlarından hangileri Fransız İhtilalı'nın sonuçları arasında gösterilemez?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) Yalnız III
D) I ve III   E) II ve III

11. Sanayi İnkılabıyla buhar gücünün kullanılması, üretimi hızlandırmıştır. El tezgâhlarının yerini, makinelerin çalıştığı fabrikalar almıştır. Ancak üretim için gerekli olan hammadde Avrupa içerisinden karşılanamamıştır.

Bu durum öncelikle aşağıdaki gelişmelerden hangisine yol açmıştır?

- A) Milli devletlerin kurulmasına
B) İşsizliğin artmasına
C) Yeni ticaret yollarının aranmasına
D) İşçi hareketlerinin başlamasına
E) Sömürgecilik anlayışının yayılmasına

12. Fransız İhtilalı'nın sonucunda ortaya çıkan aşağıdaki düşüncelerden hangisi, XIX. yüzyılda ve XX. yüzyılın başlarında Osmanlı Devleti'nin dağılmasına ve devlet içerisinde bağımsızlık isyanlarının çıkmasına neden olmuştur?

- A) Demokrasi   B) Eşitlik   C) Adalet
D) Özgürlük   E) Milliyetçilik

13. Avrupa'da yaşanan Sanayi Devrimi'nin gerek sosyal, gerek ekonomik birçok sonucu olmuştur.

Buna göre devrimin,

I. köyden kente göçlerin artması,

II. şehirde çarpık yapılanmanın başlaması,

III. Avrupa'nın toplumsal düzeninin bozulması

sonuçlarından hangilerinin sosyal nitelik taşıdığı savunulabilir?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) Yalnız III
D) I ve III   E) I, II ve III

XVIII. YÜZYIL ISLAHATLARI

*Osmanlı kaybettiği yerleri geri alabilmek amacıyla XVIII. Yüzyılda askeri alanda ıslahatlar yapılmıştır. (Genelde Askeri ve Mali)

*Osmanlı Avrupa'nın teknik ve askeri üstünlüğünü kabul etmiştir. Batıdan yararlanmaya çalışacaktır.

1. Lale Devri ve Yapılan Islahatlar (1718 – 1730)

*Osmanlı tarihinde 1718 ..... Antlaşması ile başlayan 1730 tarihindeki ..... İsyanı ile sona eren döneme ..... Devri adı verilir.

*Devrin önemli kişileri Padişah III. .... Sadrazam Nevşehirli Damat ..... Paşa, ... Müteferrika ve devrin ünlü şairi ..... 'dir.

*Lale bu dönemin zevk ve eğlence sembolü olmuş ve lalenin yüzlerce çeşidi yetiştirilmiştir.

Not: Osmanlı ilk kez batının üstünlüğünü kabul etmiş ve yenilikler yapılmıştır.

Soru: Lale Devrinde yapılan ıslahatları yazınız?

*1727 yılında İbrahim Müteferrika ve Şeyhülislam Sait Efendi'nin çalışmalarıyla ilk Türk matbaası Üsküdar'da kuruldu. Hattatların tepkisini çekmemek amacıyla dini kitapların basımı yasaklanmıştır. Astronomi, Tarih, Coğrafya ve Edebiyat kitapları basılmıştır.

*Matbaa'da basılan ilk eser ..... Lügatı adlı sözlüktür. Ayrıca Cihannüma ve Naima Tarihi de basılacaktır.

Not: Matbaa Avrupa'dan alınan ilk teknik yeniliktir.

Not: Osmanlıda ilk matbaa, II. Beyazıt döneminde İstanbul'da gayrimüslimler tarafından kuruldu. Ancak hattatlığın çok gelişmiş ve yaygın olması nedeniyle hattatların mağdur olmaması için Müslümanlar matbaa açmamıştır.

*Paris, Viyana, Moskova gibi önemli merkezlerde ilk kez ..... elçilikler açıldı.

Amaç: Avrupa'daki gelişmeleri yakından görüp incelemek, takip etmek

Not: İlk defa Avrupa'ya gönderilen elçi Fransa'ya gönderilen ..... Çelebi'dir.

Soru: Osmanlı Devletinde,

- I. veraset sisteminde değişiklik yapılarak hanedan en yaşlı üyesinin hükümdar olması,
II. Avrupa'ya öğrenci gönderilmesi,
III. Avrupa'da elçilikler açılması

gelişmelerinden hangilerinin, Avrupa'ya yakından tanımaya olanak sağladığı savunulabilir?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) Yalnız III
D) I ve II   E) II ve III
(2003 – ÖSS)

Soru: Osmanlı Devleti'nde Avrupa'ya ilgi Lale Devri'nde başlamıştır. Bu dönemde Viyana ve Paris gibi Avrupa başkentlerine elçiler gönderilmiştir. Bu elçiler Avrupa'daki her türlü gelişmeyi izlemekle görevlendirilmiştir.

Bu bilgiye dayanarak, Osmanlı Devleti ile ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Kültürel değişmelere ortam hazırlanmıştır.
B) Avrupa'yı yakından tanıma gereği duyulmuştur.
C) Bilime, askeri alandan daha fazla önem verilmiştir.
D) Batıdan gelecek yeniliklere olumlu yaklaşmıştır.
E) Daha önce yapılan ıslahatlar yetersiz bulunmuştur.
(2006 – ÖSS)

*Yeniçeri Ocağından ilk itfaiye örgütü kuruldu. (Tulumbacı Ocağı)

*İlk defa çiçek aşısı uygulandı.

*Sivil mimari gelişmiş, özellikle ahşaptan evler yapılmıştır. İstanbul'da birçok park, bahçe, köşk ve kasırlar inşa edildi.

*Avrupa'da kullanılan Rokoko ve Barok tarzı mimari Osmanlıda kullanılmaya başlandı.

*Yalova'da kâğıt imalathanesi, İstanbul'da kumaş ve çini imalathaneleri açılmıştır.

*Doğu klasiklerinden bazı eserler Türkçeye çevrildi.

*Değişik semtlerde kütüphaneler açıldı.

Yorum:

√ Lale Devrinde askeri alanda ıslahat yapılmaması en büyük eksikliklerdir. Genelde siyasi, sosyal ve kültürel ağırlıklı ıslahatlar yapılmıştır.

√ Lale Devri ıslahatları Avrupa'nın etkisiyle yapılan ilk ıslahat hareketleridir.

Not: İran savaşlarında yaşanan olumsuz olaylar ve yapılan eğlenceler askerin ve halkın tepkisine yol açtı. Yeniçeriler halkın da desteğini alarak ..... öncülüğünde isyan ettiler. İsyan sonunda III. Ahmet tahtan indirilerek yerine I. Mahmut padişah oldu. Nevşehirli Damat İbrahim Paşa öldürüldü. (Patrona Halil İsyanı-1730)

Yorum:

Batıya açılan ilk pencere olarak anılan Lale Devri sona ermiş oldu.

Tablodaki boş yerlere matbaanın kullanılmaya başlanmasının etkilerini yazınız?	
Siyasi ve Kültürel	....
Sosyal ve Ekonomik	....
Sağlık ve Eğitim	....

2. I. Mahmut Dönemi Islahatları (1730 – 1754)

*..... tahta çıkınca Patrona Halil'i ortadan kaldırdı.

*1736 – 1739 Osmanlı – Avusturya savaşları sırasında Avusturya ordusunda görev yapan Fransız asıllı Kont Dö Boneval'in ülkeye ilticası kabul edildi.

*..... Paşa ismini alan Kont Dö Boneval, Osmanlı ordusunda bölük, alay ve tabur sistemini getirdi.

*Üsküdar'da bir Humbaracı kışlası kurularak Topçu Ocağı ve Humbaracı Ocağı Avrupai tarzda yeniden düzenlendi.

*Kara subayı yetiştirmek için Kara Mühendishanesi (Mühendishane-i Berr-i Hümayun) açıldı.

*Baruthaneye önem verildi.

OSMANLI GERİLEME DÖNEMİ TESTLERİ

Soru: Osmanlı Devleti'nde, tımar sistemiyle işletilmesi köylülere bırakılan toprağın,

- I.** çift, yarım çift gibi büyüklüğüne göre tanımlanması,
II. üretim vergisinin, ürünün belli bir oranı olarak hesaplanması,

III. mülkiyetinin devlete ait olması

durumlarından hangilerinin, büyük toprak sahiplerinin ortaya çıkmasını ve Avrupa'dakine benzer feodal sistemin görülmesini engellediği savunulabilir?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) Yalnız I
D) I ve II   E) I, II ve I   (2010 – YGS)

Soru: Aşağıdakilerden hangisinin, Osmanlı Devleti zayıfladıkça İngiltere, Rusya ve Fransa devletleri arasında çıkar çatışmalarının odak noktalarından biri olduğu savunulamaz?

- A) Boğazlar   B) Kapitülasyonlar   C) Azınlıklar
D) Kutsal yerler   E) Mültezimler
(2010 – YGS)

Soru: Osmanlı Devleti'nde yaşayan Müslüman olmayan toplulukların, din ya da mezhep esasına göre örgütlenip yönetilmesi biçimine millet sistemi denir.

Millet sisteminin,

- I.** toplumu oluşturan grupların benliklerini koruması,
II. toplumda din veya mezhep değiştirmenin yasaklanması,
III. Osmanlı toplumunun kaynaşması

durumlarından hangilerine neden olduğu savunulabilir?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) Yalnız III
D) I ve II   E) I, II ve III
(2010 – YGS)

Soru: Tanzimat'tan sonra birçok alanda yeni kurumlar kurulmuş, eskilerine dokunulmamış ancak bunlar işlevsiz hâle getirilmiştir.

Bu tutumun,

- I.** medrese mezunlarının iş olanaklarının daralması,
II. modern eğitimin yaygınlaşması,
III. modern yargılama usullerinin uygulandığı mahkemelerin sayıca artması

durumlarından hangilerine ortam hazırladığı savunulabilir?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) Yalnız III
D) I ve II   E) I, II ve III
(2009 – YGS)

1. Hasan Hoca tahtaya; “Küçük Kaynarca Antlaşması'na göre, Rusya Karadeniz'de donanma bulundurabilecek, Rus ticaret gemileri Boğazlardan serbestçe Akdeniz'e geçebilecekti.” yazmıştır.

Hasan Hoca'nın yazdığı bu cümle aşağıdakilerden hangisini gösterir?

- A) Karadeniz'in Türk gölü olma özelliğini kaybettiğini
B) Yenileşme hareketlerinin hızlandığını
C) Ordu üzerinde devlet otoritesinin arttığını
D) Osmanlı'nın savaşçı bir politika izlediğini
E) Devlet sorunlarına kalıcı çözümler arandığını

2. XVIII. yüzyılda ıslahatlarından bazıları şunlardır:

- I.** İlk kez itfaiye bölüğü oluşturuldu.
II. İlk resmi devlet matbaası kuruldu.
III. Doğu ve Batı klasikleri Türkçe'ye çevrildi.

Bu ıslahatlardan hangileri Osmanlı Devleti'nin eğitim ve bilime önem verdiğini gösterir?

- A) Yalnız II   B) Yalnız III   C) I ve II
D) II ve III   E) I, II ve III

3. Osmanlı Devleti 1718 Pasarofça Antlaşması'yla Belgrad'ı Avusturya'ya bırakmak zorunda kalmış, bunun üzerine devlet adamları Balkanlara vali olarak Rum ileri gelenlerini atarken, bölgeden alınan vergi oranlarını da düşürmüşlerdir.

Osmanlı yöneticilerinin bu uygulama ile ulaşmak istediği amacın aşağıdakilerden hangisi olduğu savunulabilir?

- A) Avusturya ile olan mücadeleyi sona erdirmek
B) Balkan uluslarının devlete bağlılığını artırmak
C) Avrupalı devletlerin desteğini kazanmak
D) Rusya Avusturya ittifakını önlemek
E) Avrupa tarzı yenilikleri başlatmak

4. XVII. ve XVIII. yüzyıllarda Osmanlı Devleti'nde yaşanan;

- I.** savaşlardaki yenilgilerin artması ve toprak kayıplarının çoğalması,
II. isyanlar sonucunda can ve mal güvenliğinin kalmaması,
III. vergilerin kanunsuz yollarla toplanmaya başlanması

gelişmelerinden hangileri halkın devlete olan güveninin sarsılmasında etkili olmuştur?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) I ve II
D) II ve III   E) I, II ve III

5. 1730'da çıkan Patrona Halil İsyanı ile Lale Devri sona ermiş, isyan sırasında eğlence mekânları ve lale bahçelerine büyük zarar verilirken, matbaaya, itfaiyeye ve imalat atölyelerine dokunulmamıştır.

Bu bilgiye bakarak Patrona Halil İsyanı için;

- I. Sarayın harcamalarına tepki olarak çıkmıştır.
II. Lale Devri'ndeki yeniliklere karşı yapılmamıştır.
III. Avrupa'nın kıskırtması isyanda etkili olmuştur.

yargılarından hangilerine ulaşılamaz?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) Yalnız III
D) I ve III   E) II ve III

6. 1787 yılında Ruslarla birlikte Osmanlı Devleti'ne savaş açan Avusturya, Fransız İhtilali'nin çıkması üzerine savaştan çekilmiş, Osmanlı ile yaptığı Zıştovi Antlaşması'yla savaş boyunca Ruslara yardım etmemeyi kabul etmiştir.

Bu bilgiye bakarak, Avusturya ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

- A) Rusya ile Osmanlı'ya karşı birleştiğine
B) Fransız ihtilali'nin etkilerinden çekindiğine
C) Ruslar ile yaptığı ittifakı bozduğuna
D) Çok uluslu bir yapıda olduğuna
E) Osmanlı Devleti'ne geniş topraklar bıraktığına

7. Garip Hoca tahtaya; “ Osmanlı Devleti ile Rusya arasında yapılan 1739 Belgrad Antlaşması'na, Ruslar Azak Kalesini isteyince "Kale yıkılmak şartıyla Ruslara bırakılacaktır" maddesi eklenmiştir.” yazmıştır.

Garip Hoca'nın tahtaya yazdığı bu maddeyle Osmanlı'nın ulaşmak istediği amaç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Rusya'ya karşı üstünlüğünü sürdürmek
B) Balkan hâkimiyetini devam ettirmek
C) Avusturya ile ittifak yapabilmek
D) Kırım'ın güvenliğini sağlamak
E) Rusya'nın iç işlere karışmasını önlemek

8. Osmanlı Devleti Küçük Kaynarca Antlaşması'yla Kırım'ın bağımsızlığını tanımış ancak Kırım halkıyla kültürel bağlarını korumaya çalışmıştır.

Osmanlı Devleti'nin aşağıdaki özelliklerinden hangisinin bu amacı gerçekleştirmek için uygun olduğu savunulabilir?

- A) Devletin içinde farklı kültürden insanların bir arada yaşaması
B) Padişahların aynı zamanda halife sıfatını taşıması
C) Ülkenin mutlak monarşi ile yönetilmesi
D) Ülkedeki gayri müslimlere hoşgörülü davranılması
E) Lale Devri'nden sonra batılı tarzda ıslahatlara başlanması

9. Osmanlı Devleti'nin Gerileme Dönemi'nde yapılan düzenlemelerle halkın yerli malı kullanımını artırmak, devlet işlerinde ve orduda kullanılan malzemeyi yurttan sağlamak amaçlanmıştır.

Bu uygulama ile;

- I. ülke içinde yapılan üretimi değerlendirmek,
II. ekonomideki yabancı egemenliğin büyümesini engellemek,
III. padişahın halk üzerindeki otoritesini artırmak
hedeflerinden hangilerine ulaşılmak istendiği söylenebilir?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) I ve II
D) II ve III   E) I, II ve III

10. XVIII. yüzyılda;

- I. Avrupa tarzında ilk teknik okul olan Kara Mühendishanesi'nin kurulması,
II. Avrupa'dan matbaanın getirilmesi,
III. yerli malı kullanımının özendirilmesi
gelişmelerinden hangileri Osmanlı Devleti'nde Avrupa'nın üstünlüğünün kabul edildiğinin kanıtıdır?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) I ve II
D) I ve III   E) I, II ve III

11. Yargı: Devlet tarafından yapılan yenilikler toplum tarafından kabul görmüşse kalıcı ve faydalı olabilir.

Durum: Osmanlı Devleti'nde Duraklama ve Gerileme Dönemi'nde yapılan ıslahatlar köklü çözümler sağlamamıştır.

Yukarıdaki yargı ile durum birlikte değerlendirildiğinde, Osmanlı Devleti'nde yapılan ıslahatların başarısız olmasında aşağıdakilerden hangisinin etkili olduğu savunulamaz?

- A) Batı örnek alınarak ıslahatlar yapılması
B) ıslahatların kişilere bağlı kalması
C) Halkın ihtiyaçları göz önüne alınmadan uygulanması
D) Yeniliklerin baskı ve şiddetle yerleştirilmeye çalışılması
E) ıslahatların halk tarafından benimsenmemesi

12. Tanım: İnsanların ırk, din veya siyasi baskıdan dolayı yaşadıkları ülkelerden, istekleri dışında ayrılmak zorunda kalmalarına *mültecilik* denir.

Durum: XV. yüzyılın sonlarında Hristiyanların dini baskısından dolayı İspanya'dan kaçan Museviler, XVIII. yüzyılda İsveç Kralı XII. Şarl, Rusya'nın baskısından kaçan Lehliiler, Ruslar'ın yayılması sonucunda Kırımlılar, Karadeniz'in kuzeyi ile Kafkasya'da yaşayan Müslümanlar Osmanlı Devleti'ne sığınmışlardır.

Tanım ile durum birlikte değerlendirildiğinde aşağıdakilerden hangisine ulaşılabılır?

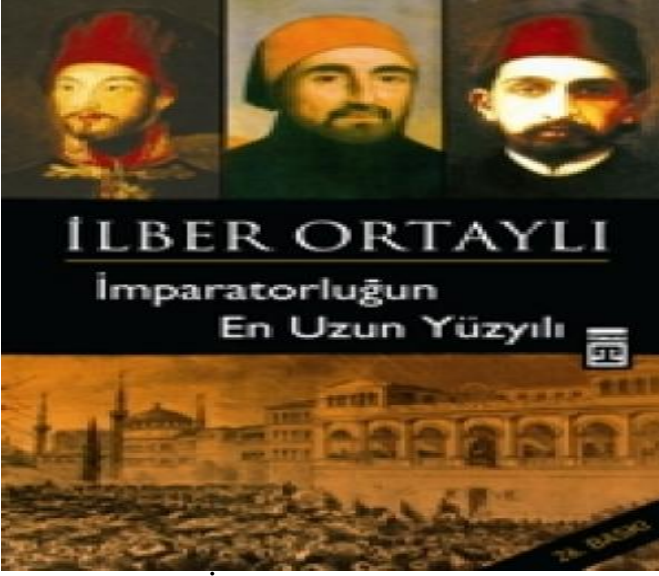
- A) Osmanlı'nın dini ve siyasi hoşgörüyü sahip olduğu
B) Hristiyan birliğinin parçalandığı
C) Osmanlı'nın sınırlarının genişlediği
D) Osmanlıların azınlıkların haklarını kısıtladığı
E) Azınlıkların çok fazla hak istediği

V. ÜNİTE: EN UZUN YÜZYIL

(1800 – 1922)

Dağlama Devri Padişahları:

III. Selim.....	(1789 – 1807)
IV. Mustafa.....	(1807 – 1808)
II. Mahmut.....	(1808 – 1839)
Sultan Abdülmecid.....	(1839 – 1861)
Sultan Abdülaziz.....	(1861 – 1876)
V. Murat.....	(1876)
II. Abdülhamit.....	(1876 – 1909)
V. Mehmet Reşat.....	(1909 – 1918)
VI. Mehmet Vahdettin.....	(1918 – 1922)

İlber Ortaylı'nın Kitabı

XIX. Yüzyıl Devletler Tablosu:

* ..... Devleti'nde, 18. yy.da bütün çabalara rağmen devletin çöküşü önlenememiş, gerek içteki çöküntü, gerekse dışta alınan mağlubiyetler ve büyük toprak kayıpları yüzünden Osmanlı Devleti kendi ayakları üzerinde duramayacak kadar güçsüzleşmiştir. Büyük devletlerarasındaki sürtüşmeler ve rekabetten faydalanarak ayakta kalmaya çalışmış, yani ..... Politikası izlemiştir. 19.yy.ın sonlarına kadar İngiltere, 1878 Berlin Antlaşması'ndan sonra Almanya ile yakınlaşmaya girmiştir.

* İngiltere'nin bu yüzyıldaki politikası sömürgelerine giden yolların güvenliğini sağlamaktır. Bu amaçla özellikle Doğu Akdeniz'de zayıf bir Osmanlı Devleti işine geldiğinden Osmanlı'yı ..... Antlaşmasına kadar desteklemiştir. Bu tarihten sonra Osmanlı – Almanya yakınlaşması meydana gelince Osmanlı'yı parçalamaya yönelik bir politika takip etmiştir.

*İngiltere ile rekabet halinde olan ..... ise Rusya ve özellikle Almanya karşısında İngiltere ile beraber hareket etmektedir.

*Sıcak denizlere inmek isteyen ..... hasta

adam olarak gördüğü Osmanlı'nın mirasını paylaşmayı düşünmektedir.

* ..... ise Prusya krallığı etrafında 1870'de siyasi birliğini tamamlamış, güçlü ve sanayileşmiş bir devlet olarak ortaya çıkmıştır. İngiltere'nin sömürgelerine göz dikmesi aralarında rekabete yol açmıştır.

*Piyomente Krallığı etrafında siyasi birliğini tamamlayan ..... sömürge arayışı içindedir.

* ..... ise, Balkanlar'ı ele geçirmek ve Doğu Akdeniz'de yeni çıkarlar elde etmek istemektedir.

SİYASİ OLAYLAR

1. Napolyon'un Mısır'ı İşgali (1798 – 1801)

* Fransız İhtilali sonucu ortaya çıkan İhtilal Savaşları'nda büyük başarı kazanan ..... İngiltere'nin Akdeniz'deki üstünlüğüne son vermek amacıyla 1798'de Mısır'ı İşgal etmiştir. Osmanlı Devleti İngiltere ve Rusya'dan yardım istemiştir. Fransız donanması Mısır önlerinde İngilizler tarafından yakılmıştır. Osmanlı Devleti'ni barışa zorlamak isteyen Napolyon, Akka Kalesi'ni kuşatmışsa da Cezzar Ahmet Paşa yönetimindeki ..... orduları karşısında ilk mağlubiyetini almıştır. 1801 ..... Antlaşması'nı imzalayan Fransa Mısır'dan çekilmiştir.

Notlar:

* Osmanlı – Fransız ilişkileri bu olayla ilk kez bozulmuş, fakat 1804 Sırp İsyanı'ndan sonra tekrar düzelmiştir.

* Osmanlı denge politikası izlemeye başlamıştır.

* Rus donanması ilk kez boğazlardan serbestçe geçmiştir.

* Fransa Doğu Akdeniz'deki etkinliğini kaybetmiştir.

2. 1806 – 1812 Osmanlı – Rus Savaşı:

Sebepleri:

* Rusya'nın geçici olarak işgal ettiği Ege Adaları'nı Fransız tehlikesi sürdüğü gerekçesiyle boşaltmaması

* Rusların Mora, Eflak, Boğdan ve Sırpırları kışkırtması

* Osmanlı'nın Rusya yanlısı tavır izleyen Eflak ve Boğdan beylerini görevden alması

*Boğazları Ruslara kapatması

Savaş:

Napolyon'un Osmanlıları kışkırtması yüzünden savaşlar başlamıştır. Napolyon'un ikiyüzlülüğü sebebiyle yalnız kalan Osmanlı Devleti mağlup olarak barış istemiştir.

Soru: 1812 Bükreş Antlaşmasınının maddelerini yazınız?

- * ..... Rusya'ya bırakılacak
- * ..... Nehri sınır olacak
- * Rusya savaşta işgal ettiği ..... ve Boğdan'dan çekilecek
- * ..... imtiyaz verilecektir.

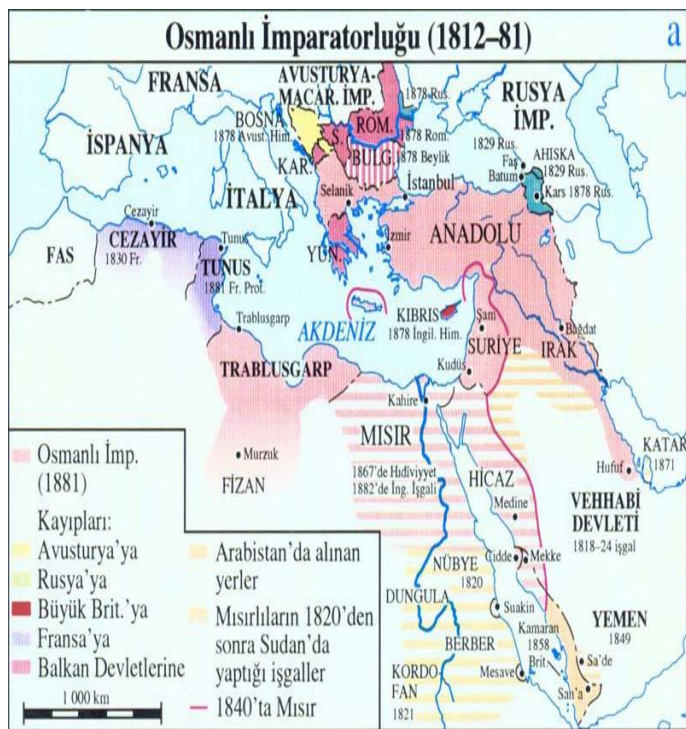
Not: İlk kez bir azınlığa imtiyaz verilmiştir. Bu daha sonra diğer azınlıklara da yol göstermiştir.

Soru: Panslavizm nedir?

Soru: Megali İdea ne demektir?

Soru: Tarihte Osmanlı donanması kaç kez yakılmıştır?

- a)
- b)
- c)
- d)

MİLLİYETÇİLİK İSYANLARI (ULUSÇULUK HAREKETLERİ)

a) Sırp İsyanı (1804 – 1878)

Sebepleri:

- * Fransız İhtilalı'nın ortaya çıkardığı ..... akımı
- * Rusya'nın kışkırtması
- * Osmanlı merkezi otoritesinin bozulması
- * Gönderilen yöneticilerin haksız davranışları
- * Osmanlı Avusturya savaşlarında .....'ın savaş alanı haline gelmesi

Savaş:

* İlk isyan 1804'de ..... Yorgi tarafından çıkarılmış, Rus savaşları yüzünden uzun süre bastırılmamıştır. 1812 ..... Antlaşması ile imtiyazlar elde eden Sırlar, 1829 ..... Antlaşması ile özerklik kazanmış, 1878 ..... Antlaşması ile de bağımsızlıklarını elde etmişlerdir.

Not: ..... Osmanlı'ya karşı ilk ayaklanan millettir.

b) Yunan İsyanı (1820 –1829)

Sebepleri :

- * Milliyetçilik akımı
- * Rusya'nın kışkırtması
- * Avrupa Devletlerinin Rumları eski Yunan uygarlığının temsilcileri olarak kabul etmeleri
- * Etnik-i Etery'a'nın çalışmaları
- * Osmanlı yönetimindeki bozulmalar
- * Rum aydınlarının çalışmaları

Savaş:

* İlk isyan 1820'de ..... 'ta çıkmış, fakat Tepedelenli ..... Paşa tarafından bastırılmıştır. Ali Paşa'nın Osmanlı yönetimiyle arasının bozulup isyan etmesiyle uygun ortamı bulan Rumlar 1821'de ..... 'da isyan etmişler, Avrupa devletlerinin de desteğini alan isyan bastırılmamıştır.

* Mısır valisi Kavalalı ..... Paşa'dan yardım istenmiş, Mehmet Ali Paşa Mora ve Girit

valiliğine karşılık yardım ederek isyanı bastırmıştır. Buna kızan Avrupa devletleri, ...’de Osmanlı ve Mehmet Ali Paşa donanmasını yakmışlardır. Osmanlı Devleti tazminat istemiş, buna karşılık Avrupa devletleri Yunanistan’ın bağımsızlığını teklif etmişlerdir. Kabul edilmeyince Fransa geçici olarak Mora’yı, İngiltere İskenderiye’yi işgal etmiştir. Yapılan savaşta kaybeden Osmanlı Devleti, 1829 – Edirne Antlaşması ile .....’in bağımsızlığını tanımıştır.

3. 1827 – 1829 Osmanlı – Rus Savaşı:

* 1826 yılında ..... Ocağı kaldırılmış, yerini dolduracak bir ordu kurulamamıştı. Ordusunu ve donanmasını kaybeden Osmanlı Devleti Rusya karşısında başarılı olamamış, Ruslar doğuda Erzurum’a, batıda Edirne’ye kadar ilerlemişlerdir. Osmanlı Devleti barış istemek zorunda kalmıştır.

Soru: 1829 Edirne Antlaşmasının maddelerini yazınız?

* Yunanistan bağımsız olacak.

Yorum: İlk kez bir azınlık bağımsızlık kazandı.

* Sırlara özerklik verilecek.

Yorum: İlk kez bir azınlık özerklik kazandı.

* Eflak ve Boğdan Osmanlı İmparatorluğu’na bağlı kalacak fakat buralara imtiyaz verilecek.

Yorum: Romanya’nın temelleri atılmıştır.

* Osmanlı Devleti 8.500.000 lira savaş tazminatı ödeyecek.

* Doğu’da Batum’a kadar olan topraklar Rusya’ya bırakılacak.

Not: Küçük Kaynarca’dan sonra imzalanan en ağır anlaşmadır.

Not: Fransa’nın Cezayir’i işgaline zemin hazırlamıştır.

Yorum: Kuzey Afrika’da kaybettiğimiz ilk topraktır. (1830)

Not: Mısır sorununa sebep olmuştur.

4. Mısır Sorunu

Kavalalı Mehmet Ali Paşa

* Mısır Valisi ..... Mehmet Ali Paşa, Mısır’da güçlü bir yönetim, ekonomi, ordu ve donanma oluşturmuştu.

* Mora İsyanı’nın bastırılmasında yardım istenince, Mora ve Girit valiliğini istemiş fakat Edirne antlaşmasıyla Mora’da Yunanistan kurulunca, Mora’ya karşılık ..... valiliğini istemiştir.

* II. Mahmut Girit’i vermekle beraber Suriye valiliğini vermemiş, bunun üzerine Mehmet Ali Paşa isyan etmiştir. Oğlu ..... Paşa komutasındaki Mısır ordusu Suriye’yi ele geçirmiş, Osmanlı ordusunu Adana ve Konya’da mağlup ederek Kütahya’ya kadar ilerlemiştir. İstanbul tehlikeye girince II. Mahmut .....’dan yardım istemek zorunda kalmıştır. (DENİZE DÜŞEN YILANA SARILIR)

* Rus donanma ve ordusu İstanbul önlerine gelince bu durumdan İngiltere ve Fransa rahatsız olmuştur. Onların müdahalesi ile sorun uluslar arası bir hal almış ve ..... Antlaşmasıyla belli bir süre için çözüme kavuşturulmuştur.

Soru: 1833 Kütahya Antlaşmasının maddelerini yazınız?

* Mehmet Ali Paşa’ya Mısır valiliğine ek olarak ..... ve ..... valiliği,

* Oğlu İbrahim Paşa’ya Cidde valiliğine ek olarak ..... valiliği verilmiştir.

Not: Osmanlı Devleti’nin bir valisi karşısında mağlup olması güçsüzlüğünü ortaya koymuştur.

Not: İki taraf da antlaşmadan memnun kalmamıştır.

* II. Mahmut, Mehmet Ali Paşa'dan çekindiği, İngiltere ve Fransa'ya da güvenmediği için ..... 'yla ittifak yapma yoluna gitmiştir.

Soru: 1833 Hünkâr İskelesi Antlaşmasının maddelerini yazınız?

* Osmanlı Devleti bir saldırıya uğrarsa Rusya ordu ve donanma yardımı yapacak, fakat masraflarını Osmanlı karşılayacak.

* Rusya saldırıya uğrarsa, Osmanlı Devleti Boğazları kapatacak.

* Antlaşma 8 yıl geçerli olacak.

Not: Böylece ..... Sorunu ortaya çıkmıştır. Antlaşma İngiltere ve Fransa'nın tepkisine sebep olurken, Rusya amacına bir adım daha yaklaşmıştır. Osmanlı Devleti egemenlik hakkını kullanarak son kez Boğazlarla ilgili olarak kendisi karar vermiştir.

Not: 8 Yıl sürecek antlaşmanın sonuna yaklaşılması ve Mehmet Ali Paşa'yla gerginliğin devam etmesi, Mısır ve Boğazlar Sorununda İngiltere'nin desteğini almak isteyen Osmanlı Devleti'ni İngiltere ile antlaşma imzalamaya sevk etmiştir. Böylece İngiltere'ye çok geniş ayrıcalıklar verilen 1838 ..... Antlaşması imzalanmıştır.

Mısır Sorununun Çözülmesi:

* Kütahya Antlaşması ile elde ettiği topraklarla yetinmek istemeyen M. Ali Paşa ve verdiği toprakları geri almak isteyen II. Mahmut arasında 1839 ..... Savaşı meydana gelmiştir. Osmanlı ordu ve donanması mağlup olmuş, mağlubiyet haberi İstanbul'a gelmeden ölen II. Mahmut'un yerine Abdülmecit tahta çıkmıştır.

* Hünkâr İskelesi Antlaşması'na göre Rusya'nın yardım istemesinden çekinen İngiltere Mısır sorununu uluslar arası bir konferansa çekmiş, Fransa hariç Avrupa'nın büyük devletlerinin katıldığı bir antlaşma imzalanmıştır.

Soru: 1840 Londra Sözleşmesinin maddelerini yazınız?

* Mısır hukuken Osmanlı Devleti'nin olacak, yönetimi Mehmet Ali Paşa ve ailesine verilecek (Mısır Hıdivliği)

* Suriye, Girit, Adana, Cidde, Osmanlı'ya geri verilecek

* Mısır Osmanlı'ya yıllık vergi ödeyecektir.

Not: Mısır iç işlerinde bağımsız, dış işlerinde Osmanlı Devletine bağlı eyalet durumuna gelmiştir.

Not: Fransa'ya güvenerek antlaşmaya uymayan M. Ali Paşa, Osmanlı – İngiliz donanmasına yenilince antlaşmaya uymuştur.

BOĞAZLAR SORUNUNUN ÇÖZÜMLENMESİ

* Hünkâr İskelesi Antlaşması'nın süresinin dolması üzerine bu antlaşmanın yenilenmesini engellemek isteyen İngiltere sorunu uluslararası bir konferansa taşımıştır. ...., Prusya, Avusturya ve Osmanlı Devleti katılmıştır.

Soru: 1841 Londra Antlaşmasının (Londra Boğazlar Sözleşmesi) maddelerini yazınız?

* Boğazlar Osmanlı Devleti egemenliğinde olacak.

* Savaş gemileri geçemeyecek fakat ticaret gemilerinin boğazlardan geçişi serbest olacaktır.

Not: İlk kez Boğazların durumu uluslararası bir konferansta belirlenmiştir.

Not: Rusya Hünkâr İskelesi'yle elde ettiği hakları kaybetmiştir.

Not: İngiltere ve Fransa Akdeniz'deki güvenliklerini sağlamışlardır.

Not: Osmanlı'nın Boğazlar üzerindeki mutlak egemenliği sona ermiştir.

KIRIM SAVAŞI (1853 – 1856)

Sebepleri :

- * Rusya'nın sıcak denizlere inmek istemesi
- * Boğazlar üzerinde söz sahibi olabilmek için Hünkar İskelesi'ne benzeyen bir antlaşma yapmak konusunda Osmanlı'ya baskısı
- * Balkan toplumlarının kışkırtması
- * Kutsal yerler sorunu
- * İstanbul'a elçi olarak gönderilen prens Mençikof'un saygısız ve tutarsız istek ve davranışları

Savaş:

- * Rusya Osmanlı'ya savaş açarak doğudan ve batıdan taarruza geçmiştir.
- * İngiliz ve Fransız donanmasının Boğazlardan geçerek, İstanbul önlerine gelmesine kızan Ruslar, ... limanında bulunan Osmanlı donanmasını yakmıştır. (1853 ..... Baskını)
- * Rusya'nın güçlenmesi, Boğazlarda söz sahibi olması ve Akdeniz'e inmesi Avrupa devletlerinin çıkarlarına ters düşmekteydi. Bu amaçla İngiltere, Fransa ve Piyemento Osmanlı'nın yanında savaşa katıldılar. Müttefik orduları karşısında Rusya tutunamayarak mağlup oldu. Rus yönetiminde de değişiklik olmuş, yeni Çar barış istemiştir. Paris'teki barış görüşmelerine İngiltere, Fransa, Piyemento, Avusturya, Prusya, Rusya ve Osmanlı Devleti katılmıştır.

Soru: 1856 Paris Antlaşmasının maddelerini yazınız?

- * Karadeniz tarafsız bir bölge olacak, burada Osmanlı ve Rusya donanma ve tersane bulunduramayacak.

Yorum: Osmanlı Devleti galip geldiği savaşta mağlup muamelesi görmüştür.

- * Osmanlı Devleti bir Avrupa devleti sayılacak ve toprak bütünlüğü Avrupa devletlerinin garantisi altında olacak.

Yorum: Böylece Avrupa devletler hukukundan faydalanacak ve Rusya karşısında toprak bütünlüğü korunmuş olacaktır.

Yorum: Osmanlı Devletinin kendi topraklarını koruyamayacak kadar güçsüz olduğu ortaya çıkmıştır.

- * Osmanlı ve Rusya savaşta işgal ettiği yerlerden geri çekilecek.

- * Eflak ve Boğdan'a özerklik verilecek.

- * Boğazların durumu 1841 Londra Antlaşması'na göre olacak.

- * Tuna Nehri'nin yönetimi bir komisyona bırakılacak ve ticaret gemilerine açık olacak.

- * Avrupa devletleri Osmanlı'nın yapacağı ıslahatlara karışmayacak.

Not: Paris Konferansı esnasında Osmanlı Devleti ..... Fermanı'nı hazırlayarak konferansa sunmuştur. (İç işlerine karışılmasını önlemek amacıyla).

Not: Rusya, Küçük Kaynarca ve Edirne Antlaşması ile elde ettiği hakları kaybetmiştir.

Not: Osmanlı Devleti ilk kez ..... Savaşı esnasında ..... zamanında 1854'de İngiltere'den borç almıştır.

Not: Islahat Fermanı'nın antlaşma metninde yer alması Avrupa'nın içişlerimize karışmasına zemin hazırlamıştır.

Not: Avrupa'ya giden ilk Osmanlı padişahı Sultan Abdülaziz'dir.

Soru: Kırım Savaşını kazanan devletlerden biri olarak Paris Antlaşması'na katılan Osmanlı Devleti'nin, bu antlaşmanın aşağıda verilen maddelerinden hangisiyle yenilmiş bir devlet durumuna düşürüldüğü anlaşılmaktadır?

- A) Osmanlı Devleti'nin, devletlerin genel hakları bakımından bir Avrupa devleti sayılması
- B) Avrupa devletlerinin, Osmanlı Devleti'nin egemenliğini ve toprak bütünlüğünü tanımaları
- C) Avrupa devletlerinin Osmanlı Devleti'nden, Hristiyan azınlığın haklarını yeniden düzenlemesini istemeleri
- D) Osmanlılarla, Rusların Karadeniz'de tersane ve savaş gemisi bulundurmamaları
- E) Osmanlı Devleti ile bu antlaşmayı imzalayan devletlerden biri arasında anlaşmazlık çıktığında, önce antlaşmayı imzalayan öteki devletlere başvurulması

1877 – 1878 OSMANLI – RUS SAVAŞI(93 HARBİ)

Sebepleri :

- * Almanya ve İtalya'nın siyasi birliğini kurmasıyla, Avrupa'da meydana gelen gelişmelerden Rusya'nın faydalanmak istemesi.

- * Kırım Savaşı'yla kaybettiği hakları elde etmek istemesi.

- * Karadeniz kıyılarını silahlandırmak istemesi.

- * Bosna – Hersek, Sırbistan, Romanya, Karadağ ve Bulgaristan'da kışkırtmalarda bulunarak isyanlar çıkartması.

- * Osmanlı Devleti'nin kuvvet kullanarak isyanları bastırması ve Rusya yanlısı beyleri görevden alması ve böylece Balkan bunalımının ortaya çıkması

- * Balkan bunalımını görüşmek için toplanan Berlin, Londra,

İstanbul konferansları kararlarının Osmanlı Devleti'nce kabul edilmemesi

Not: ..... Konferansı toplandığı esnada Jön Türklerin gayretleriyle Avrupa devletlerinin iç işlerimize karışmasını engellemek için ..... ilan edilerek I. Meşrutiyet Dönemi başlamıştır. (23 Aralık 1876)

II. Abdülhamit

Savaş:

* Rusya ile yapılan savaşta ağır mağlubiyetler alınmış, Ruslar doğudan Erzurum'a, batıdan İstanbul yakınlarında Yeşilköy'e kadar ilerlemişlerdir. Osmanlı Devleti barış istemiştir.

Soru: 1878 Ayestefanos (Yeşilköy) Antlaşmasının maddelerini yazınız?

- * Sırbistan, Karadağ ve Romanya bağımsız olacak.
- * Batum, Kars, Ardahan, Artvin, Doğu Beyazıt ve Eleşkirt Rusya'ya bırakılacak.
- * Büyük bağımsız Bulgaristan kurulacak.
- * Osmanlı savaş tazminatı ödeyecek (30 milyon).
- * Bosna – Hersek'e muhtariyet verilecek, Yunanistan'a Teselya bölgesi verilecek, Ermeni ve Rum azınlıklara ayrıcalıklar verilecektir.

Not: Rusya tarihi emellerine ulaşma yolunda önemli bir adım atmıştır. Balkanlar ve Boğazlarda elde ettiği haklar özellikle İngiltere ve Avusturya'nın çıkarlarına ters düşmüştür.

Not: Denge politikası izleyen II. Abdülhamit'in müracaatı ile Avrupa devletlerinin baskısıyla Berlin Antlaşması imzalanmış ve Ayestefanos yürürlüğe girememiştir. Ölü doğmuş bir antlaşmadır. (Sevr ile ortak yanı)

Soru: 1878 Berlin Antlaşmasının maddelerini yazınız?

* ..... ve ..... bağımsız olacak.

* Batum, Kars, Ardahan ve Artvin Rusya'ya bırakılacak fakat Doğu Beyazıt ve Eleşkirt Osmanlı'da kalacak.

* Bulgaristan ..... 'e ayrılacak; Makedonya Osmanlı'da kalacak, Doğu Rumeli Hıristiyan bir valinin yönetiminde imtiyazlı bir eyalet olacak, asıl Bulgaristan ise Osmanlı'ya bağlı özerk bir prenslik olarak kalacak.

* Savaş tazminatı 60 milyona çıkarılacak.

* Bosna – Hersek Osmanlı'ya ait olacak fakat yönetimi ..... 'ya bırakılacak.

* Yunanistan'a Teselya bölgesi verilecek.

* Ermeni ve Rum azınlıklara ayrıcalıklar verilecektir.

Yorum:

a) 19. yy. da imzalanan en ağır antlaşmadır.

b) Rusya, Balkanlar ve Boğazlar üzerinde Ayestefanos ile elde ettiği hakları kaybetti.

c) İngiltere ile Avusturya en karlı çıkan devletlerdir.

d) Osmanlı Devleti açısından önemli bir değişiklik olmamış, yalnız Rusya'nın Osmanlı'yı parçalama emellerine set çekilmiştir.

e) Ermeni meselesi ortaya çıkmıştır.

f) Osmanlı Alman yakınlaşması başlamıştır.

g) İngiltere, Osmanlı'yı korumaya yönelik politikasını değiştirmiş, bundan sonra parçalamaya çalışmıştır.

h) Osmanlı Devleti'nin tek kazancı Doğu Beyazıt olmuş, Kıbrıs gibi önemli bir üs kaybedilmiştir.

Soru: Restorasyon Dönemi nedir?

Viyana Kongresi'nde Avrupa Devletlerinin sınırları yeniden çizildi. Sınırlar çizilirken ırk, dil, din unsurları göze alınmadığı için istenen barış ortamı uzun sürmedi. Bu nedenle 1815'ten 1827'ye kadar geçen süre Avrupa'da yeniden düzenlemek anlamına gelen Restorasyon Dönemi olarak adlandırıldı.

Soru: Şark Meselesi (Doğu Sorunu) nedir?

İlk kez Viyana Kongresinde dile getirilen Şark Meselesi; Türkleri Balkanlardan ve Anadolu'dan atmayı ifade eder.

Soru: Hasta Adam nedir?

Rusya'nın İngiltere'ye Osmanlı'yı paylaşmak amacı ile kullandığı tabirdir.

DAĞILMA DÖNEMİ ISLAHATLARI

II. MAHMUT DÖNEMİ ISLAHATLARI (1808 –1839)

* II. Mahmut zamanında hemen her alanda ve Avrupa direkt taklit edilerek ıslahatlar yapılmıştır.

a) Askeri Alanda Yapılan Islahatlar:

* Alemdar ..... Paşa tarafından Nizam-ı Cedid'e benzeyen yeni bir ordu (Sekban-ı Cedid) kurulmuştur. Fakat Yeniçeriler tepki göstererek isyan etmişler. Alemdar Mustafa Paşa öldürülmüş ve kurulan .....-1 ..... ocağı kapatılmıştır.

* II. Mahmut yeniçerilerden oluşan ..... adıyla yeni bir ocak kurmuşsa da talim yapmak istememeleri yüzünden ocağı kapatmıştır.

* 1826 yılında halkın ve ulema sınıfının da desteğiyle ..... Ocağı kaldırılmış, bu olaya ..... (**Hayırlı Olay**) adı verilmiştir.

Not: Padişahların devlet üzerindeki otoritesi yeniden sağlanmış, ayrıca ıslahatların önündeki en büyük engel kaldırılmıştır.

* Yeniçerilerin yerine ..... ordusu kurulmuştur.

* Seraskerlik makamı kurulmuştur.

b) Yönetim Alanda Yapılan Islahatlar:

* 1808 yılında Ayanlar ile yapılan bir antlaşmaya ..... adı verilir. Buna göre, ayanlar devlete itaat edecek ve yeniliklere karşı çıkmayacak, buna karşılık buldukları bölgelerde vergi ve asker toplayabileceklerdir.

Not: Hükümdarın yetkilerinin ilk kez sınırlandırılması bakımından Magna Charta'ya benzer. Zorla imzalatılmamış olması bakımından farklılık gösterir.

* Divan kaldırılmış yerine ..... (bakanlıklar) kurulmuştur.

* Memurlara rütbe ve nişan sistemi getirilmiştir.

* İlk kez ..... sayımı yapılmıştır. (Askeri amaçlı)

* İller merkeze bağlanmıştır.

* Dirlik sistemi kaldırılmıştır. (Memurlara maaş bağlandı)

* Dar'üş-Şuray-ı Bab-ı Ali (ıslahatlara öncülük etmek için), Dar'üş-Şuray-ı Askeri (askerlik işlerini düzenlemek için), Meclis-i Valay-ı Ahkam-ı Adliye (adalet işlerini düzenlemek için) kurulmuştur.

* Muhtar tayinleri yapılmıştır.

c) Eğitim ve Kültürel Alanda Yapılan Islahatlar:

* II. .... resmini yaptırarak devlet dairelerine astırdı.

* Posta, polis ve karantina teşkilatları kuruldu.

* Memurlara ..... ve ..... giyme zorunluluğu getirildi.

* Avrupa tarzı okullar açılmış, bu da eğitimde ikiliklerin çıkmasına sebep olmuştur. (Rüşdiye, Tıbbiye, Harbiye, Enderun'un yerine Mekteb-i Maarif-i Adliye)

* İlk kez Avrupa'ya öğrenci gönderildi.

* İstanbul'da ilk öğretim zorunlu hale getirildi.

* ..... adlı ilk resmi gazete çıkarıldı. Yabancı müzik serbest bırakıldı.

b) Ekonomik Alanda Yapılan Islahatlar:

* İngilizlerle ..... Antlaşması yapıldı (1838).

* Yerli malı kullanımı teşvik edildi.

* Yerli tüccarların rekabet edebilmesi için gümrük kolaylıkları getirildi.

* Memurların ve askerlerin elbiselerinin yerli kumaştan yapılmasına çalışıldı.

Fransız İhtilali

1789

Osmanlıya Etkisi

Olumlu

Demokratikleşme Har. başladı.

1. Sened-i İttifak(1808)

2. Tanzimat Fermanı(1839)

3. Islahat Fermanı(1856)

4. I. Meşrutiyet(1876)

5. II. Meşrutiyet(1908)

Olumsuz

Azınlık İsyanları çıktı.

1. İlk kez isyan eden

azınlık Sırplardır.

2. İlk kez bağımsız olan

azınlık Yunanlılardır.

Soru: XIX. yüzyılda Rusya'nın;

- I. Balkan Yarımadasını Slavlaştırmaya çalışma,
- II. Açık ve sıcak denizlere çıkmak isteme,
- III. Osmanlı ülkesindeki Ortodoksların haklarını korumaya çalışma,
- IV. Gücünü Avrupa devletlerine kabul ettirmeye çalışma,
- V. Osmanlı ülkesinde yapılan ıslahatları yetersiz bulma,
- VI. Hürriyetçi fikirlere karşı çıkma girişimlerinden hangileri,

Osmanlı Rus ilişkileri üzerinde en az etkili olmuştur?

- A) I ve III B) III ve V C) I ve V D) IV ve VI E) I ve II
(1986-ÖSS)

Soru: XIX. yüzyılda, Osmanlıların girdiği savaşlar genellikle yenilgi ile sonuçlanmıştır. Osmanlı ülkesinde ticaret azınlıkların elindedir. Hammadde Avrupa ülkelerine satılmakta; dışarıdan bol miktarda, ucuz ve çeşitli mallar gelmektedir.

Aşağıdakilerden hangisi bu durumun bir sonucu değildir?

- A) Yeni fabrikaların kurulması
B) Küçük sanayi atölyelerinin azalması
C) İşsizliğin artması
D) Yönetimde yeni arayışların artması
E) Dış ticarete dengenin bozulması
(1986-ÖSS)

Soru: Batı'da başlayan kadın-erkek eşitliği tartışmaları Osmanlı toplumunu da etkilemiş, kadın hakları tartışılarak kadınlarla ilgili birçok yayın ortaya çıkmıştır.

Bu durumun, Osmanlı toplumunda aşağıdakilerden hangisi üzerinde hızlandırıcı etkisi olduğu savunulabilir?

- A) Kasaba ve köylerde geleneksel aile yapısının devam etmesinde
B) Kadınların harem koşulları içinde eğitimlerini sürdürebilmesinde
C) Kadının sosyal hayata katılımının giderek artmasında
D) Kadının çocuk bakımında ailenin en etkin kişisi olmasında
E) Osmanlı kırsal kesiminde kadınların tarım işlerinde çalışmasında
(01.04.2012 – YGS)

SENED-İ İTTİFAK (1808)

* II. Mahmut döneminde ayanlarla yapılan antlaşmadır.

Önemi: Padişahın yetkisi ilk kez kısıtlanmıştır.

Soru: Aşağıdaki belgelerden hangisi, Osmanlı Devleti'nin ayanlara söz geçiremeyecek hale geldiğini gösteren bir kanıttır?

- A) Fatih Kanunnamesi
B) Sened-i İttifak
C) Tanzimat Fermanı
D) Islahat Fermanı
E) Kanun-u Esasiye

(1988 - ÖSS)

Soru: Osmanlı Devleti'ndeki bazı gelişmeler şunlardır:

- I. Sened-i İttifak ile âyanlardan devletin emirlerine uyacaklarına dair söz alınmıştır.
- II. "Devlet Ocak içindir." anlayışıyla hareket eden Yeniçeri Ocağı kaldırılmıştır.
- III. Tanzimat Fermanı'yla, her kuvvetin üstünde kanun kuvvetinin varlığı kabul edilmiştir.

Bu gelişmelerden hangileri, padişaha yeniden güç kazandırma amacına yöneliktir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) I ve II
D) II ve III
E) I, II ve III
(2001 - ÖSS)

TANZİMAT DÖNEMİ (1839–1876)

**1. Tanzimat Fermanı (1839)
(Gülhane-i Hatt-ı Hümayun)**

* Boğazlar ve Mısır sorununda Avrupa devletlerinin desteğini almak ve azınlıklara imtiyaz verme baskılarına son vermek amacıyla ..... zamanında Dışişleri Bakanı ..... Paşa tarafından hazırlanmış ve ..... Parkında okunmuştur. II. Mahmut döneminde başlayan batılı toplum oluşturma çalışmalarına hız vermiştir.

* Osmanlı Devleti'nde bütün ıslahatlarda olduğu gibi Tanzimat Fermanı'nda da yenilik isteği halktan değil yönetici tabakadan gelmiştir. Tanzimat Fermanı ilk kez padişahın üzerinde bir kanun gücü olduğunu göstermiştir. (Bu yönüyle Magna Charta'ya benzer).

Yorum: Bir hukuk devleti olma yolunda önemli bir adımdır, anayasacılık hareketi başlamıştır. Padişah ilk kez kanun gücünün üstünlüğünü kabul etmiştir.

Soru: Avrupa'da anayasaya bağlı yönetimler oluşturulmaya çalışılırken, Osmanlı ülkesinde de Tanzimat Fermanı'nın ilan edilmesi, azınlıklar ve çoğu Avrupa devletleri üzerinde olumlu bir etki uyandırmıştı.

Devlet yönetiminden sorumlu olanların ilan ettiği bu ferman, Osmanlı ülkesinde aşağıdaki gelişmelerden hangisinin ilk aşaması sayılabilir?

- A) Laikliğin B) Anayasacılığın C) Milliyetçiliğin D) Devletçiliğin E) Islahatçılığın (1984-ÖSS)

Soru: Tanzimat Fermanının Maddelerini Yazınız?

- * Halkın can, mal ve namus güvenliği sağlanacaktır.
- * Askerlik, vatan hizmeti haline getirilmiş, askere alma ve terhis işlemleri belirli kurallara göre yapılacaktır.
- * Vergiler, herkesin gelirine göre alınacaktır.
- * Kanunlar herkese eşit uygulanacak ve mahkemeler açık olacak.
- * Herkese mal, mülk, edinme ve istediği gibi tasarruf hakkı sağlanacak.
- * Rüşvet ve iltimas önlenecek.

Not: Mülkiyet hakkı güvence altına alınmıştır.

Not: Batılılaşma hareketi hızlanmıştır.

Soru: Tanzimat Dönemi Yeniliklerini Yazınız?

- * Islahat Fermanı ilan edilmiştir (1856).
- * İl genel meclisleri kurulmuştur.
- * İltizam yolu ile aşar vergisi toplama usulü kaldırılmış, Maliye Bakanlığı tarafından toplanması kararlaştırılmıştır.
- * Cizye miktarının belirlenmesi işi patrikhaneye verilmiştir.
- * İlk ..... para basılmıştır. (Kaime – 1844)
- * İlk dış borç .....'den alınmıştır. (Kırım Harbi esnasında – 1854)
- * İlk ..... hattı kurulmuştur. (İzmir – Aydın hattı)
- * İlk ..... okulu açılmıştır.
- * Eğitim Bakanlığı kurulmuş, okullar ilk, orta, lise ve yükseköğretim kısımlarına ayrılmıştır.

* Öğretmen okulları ve mülkiye mektebi açılmıştır.

* Kız öğrenciler ilk kez okullara alındı.

* Şer'i kanunların yanında Avrupalı tarz kanunlar yapılmış bu da hukukta ikilik ortaya çıkmasına sebep olmuştur.

Soru: Osmanlı İmparatorluğu, Yükselme Devri'nde Batı ile ilgili sorunlarını kendi görüşleri doğrultusunda çözmeye çalışmıştır. Tanzimat Devri'nde ise bu tür sorunların çözülmesinde Batılı büyük devletlerle görüş birliği içinde olmaya önem vermiştir.

Aşağıdakilerden hangisi, Osmanlı İmparatorluğunun Batıya karşı tutumundaki bu değişimin bir açıklaması olamaz?

- A) Büyük devletlerin olumsuz tutumlarından çekinmektedir.
B) Islahatların Avrupa devletlerince de tanınmasına çalışmaktadır.
C) Siyasal gücünü bu yolla korumak istemektedir.
D) Genişleme siyasetini bu yolla sürdürmektedir.
E) Batı ile sorunlarını barış yolu ile çözmeye çalışmaktadır. (1985-ÖSS)

Soru: Osmanlı Devleti'nde 1856-1909 yılları arasında, Müslüman olmayanlar askerlik bedeli ödeyerek askerlikten muaf tutulmuştur. 1909'da çıkarılan bir kanunla askerlik muafiyeti kaldırılarak Müslüman olmayanlar da askere alınmaya başlanmıştır.

Aşağıdakilerden hangisinin, Müslüman olmayanların askere alınma nedenlerinden biri olduğu savunulamaz?

- A) Zorunlu askerlik sistemini yaygınlaştırmak
B) Anayasadaki eşitlik ilkesini hayata geçirmek
C) Müslüman olmayanların devlete bağlılığını güçlendirmek
D) Avrupa devletlerinin iç işlerine karışmalarını önlemek
E) Ordunun asker sayısını artırmak

Soru: Tanzimat'tan sonra birçok alanda yeni kurumlar kurulmuş, eskilerine dokunulmamış ancak bunlar işlevsiz hâle getirilmiştir.

Bu tutumun,

- I.** medrese mezunlarının iş olanaklarının daralması,
II. modern eğitimin yaygınlaşması,
III. modern yargılama usullerinin uygulandığı mahkemelerin sayıca artması

durumlarından hangilerine ortam hazırladığı savunulabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I, II ve III
(2009 – ÖSS)

Soru: Osmanlı Devleti'nde dağılmayı önleme çalışmalarından birisi de Tanzimat Fermanı'nın ilan edilmesidir. Ancak Tanzimat Fermanı toplumun tamamı tarafından kabul görmemiş, birtakım tepkilere neden olmuştur.

Tanzimat Fermanı'na bu tepkilerin oluşmasında,

I. kimi Müslümanların, Müslüman olmayanlara tanınan hakları yadrigaması,

II. öngörülen reformların yetersiz kalması,

III. Müslüman olmayanların ayrılıkçı hareketlerinin devam etmesi

durumlarından hangilerinin neden olduğu savunulabilir?

- A) Yalnız II   B) Yalnız III   C) I ve II
D) Yalnız I   E) I, II ve III
(27.03.2011 – YGS)

2. Islahat Fermanı (1856)

* Kırım Savaşı'nın sonunda 1856'da Paris'te toplanan barış konferansına sunulmuştur.

Not: Fermanın sunulmasındaki amaç; Osmanlı Devleti üzerindeki baskıları azaltmak, konferanstan olumlu sonuçlar almak ve iç işlerimize karışmalarını engellemek olmakla beraber Avrupa devletlerinin iç işlerimize müdahalesine daha fazla zemin hazırlamıştır.

* Ferman daha çok Hıristiyan azınlığa ve onların haklarını, ayrıcalıklarını genişletmeye yöneliktir.

Soru: Islahat Fermanının Maddelerini Yazınız?

* Din ve mezhep özgürlüğü sağlanacaktır.

* Okul, kilise, hastane gibi binaların tamiri ve yeniden inşası sağlanacaktır.

* Hıristiyan ve Yahudi azınlığı küçük düşürücü sözler yasaklanmıştır.

* Hıristiyan azınlıklara devlet memurlarına ve çeşitli okullara girme imkânı verilmiştir.

* Mahkemelerin açık yapılması, herkesin kendi dinine göre yemin etmesi, hapisanelerin ıslahı ve kanunların azınlıkların diline çevrilmesi kararlaştırılmıştır.

* İşkence, dayak ve angarya kaldırılmıştır. Vergiler herkesin gelirinine göre alınacak. Azınlıklara bedelli askerlik getirildi. Hıristiyanlar da il genel meclisine üye olabilecekler.

* Yabancılarla da vergilerini vermek şartıyla mal mülk sahibi olma imkânı verilmiştir. Azınlıklara da banka, şirket, okul açma imkânı verilmiştir.

Not: Müslüman halka bir ayrıcalık getirmeyen gayri-müslim halkın hakları daha da genişletilmiştir.

Soru: XIX. yüzyılın ikinci yarısında İngiltere ve Fransa sömürgelerinde yaşayanların hakları, Osmanlı İmparatorluğu'ndaki Hıristiyanların haklarından daha sınırlıydı. Buna karşın İngiltere ve Fransa, Osmanlı İmparatorluğu'nda yaşayan Hıristiyanların haklarını yetersiz bularak Osmanlı Devleti'nden, Islahat Fermanı'na uyulmasını istemişlerdir.

İngiltere ve Fransa'nın Osmanlı Devleti'nden böyle bir istekte bulunmalarının amacı aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) Osmanlı İmparatorluğu'ndaki Hıristiyanların yaşam düzeyini yükseltme
B) Kendi ülkelerindeki demokrasi ilkelerini diğer ülkelere de yayma
C) Osmanlı İmparatorluğunun parçalanma ve çöküşünü hızlandırma
D) Osmanlı Devleti'ne başka devletlerin baskı yapmasını önleme
E) Sömürgelerinde yaşayanların uğradıkları haksızlıkları gizleme
(1981 - ÖSS)

Soru: Osmanlı Devleti'nde,

I. Tanzimat Dönemi'nde, batılı anlayışla çalışan okulların yanında medreselerin varlığını sürdürmesi

II. İkinci Mahmut Dönemi'nde, devlet memurlarının kavuk yerine fes giymelerinin kabul edilmesi

III. İkinci Mahmut'un, resmini devlet dairelerine astırması
IV. Osmanlı matbaasının kurulması ve din kitapları dışındaki kitapların matbaada basılmasına izin verilmesi

uygulamalarından hangileri, toplumun belli bir kesiminin tepkisinden çekinildiğini gösterir?

- A) I ve II   B) I ve IV   C) II ve III
D) II ve IV   E) III ve IV
(2001 - ÖSS)

Soru: Osmanlı Devleti'nin egemen olduğu topraklar üzerinde dili, dini, gelenekleri birbirinden farklı uluslar yaşamış ve bunların ulusal niteliklerini değiştiren bir politika izlenmemiştir.

Böyle bir tutumun,

I. Osmanlı Devleti'ni yıkmak isteyen devletlerin Osmanlı'nın iç işlerine karışması,

II. Osmanlı ülkesinde yaşayan azınlıkların bağımsızlık kazanması,

III. Osmanlı Devleti'nin teokratik yapısının korunması

durumlarından hangilerini kolaylaştırdığı savunulabilir?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) Yalnız III
D) I ve II   E) II ve III
(2007 - ÖSS)

I. MEŞRUTİYET DÖNEMİ (1876)

* Balkan bunalımını görüşmek üzere İstanbul Konferansı toplandığı esnada Avrupa devletlerinin iç işlerimize karışmasını engellemek için 23 Aralık 1876'da Osmanlılık fikrini savunan Jön Türklerin gayretleriyle ..... ilan edilerek Meşrutiyet dönemi başlamıştır.

* Meclisi ..... ve Meclisi ..... olmak üzere iki tane meclis açılmıştır.

* Ayan Meclisi üyeleri padişah tarafından seçilir ve ölene kadar üye kalırlar.

* Meclis-i Mebusan üyeleri 50.000 kişide 1 olmak üzere halk tarafından seçilir.

* Anayasaya göre yürütmeden padişah ve hükümet, yasamadan meclis sorumludur. Fakat son söz padişahındır. Hükümet padişaha karşı sorumludur. Padişahın meclisi açma kapatma yetkisi vardır.
Not: Türklerde ve Osmanlıda halk padişahın yanında ilk kez yönetime katılmıştır.

Not: Türklerin ve Osmanlı'nın ilk anayasası Kanun-i Esasi kabul edildi.

Not: 93 harbini bahane eden II. Abdülhamit Meclisi fethetmiştir.

Not: 1881'de dış borçlarımızla ilgili ..... (Duyun-u Umumiye - Dış Borçlar Genel İdaresi) kurulmuştur.

Soru: 1876 yılında ilan edilen Kanun-u Esasi'ye göre,

I. Hükümet padişaha karşı sorumludur.

II. Mebusan Meclisi üyelerini halk seçer.

III. Meclisi açıp kapama yetkisi padişaha aittir.

Bu durumlardan hangileri, Osmanlı Devleti'nin monarşik yapısının değişmediğini gösterir?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) I ve II
D) I ve III   E) II ve III

(2006 - ÖSS)

Soru: Osmanlı Devleti dışarıdan aldığı borçları ödeyemeyince, alacaklı devletler Osmanlı Devleti'nin maliyesini denetlemek için bir yönetim kurmuşlardır.

Böyle bir yönetimin kurulması, Osmanlı Devleti'nin aşağıdaki özelliklerinden hangisinin dikkate alınmadığını gösterir?

- A) Anayasal düzene geçmesinin
B) Bağımsız olmasının
C) Merkezîyetçi olmasının
D) Padişahın Halife sanını taşımasının
E) Yabancılarla ayrıcalıklar tanımış olması (2003 - ÖSS)

II. MEŞRUTİYET DÖNEMİ (1908)

* İttihat ve Terakkiyecilerin baskıları sonucu II. Abdülhamit 1908 ..... Görüşmeleri sırasında meşrutiyeti yeniden ilan etmiştir.

* Türkçülük fikri devlet üzerinde etkili olmaya başlamıştır.

Not: II. Meşrutiyet ile yönetimi fiilen ele geçiren İttihat ve Terakkiyeciler 1913 ..... Baskını ile iktidarı resmen ele geçirmişlerdir. (23 Ocak 1913)

* Bir takım yeniliklerle yürürlüğe giren Anayasaya göre padişahın meclisi açma, kapatma yetkisi sınırlandırılmış, hükümet meclise karşı sorumlu hale gelmiş, devlet kademelerine gelebilmek için Müslüman olma şartı kaldırılmıştır.

Soru: Osmanlı Devleti'nde II. Meşrutiyet Dönemi'nde,

- I. Hükümet Mebuslar Meclisi'ne karşı sorumludur.
II. Mebuslar Meclisi üyelerinin dört yılda bir yenilenmesi usulü devam etmiştir.
III. Âyan Meclisi üyelerinin padişah tarafından atanmaları sürmüştür.

Bunlardan hangileri, meclis üstünlüğünü göstermektedir?

- A) Yalnız I
D) I ve II
B) Yalnız II
E) II ve III
C) Yalnız III
(2001 – ÖSS)

31 Mart Vakası (13 Nisan 1909)

* İttihat ve Terakki yönetiminden memnun olmayanlar ve muhalifler isyan etmişler, Selanik'te oluşturulan ..... Paşa komutasındaki ..... Ordusu gelerek isyanı bastırmıştır.

Not: Osmanlı Devletinde rejimi değiştirmeye yönelik ilk isyan hareketidir. Gericilik ayaklanması, irticai harekettir. Türkiye Cumhuriyetinde çıkan Şeyh Said İsyanı ve Menemen Olayı aynı özellik taşır.

Not: II. Abdülhamit tahttan indirilmiştir.

Soru: Bir zaman makinesi icat eden Enes, Osmanlı Devleti'nin hüküm sürdüğü yıllara bir yolculuk yapmıştır. Enes bu yolculuğunda, Mebuslar Meclisinin açık olduğunu, değişik fırka ve cemiyetlerin bu Mecliste temsil edildiğini görmüştür.

Enes'in, bu yolcuğu aşağıdaki dönemlerden hangisine yaptığı söylenebilir?

- A) Tanzimat Dönemi
C) Lale Devri
E) II. Meşrutiyet
B) II. Mahmut Devri
D) I. Meşrutiyet
(23.03.2014 - YGS)

Soru: "Osmanlı tarihinde II. Osman ve III. Selim, devlet düzeninde bazı değişiklikler yapmaya çalıştıkları için; Abdülaziz ve II. Abdülhamit ise devlet düzeninde yapılmak istenen değişikliklere karşı oldukları için tahtlarından indirilmişlerdir." Yalnız bu bilgilere dayanarak, II. Osman döneminden II. Abdülhamit dönemine kadar geçen süreçte nasıl bir değişim olduğu söylenebilir?

- A) Yenilik taraftarlarının güçlendiği
B) Padişahların devleti iyi yönetmedikleri
C) Halkın, düzeni korumaya çalıştığı
D) Osmanlı Devleti'nin Avrupa'dan etkilenmediği
E) Padişahların anayasal düzeni benimsedikleri
(1981-ÖSS)

Not: Türklerde ve Osmanlıda ilk kez çok partili hayat yaşanmıştır. Partiler;

- a) İttihat ve Terakki Partisi
b) Ahrar Fırkası(Partisi)
c) Hürriyet ve İtilaf Fırkası

Not: Mustafa Kemal bu orduda Kurmay Yüzbaşı olarak görev yapmıştır.

Soru: Aşağıdakilerden hangisinin, Osmanlı Devleti'nde Türk milliyetçiliğinin gelişmesinde etkili olduğu savunulamaz?

- A) Fransız İhtilalı'nın Türk aydınlarını etkilemesi
B) Yapılan ıslahata rağmen Müslüman olmayanların ayrılıkçı hareketlerinin devam etmesi
C) Rusya'dan gelen Türk aydınlarının faaliyetleri
D) Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı padişahının halife unvanıyla yaptığı cihat çağrısına Arapların uymaması
E) Tanzimat Fermanı'nın ilan edilmesi

Soru: Osmanlı Devleti'nin Meclis-i Mebus an'da Balkan uluslarına da temsil hakkını tanımış olmasının amaçları arasında aşağıdakilerden hangisi yoktur?

- A) Avrupa devletlerinin işlerimize karışmasını önleme
B) Balkan uluslarını yönetime katma
C) Meclisin devamlılığını sağlama
D) Rusya'nın Balkanlar'ı Slavlaştırmasını önleme
E) İmparatorluğun bütünlüğünü koruma
(1985-ÖSS)

Soru: Aşağıdakilerden hangisi, Osmanlı İmparatorluğu döneminde görülen bir yenilik (ıslahat)değildir?

- A) Divan'dan Meclis-i Mebus an'a geçiş
B) Monarşi'den Meşrutiyet'e geçiş
C) Yeniçeri Ocağı'ndan Nizam-ı Cedit'e geçiş
D) Mecelle'den Kanun-u Esasi'ye geçiş
E) Medrese'den Enderun'a geçiş
(1986-ÖSS)

Soru: Osmanlı imparatorluğu döneminde, yeni tarzda öğretim yapan okulların yanında mahalle mektepleri ve medreseler de varlıklarını sürdürmüşlerdir. Bu durum aşağıdakilerden hangisine yol açmıştır?

- A) Dinsel baskının artmasına
B) Yeni bir eğitim politikasının saptanmasına
C) Kültür çatışmalarının ortaya çıkmasına
D) Okur-yazar sayısının azalmasına
E) Bilim ve teknolojinin gelişmesine
(1986-ÖSS)

Soru: Osmanlı tarihinin, Kuruluş döneminde "ümme", Tanzimat döneminde "devlet" Meşrutiyet döneminde "Türklük" anlayışı egemen olmuştur.

Aşağıdakilerden hangisi bu gelişmelerde etkili olmamıştır?

- A) Yönetimdeki kişiler B) İslam dini
C) Ekonomik yapı D) Siyasal değişimler
E) Avrupa'daki gelişmeler

(1986-ÖSS)

OSMANLIDA BASIN HAYATI

- Osmanlıda ilk resmi gazete *Takvim-i Vakayı*'dır.

Tercüman-ı Ahval

- Osmanlıda ilk özel gazete *Tercüman-ı Ahval*'dir.
- Osmanlıda ilk yarı resmi gazete ise *Ceride-i Havadis*'tir.
- İlk Türk dergisi *Vekayıttubiye*'dir.
- İlk mizah dergisi ise *Diyojen*'dir.
- İlk kadın dergisi *Terakkii-i Muhadderat*'tir. (Kadınların Yükselişi)
- İlk tiyatro eseri Şinasi'nin *Şair Evlenmesi*'dir. Şinasi *Tasvirîefkar* adlı gazeteyi çıkardı.

- Tevfik Fikret, Hüseyin Cahit, Hüseyin Kazım *Tanin* gazetesini çıkardılar. İttihat ve Terakki yönetimine karşı olanlar da *Volkan* gazetesi etrafında toplandılar.

- 1866 yılında sahibi kadın olan ve yazı kadrosunun tamamı kadınlardan oluşan *Şükufeza* (Çiçek Bahçesi) dergisi yayımlanmıştır. 1895'te en uzun soluklu *Hanımlara Mahsus Gazete* yayın hayatına başlamıştır.

Soru: 7 Ekim 1912'de Avusturya ve Rusya; Balkanlarda bir savaş çıkarsa zayıf gördükleri Balkan Devletlerini korumak için savaş sonunda mevcut sınırların değişmemesi gerektiğini ilan etmiş, İngiltere ve Fransa da bu fikri desteklemiştir. Ancak İngiltere ve Fransa, Birinci Balkan Savaşı sonuçlarına ses çıkarmazken İkinci Balkan Savaşı'nda Osmanlı Devleti'nin Edirne'yi geri almasını protesto etmiştir.

Bu gelişmelerin, aşağıdakilerden hangisinin bir göstergesi olduğu savunulamaz?

- A) Osmanlıların İkinci Balkan Savaşı'nda, yitirdikleri toprakların bir kısmını geri aldığı
B) İngiltere ve Rusya'nın ortak bir Balkan politikası olduğunun
C) Ülkelerin kendi menfaatleri doğrultusunda politika oluşturduğunun
D) Avusturya ve Rusya'nın, Osmanlı Devleti'nin Balkan Savaşlarında başarılı olabileceğini düşündüklerinin
E) İngiltere ve Fransa'nın, Osmanlı Devleti'nin genişlemesinden rahatsız olduklarının

(01.04. 2012 - YGS)

SINAV ÇALIŞMA ETKİNLİĞİ

1. 10 - D sınıfı öğrencileri XVII. Yüzyıl Osmanlı ve Avrupa bilim insanları konusuna çalışmaktadırlar. a)

- **Büşra** : Newton diferansiyel ve integral hesabını bulmuştur.
-- **Melike** : Pascal 1642’de hesap makinesini icat etti.
-- **Ayşe** : Katip Çelebi Cihannüma’yı yazdı.
-- **Tuğba** : Nabi’nin Hayrabad eseri önemlidir.
-- **Hatice** : Naima’nın Osmanlı Tarihi eseri çok önemlidir.

Bilim insanları hakkında yanlış bilgi söyleyen öğrencimiz aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Büşra B) Melike C) Ayşe D) Tuğba E) Hatice

2. ....

Rusya’nın İngiltere’ye Osmanlıyı paylaşma teklifinde Osmanlı için kullandığı tabirdir. İngiltere bu teklife ilk etapta karşı çıksa da daha sonra Osmanlı topraklarını işgal edecektir.

10 - A sınıfında ders anlatan Garip Hoca, tahtaya yukarıdaki yazıyı yazmıştır.

Tahtada yazan bilgiye göre; Garip Hoca başlığa ne yazmalıdır? Noktalı kısma yazınız.

3. “ *Türkler Avrupa’dan atılacak, İstanbul merkez olmak üzere bir Rus Prensinin yönetiminde devlet kurulacaktır. Böylece Osmanlı Devleti tamamen yok olacaktır.* ”
Yukarıda verilen bilgiler hangi projeye aittir? Yazınız.

.....

4. **Soru:** .....
.....?
.....?

Cevap:

- a) Demokratik yönetimler kuruldu.
b) Mutlak yönetim sistemi yıkıldı.
c) 1830 – 1848 İhtilalleri çıktı.

10 - B sınıfında ders anlatan Hasan Hoca, tahtaya yukarıdaki cevapları yazmıştır. Cevaplara göre; Hasan Hoca hangi soruyu sormuştur? Noktalı kısma yazınız.

5. Garip Hoca, Esra’ya; “*Osmanlı Devletinde çıkan Sırp İsyanının sebeplerini yazar mısın?*” sorusunu sormuştur. Esra aşağıdaki şıklara ne yazmalıdır? Yazınız.

a).....

.....

b).....

.....

6. Aşağıdaki cümlelerin (ifadelerin) “YANLIŞ” ya da “DOĞRU” olduğunu belirtiniz?

Cümle---İfade	D	Y
a) Osmanlı padişahın yetkileri ilk kez Tanzimat Fermanı ile kısıtlanmıştır.		
b) Ayan Meclisinin üyelerini padişah ömür boyu olmak şartı ile seçer.		
c) Osmanlıda çıkan ilk kadın dergisinin adı Terakkii-muhadderat’tır.		
d) Osmanlı ilk kez dış borcu İngiltere’den almıştır.(1854)		
e) Osmanlıda çıkan ilk derginin adı Diyojen’dir.		

7. Aşağıda verilen cümlelerde eksik kalmış kelime ya da kelime gruplarını aşağıda verilen kelimelerden uygun olanlarla tamamlayınız?

Tanzimat, Hareket Ordusu, Tercüman-ı Ahval, II. Meşrutiyet, Batıcılık, Islahat, , Takvim-i Vakayi, 31 Mart, I. Meşrutiyet, İslamcılık.

a) .....
Osmanlıda çıkan ilk özel gazetedir.

b) ..... düşüncesi askeri ve idari alanda Avrupa’nın izlediği çağdaş yolun izlenmesi gerektiğini savunur.

c) ..... Olayı 1909 yılında Meşrutiyet yönetimine karşı olanların çıkardığı gericilik ayaklanmasıdır.

d) Türklerde ve Osmanlıda ilk çok partili hayat ..... döneminde yaşanmıştır.

e) Müslümanlar ve gayrimüslimler ilk kez ..... Fermanı ile eşit konuma gelmişlerdir.

8. Aşağıdaki ifadeleri uygun olan açıklamalarla eşleştiriniz? (Parantez içine yazınız)

( ) 1. Mahmut Şevket Paşa A) El – Arış Ant.

( ) 2. Üretimin Artması B) Lale Devri

( ) 3. II. Osman C) Hareket Ordusu

( ) 4. İtfaiye Örgütü D) Sanayi İnkılabı

( ) 5. Fransa E) Yeniçeri Ocağı

9. 1774 Küçük Kaynarca Antlaşmasının önemini yazınız?

10. Asya: “ Osmanlı Devleti’nde 1718 – 1730 yılları arasında Avrupa Devletleri ile barış siyasetinin sürdüğü döneme Lale Devri denir. Lale Devri 1718 ile başlar.” demiştir.

Yukarıda boşluk yere ne yazarsak; Asya doğru söylemiş olacaktır?

11. ....

- a) Yerli malı kullanımı teşvik edildi.
- b) Feshane açıldı.
- c) Bez fabrikası açıldı.

10 - A sınıfında ders anlatan Garip Hoca, tahtaya II. Mahmut Dönemi ıslahatlarından yazmıştır. Garip Hocanın yazdıkları II. Mahmut’un hangi alanda yaptıkları ıslahatlardır? Noktalı kısma yazınız.

12. Fransız İhtilalının Osmanlıya olumlu etkileri nelerdir? İki örnekle açıklayınız?

13. Hangi antlaşma ile Osmanlı Devleti Boğazlar konusunda son kez tek başına karar vermiştir?

.....

14. “Megali İdea” ne demektir? Kısaca açıklayınız?

15. II. Mahmut Döneminde merkez teşkilatında bazı düzenlemeler yapılmıştır. Tabloyu inceleyerek boş kısımları yazınız?

MERKEZ TEŞKİLATINDAKİ DÜZENLEMELER		
ESKİ DÜZEN	YENİ DÜZENLEME	GÜNÜMÜZDEKİ KARŞILIĞI
Sadrazamlık	Başvekalet	.....
Reisülküttab	Hariciye Nezareti	.....

16. Asya Sultan; “Osmanlı donanması tarihte dört kez yakılmıştır.” demiştir. Bunlardan ikisi; diyerek tahtaya aşağıdaki gibi yazmıştır. Boş bırakılan yerlere hangi harfler gelmelidir ki; Asya Sultan doğru yazmış olsun? (Harfleri üzerine yazınız)

a) _ _ Ş M _ (1770 - RUSYA)

b) N A V _ _ _ _ (1827 – Rus-İng-Frn.)

17. XVIII. Yüzyıl siyasi alanda yapılan ıslahatları yazınız?

a)

b)

18. Avrupa’da ilk kez geçici elçilikler ne zaman açılmıştır?

- A) Kanuni Dönemi B) Lale Devri C) I. Bayezit
- D) III. Selim E) II. Mahmut

19. II. Mahmut Döneminde sürekli isyan eden yeniçerilerin ortadan kaldırılması olayına ne ad verilir?

20. **BEN KİMİM?**

“ Benimle birlikte Osmanlı Devleti halkı Türk ve Müslüman olan bir yer olan Kırım’ın, Rusya’ya ait olduğunu kabul etmiştir. Dinyester nehri sınır oldu.”

Bakalım beni tanıyabilecek misiniz?

- A) Yaş Antlaşmasıyım B) El Arış Antlaşmasıyım
- C) Berlin Antlaşmasıyım D) Edirne Antlaşmasıyım
- E) Küçük Kaynarca Antlaşmasıyım

XX. YÜZYILDA OSMANLI DEVLETİ VE SAVAŞLAR

TRABLUSGARP SAVAŞI

Savaşın Sebepleri

- * Sanayileşmesini geç tamamlayan İtalya'nın ham madde ve pazar arayışında geç kalması. Cezayir ve Tunus'u Fransızların; Mısır'ı, İngilizlerin işgal etmiş olması.
- * İtalya'nın eski Roma İmparatorluğunu yeniden canlandırmak istemesi.
- * Trablusgarp(bugünkü Libya)'ın İtalya'ya yakın olması.
- * Osmanlı Devleti'nin iç karışıklıklar içinde yer alması.
- * Trablusgarp'taki Türk savunmasının yetersiz olması.

Osmanlı Devleti ne yapabilir?

- * Karadan yardım gönderebilir. Gönderemedi ! Çünkü,
- * Denizden yardım gönderebilir. Gönderemedi ! Çünkü,

- * Havadan yardım gönderebilir. Gönderemedi ! Çünkü,

Osmanlı Devleti ne yaptı?

Osmanlı Devletinde Afrika'daki son toprak parçasını korumak için gönüllülerden başka kimsenin oraya gitmesi mümkün değildi. Kılık değiştirerek Yüzbaşı M.Kemal ile Binbaşı Enver Bey gibi vatanseverler yerli halkı teşkilatlandırarak direnişe geçtiler. Derne ve Tobruk'ta M.Kemal ; Bingazi'de de Enver Paşa başarılı savunma savaşları yaptılar. Ancak başarılı olamayacağını anlayan İtalya'nın; Çanakkale boğazındaki istihkamları topa tutması, Oniki Ada'yı işgal etmesi; diğer yandan Rusya'nın kışkırtmasıyla savaş hazırlığına başlayan Balkan devletleri yüzünden Osmanlı Devleti İtalya ile barış antlaşması imzalamak zorunda kaldı.[10 Ekim 1912 Ouchy(Uşi)]

Not: M. Kemal Tanin gazetesi muhabiri Şerif Bey olarak bölgeye gitmiştir.

Uşi antlaşmasına göre;

- *Trablusgarp ve Bingazi İtalya'ya bırakılacak.

Yorum: Osmanlı Devletinin Afrika'daki son toprak parçası da elden çıkmış oldu.

- *Trablusgarp dini bakımdan halifeye bağlı kalacak.

Yorum: Osmanlı Devleti Trablusgarp halkıyla olan dini-kültürel bağını sürdürmeyi hedeflemiştir.

*Balkan Savaşlarının başlaması sonucu On iki ada geçici olarak İtalyanlara bırakıldı. Ancak Osmanlıların oldukça güçsüz durumda savaştan çıktığını gören İtalya, I. Dünya savaşı başlayınca adaları topraklarına kattığını açıkladı. Lozan Antlaşması ile İtalya'ya bırakılan adalar, II.Dünya Savaşı'ndan İtalya'nın yenik çıkması üzerine Yunanistan tarafından işgal edilmiş ve onların eline geçmiştir. (Gökçeada ve Bozcaada Türkiye'nindir.)

BALKAN SAVAŞLARI

Savaşın Sebepleri

- * Fransız İhtilaliyle yayılan milliyetçilik fikirleri.
- * Rusya'nın ,Balkan topluluklarını kışkırtması ve bir araya getirip ittifak kurdurması.
- * İngiltere ve Fransa başta olmak üzere Avrupa devletlerinin kışkırtmaları.
- * Osmanlı yöneticilerinin, Balkanlardaki bu gelişmelerden yoksun olmaları. Bölgedeki askerin büyük kısmının terhis edilmiş olması, komutanların bir kısmının siyasi çekişmeler içinde bulunması.
- * Osmanlıların İtalya ile savaş halinde olması.

Birinci Balkan Savaşı

* Balkan Devletleri; Yunanistan, Bulgaristan, Sırbistan, Karadağ Rusya'ya güvenerek saldırıya geçtiler. İlk saldırıyı Karadağ başlattı. Osmanlı Devletinin Balkanlardaki ordusu ikiye ayrılmıştı. Bulgarlarla çarpışan doğu ordusu yenilerek Çatalca'ya geriledi. Yunan, Sırp ve Karadağ'la çarpışan Batı ordusu da başarılı olmadı. Yunanlılar Gökçeada ve Bozcaada'yı işgal etti.

Not: Arnavutluk, Osmanlı Devletinden ayrılan son Balkan Devletidir.

* I. Balkan Savaşı sonrası Londra'da bir konferans toplandı. (Bu konferans devam ederken toplantı halindeki Bakanlar Kurulunu İttihat ve Terakki partisi basarak yönetime el koydular. (Babi Ali Baskını)

* Londra Antlaşmasına göre;

-- Osmanlı Devleti Midye-Enez hattının (Karadeniz Ege arası bir hat) batısında kalan Balkan topraklarını terk edecek (Edirne ve Kırklareli dahil)

-- Arnavutluğun bağımsızlığı tanınacak, sınırlarının tespiti büyük devletler bırakılacak

-- Ege adalarının geleceğine büyük devletler karara verecek(Fiilen Ege adaları elden çıkmış oldu)

Yorum: Bu savaşın kaybedilmesine; komutanlar arasındaki partikililik (İttihatçı – İtilafçı ve alaylı – mektepli mücadelesi), asker ve cephane sayısının yetersizliği, istihbarat eksikliği... gibi sebepler neden olmuştur. Arnavutluk bağımsız olmuştur. (Bağımsız olan son Balkan Devleti) İmzalanan Londra Antlaşmasıyla(1912)'da *Midye-Enez Hattı'nın* batısındaki bütün toprakları kaybettik.

İkinci Balkan Savaşı

* Balkan Devletlerinin, ele geçirdikleri Balkan topraklarını aralarında paylaşamamaları üzerine (özellikle Makedonya) başlamıştır. (Bulgaristan çok toprak almıştı) Durumdan yararlanan Osmanlı Devleti, Edirne ve Kırklareli'yi işgalden kurtardı. Romanya da Bulgaristan'ın zor durumundan yararlanarak savaşa girdi.

Not: I. Balkan Savaşına katılmadığı halde II. Balkan Savaşına katılan devlet Romanya'dır.

* Zor durumda kalan Bulgaristan, Balkan Devletleriyle *Bükreş Antlaşması* imzaladı. (1913) ve bazı topraklarını onlara bıraktı.

* Osmanlı Devleti de Bulgaristan'la *İstanbul Antlaşmasını*(29 Eylül 1913) imzaladı. Buna göre;

-- Edirne, Kırklareli ve Dimetoka Osmanlı Devletinde kalacak, Meriç ırmağı iki ülke arasında sınır olacak.

-- Bulgaristan'da kalan Türkler dini inançlarını serbestçe yaşayabilecekler, müftülerini seçebilecekler, kültürlerini geliştirebilecekler.

* Yunanistan'la da *Atina Antlaşması* imzalandı. (14 Kasım 1913) Buna göre,

-- Yunanistan'da kalan Türkler de Bulgaristan'dakiler gibi haklara sahip olacaklar, Türk varlığı korunacak, Girit'in Yunanistan'a ait olduğu kabul edilecek.

-- İmroz(Gökçeada), Bozcaada ve Meis adası Osmanlılara kalacak

BALKAN SAVAŞLARININ GENEL SONUÇLARI

* Osmanlı Devleti'nin Balkanlardaki hakimiyeti sona erdi, Ege Adaları ve Makedonya elden çıktı.

* Birinci Meşrutiyetten beri geçerli olan Osmanlılık görüşü önemini yitirdiğinden Türkçülük politikası etkili olmaya başlamıştır.

* İttihat ve Terakki Cemiyeti yönetimi ele geçirdi[Londra Konferansı devam ederken toplantı halindeki Bakanlar Kurulunu basarak hükümeti ele geçirdiler.(Bab-ı Ali Baskını)]

* Bugünkü Türk-Bulgar sınırı büyük ölçüde tespit edildi.

* Yüzbinlerce Türk, asırlardır yaşadıkları toprakları terk ederek Doğu Trakya ve Anadolu'ya göç ettiler.Yerlerinde kalanlar ise büyük baskı ve zulüm gördü (Batı Trakya Türkleri sorunu-Yunanistan ile olan sorunumuz)

* Savaş sonrası, İttihat ve Terakki Partisi yöneticileri, orduda ıslahat yapılması gerektiğini anladılar. Kara ordusunu ıslah etmek için Almanya'dan subaylar getirildi. (Birinci Dünya savaşında bazı Alman subayları cephelerde görev yapmıştır) Bu durum Osmanlı-Almanya yakınlaşmasını sağlamıştır.

I. DÜNYA SAVAŞI

* I. Dünya Savaşının temel sebebi ekonomiktir.(Ham madde ve Pazar arayışı, sömürgecilik)

İtilaf Devletleri

- a)
- b)
- c)

İttifak Devletleri

- a)
- b)
- c)

Not: İtalya 1915 yılında taraf değiştirmiştir.

* **Bahane:** Savaşın başlamasını sağlayan olay Avusturya Macaristan velihtının bir Sırp milliyetçisi tarafından öldürülmesi

Soru: Osmanlı Devleti niçin Almanya yanında savaşa girmiştir?

a).....

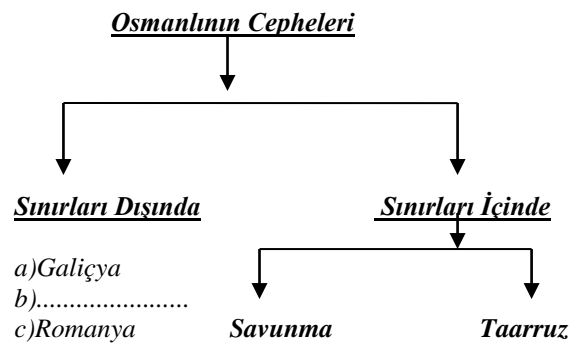
- .....
- b).....
- .....
- c).....
- .....
- d).....
- .....
- e).....

Soru: Almanya için Osmanlı'nın kendi yanında savaşa girmesini istemiştir?

- a).....
- .....
- b).....
- .....
- c).....
- .....
- d).....
- .....
- e).....
- .....

Soru: Osmanlı I. Dünya Savaşına fiilen nasıl girmiştir?

* İki Alman gemisi ..... donanması tarafından Akdenizde takip edilmektedir. İki gemi Çanakkale Boğazına gelir ve Osmanlı satın aldığını açıklar. Goben ..... Breslav ..... adını alır. Gemilerin isimleri, bayrağı ve denizcilerin kıyafetleri değişir. Yavuz ve Midilli Karadenize açılır, Rusyanın ..... ve ..... kentlerini bombalaması ile fiilen savaşa girdik.

- a)..... a) Kafkasya
 b) Sina-Filistin-Suriye b) .....
 c) .....
 d) Hicaz-Yemen
 e).....

Wilson İlkeleri (8 Ocak 1918)

* ABD Başkanı Wilson I. Dünya Savaşı'ndan sonra yapılacak antlaşmaların esaslarını belirlemek ve dünya barışını korumak için 14 maddelik bir program belirledi.

Wilson'un Osmanlı İle İlgili Maddeleri

- * Osmanlı Devleti'nin Türk bölgelerine Türklere egemenlik hakkı tanınacak
- * Türklerin egemenliğinde bulunan uluslara bağımsız devlet kurlmaları sağlanacak
- * Boğazlar ticarete açık olacak

I. Dünya Savaşını Bitiren Antlaşmalar

- * *Versay Antlaşması*- .....
- * *Nöyü Antlaşması*- .....
- * *Trianon Antlaşması*-.....
- * *Sen Jermen Antlaşması*- .....Avusturya.....
- * *Sevr Antlaşması*-.....

Soru: I. Dünya Savaşının genel sonuçlarını yazınız?

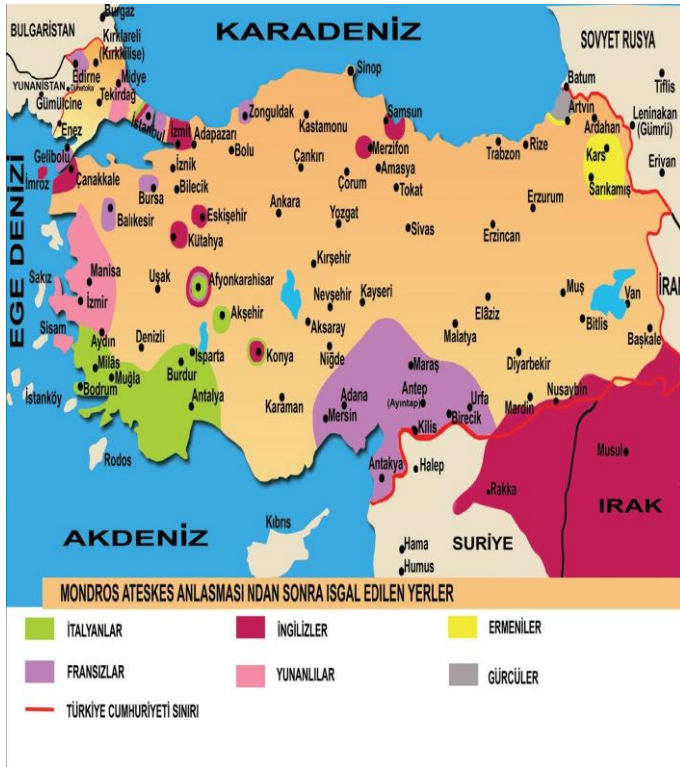
- * Milli devletler kuruldu.
- * Osmanlı ve Avusturya Macaristan İmparatorluğu yıkıldı.
- * Polonya, Litvanya, Ukrayna, Türkiye gibi yeni devletler kuruldu.
- * Milletler Cemiyeti(Cemiyeti Akvam)kuruldu.
- * Manda ve himayecilik başlamış.

- * İngiltere en güçlü devlet olarak ortaya çıkmıştır.
- * Sivil savunma önem kazandı.
- * Yeni rejimler(Komünizm, Faşizm, Nazizm) ortaya çıktı.
- * On milyona yakın insan ölmüştür.
- * İlk kez kimyasal silahlar, tanklar ve denizaltılar kullanıldı.

Mondros Ateşkes Antlaşması(30 Ekim 1918)

- Osmanlı adına: Bahriye Nazırı Rauf (Orbay) Bey
- İtilaf Devletleri: İngiltere'nin Akdeniz Filosu Komutanı Amiral Calthorpe(Kaltorp) imzaladı.

7. Madde: .....

Önemi: .....

24. Madde: .....

Önemi: .....

İŞGALLER

- * Mondros'tan sonra ilk işgal edilen yer .....'dur.
- * İngilizler; Musul, İzmit, Eskişehir, Afyon, Samsun, Merzifon, Batum, Urfa, Antep ve Maraş(Urfa, Antep ve Maraş Fransızlara verildi.)
- * Fransızlar; Adana, İskenderun, Antakya ve sonradan Antep, Maraş ve Urfa.
- * İtalyanlar; Antalya, Kuşadası, Bodrum, Fethiye, Marmaris ve Konya
- * İtilaf Devletleri; 13 Kasım 1918'te donanmaları ile İstanbul'u fiilen işgal ettiler.

Not: 18 Ocak 1919 yılında toplanan Paris Barış Konferansında daha önce İtalya'ya verilen İzmir ve çevresi Yunanlılara verildi.

Önemi: .....

Verilme Sebebi: .....

Not: 15 Mayıs 1919 yılında İzmir Yunanlılarca işgal edildi.İşgallerde Yunanlılara ilk kurşunu ..... atmıştır.

Amiral Bristol Raporu Önemi: .....

OSMANLI DAĞILMA DÖNEMİ TESTLERİ – 1

1. Balkanlara yerleşerek boğazları ele geçirmek isteyen Rusya, Osmanlı topraklarını paylaşmak için İngiltere'ye teklif götürmüştür. Ancak Rusya'nın Akdeniz'e inmesini çıkarlarına aykırı bulan ve Osmanlı Devleti üzerindeki ticari çıkarlarını korumak isteyen İngiltere bu teklifi kabul etmemiştir.

Bu bilgilere bakılarak, aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılamaz?

- A) Rusya'nın yayılma politikası İngiltere'nin çıkarlarını tehdit etmektedir.
- B) Boğazlar İngiltere tarafından yönetilmektedir.
- C) İngiltere Osmanlı Devleti üzerindeki ticari kazancını korumaya çalışmaktadır.
- D) Osmanlı Devleti toprakları, büyük devletlerin rekabet alanı durumundadır.
- E) Rusya Osmanlı Devleti'ni yıkmak istemektedir.

2. Fransız İhtilali birçok yeniliği beraberinde getirdi. Bu yenilikler önce Fransa'yı daha sonra da tüm dünyayı etkileyen gelişmelere neden oldu.

Fransız İhtilali sonunda ortaya çıkan aşağıdaki fikirlerden hangisi, Osmanlı Devleti'nin yıkılışında diğerlerine göre daha çok etkili olmuştur?

- A) Demokrasi
- B) Hürriyet
- C) Milliyetçilik
- D) Eşitlik
- E) İnsan hakları

3. Osmanlı Devleti;

– Yükselme Dönemi'nde, Avrupa'daki mezhep kavgalarını, sınırlarını genişletmek amacıyla kullanmıştır.
– Fransız İhtilali sonucu ortaya çıkan milliyetçilik fikrinden olumsuz etkilenecek XIX. yüzyılda da dağılmaya başlamıştır.

Buna göre, Osmanlı Devleti'nde sınırların genişleyip daralmasında aşağıdakilerden hangisinin belirleyici bir etken olduğu savunulabilir?

- A) Egemenlik anlayışının
- B) İç isyanların
- C) Taht mücadelelerinin
- D) Avrupa'daki gelişmelerin
- E) Mezhep kavgalarının

4. Tarım ekonomisine dayalı Osmanlı Devleti XVIII. yüzyıl sonlarına kadar pamuk ve ipek üretiminde kendi ihtiyacını karşıladığı gibi Avrupa'ya da pamuklu dokuma göndermiştir. XIX. yüzyılda Avrupa'da yaşanan gelişmeler sonrasında ülkedeki ipeklilik dokuma tezgahlarının sayısı azalmaya başlamıştır.

Bu değişime Avrupa'da yaşanan aşağıdaki gelişmelerden hangisinin neden olduğu söylenebilir?

- A) Reform hareketlerinin
- B) 1815 Viyana Kongresi'nin
- C) Rönesans hareketlerinin
- D) Fransız İhtilali'nin
- E) Endüstri Devrimi'nin

5. Batılı devletler ağırlıklı olarak XIX. yüzyıldan itibaren azınlık haklarını bahane ederek Osmanlı Devleti'nin iç işlerine karışma politikasını izlemişlerdir.

Osmanlı Devleti'nin gerçekleştirdiği aşağıdaki olaylardan hangisi, bu dış müdahaleyi önlemeye yöneliktir?

- A) Islahat Fermanı'nın ilan edilmesi
- B) Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılması
- C) Avrupa kentlerinde daimi elçiliklerin açılması
- D) Divan sisteminin kaldırılması
- E) Sened – i İttifak'ın imzalanması

6. XIX. yüzyılda Osmanlı Devleti'nde küçük sanayi atölyelerinin ortadan kalkmasıyla, işsizlik önemli bir sorun haline gelmiştir.

Bu sonucun ortaya çıkmasına,

- I.** dışarıdan bol ve ucuz sanayi ürününün gelmesi,
  - II.** uzun süren savaşlar nedeniyle insan gücünün azalması,
  - III.** fabrika üretimine geçilememesi
- durumlarından hangileri neden olmuştur?**

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve III
- E) II ve III

7. Islahat Fermanı ile Osmanlı azınlıkları,
– okul ve kilise açma,
– banka ve şirket kurma,
– askerliklerini bedel usulü ile yapma haklarını elde etmişlerdir.

Bu haklar,

- I.** adli,
  - II.** siyasi,
  - III.** sosyal
- alanlardan hangileri ile doğrudan ilgilidir?**

- A) Yalnız I
- B) Yalnız III
- C) I ve II
- D) I ve III
- E) II ve III

8. Osmanlı İmparatorluğu'nun dağılma süreci I. Dünya Savaşı'na kadar sürmüştür. Parçalanma, Balkanlar ve Avrupa'daki topraklarda ulusal devletlerin kurulması sonucu, Asya ve Afrikadaki topraklarda ise Avrupalıların zengin doğal kaynakları nedeniyle bu toprakları sömürgeleştirilmeleri sonucu gerçekleşmiştir.

Bu bilgilere bakılarak;

- I.** Ulusçuluk akımı dağılmada etkili olmuştur.
- II.** Devlet üç kıtada toprak kaybetmiştir.
- III.** Osmanlı topraklarının bir kısmı sömürgecilik faaliyetleri nedeniyle kaybedilmiştir.

yargılarından hangilerine ulaşılabılır?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) I ve III
- E) I, II ve III

9. Osmanlı İmparatorluğu'nda XVII. ve XVIII. yüzyıllarda askeri alanda ıslahatlar yapılmıştır. Azınlık isyanlarının görüldüğü XIX. yüzyılda ise ekonomik, sosyal ve siyasi alanlarda da ıslahat yapma zorunluluğu ortaya çıkmıştır.

Aşağıdakilerden hangisi ıslahatların yapıldığı alanlardaki bu değişikliğin temel nedeni olarak gösterilebilir?

- A) Batı tarzı yeniliklere karşı çıkılması
- B) ıslahatların yerini inkılaplara bırakması
- C) Ulusçuluk akımının azınlıklar üzerindeki etkisinin azaltılmak istenmesi
- D) Askeri alandaki ıslahatların yetersiz kalması
- E) Avrupalı devletlerin içişlere karışması

10. 1841 yılında İngiltere, Rusya, Fransa, Avusturya, Prusya ve Osmanlı Devleti'nin temsilcilerinin katıldığı Londra Boğazlar Sözleşmesi'ne göre Boğazlar Osmanlı egemenliğinde olacak ve barış zamanında bütün savaş gemilerine kapalı tutulacaktır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) En karlı devlet Rusya olmuştur.
- B) Boğazların mutlak egemenliği Osmanlı Devleti'ne verilmiştir.
- C) Boğazlar uluslararası bir statü kazanmıştır.
- D) Osmanlı Devleti yıkılma sürecine girmiştir.
- E) Boğazlar, İngiltere yönetimi altında bir komisyona bırakılmıştır.

11. Kırım Savaşı sonunda imzalanan Paris Antlaşması'nda yer alan,

- I.** Osmanlı Devleti'nin toprak bütünlüğünün Avrupalı devletlerin garantisi altında olması,
- II.** Osmanlı Devleti'nin bir Avrupa devleti sayılması ve devletler genel hukukundan yararlanması,
- III.** Osmanlı Devleti'nin, Karadeniz'de savaş gemisi bulunduramaması ve tersane kuramaması

hükümlerinden hangileri Osmanlı Devleti'nin çıkarlarına aykırıdır?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve III
- E) II ve III

12. Osmanlı Devleti'nde,

- I.** Avrupa'ya öğrencilerin gönderilmesi,
- II.** Genç Osmanlılar adı verilen aydınların Avrupa'ya gitmesi,
- III.** Sultan Abdülaziz zamanında padişahın ilk defa Avrupa'da bir ülkeyi ziyaret etmesi

gelişmelerinden hangilerinde Avrupa'daki gelişmelerin takip edilmesi amaçlanmamıştır?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) I ve III

13. Mehmet Ali Paşa'nın ilerleyişini durduramayan Osmanlı Rusya'dan yardım istemek zorunda kaldı. Mehmet Ali Paşa'nın yeniden isyan etmesinden çekinen Osmanlı Rusya ile 1833'te Hünkar İskelesi Antlaşması'nı imzaladı. Antlaşmaya göre Rusya Osmanlı'ya savaş zamanlarında yardım edecek, buna karşılık Osmanlı da Rusya'ya savaş zamanları boğazları açacak, Rusya'nın düşmanlarına ise boğazları kapatacağı.

Bu durum;

- I.** Boğazlar sorunu ortaya çıkmıştır.
  - II.** Rusya Karadeniz'de güvenliğini sağlamıştır.
  - III.** Osmanlı ile Rusya ittifak yapmıştır.
- yargılarından hangilerine kanıt olarak gösterilebilir?**

- A) Yalnız III
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

14. XIX. yüzyıldan itibaren Osmanlı ülkesine dışarıdan ucuz ve bol miktarda ürün gelmeye başlamıştır.

Bu durumun,

- I.** ekonominin dışa bağımlı hale gelmesi,
  - II.** ülkede işsizliğin artması,
  - III.** yerli tüccarların iflas etmesi,
  - IV.** devlet gelirlerinin artması
- gelişmelerinden hangilerine neden olduğu söylenebilir?**

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) II ve III
- D) I, II ve III
- E) II, III ve IV

15. Osmanlı Devleti XIX. yüzyılda Fransa ile ilişkileri bozulduğunda İngiltere'ye yakınlaşmıştır, Rusya ile ilişkileri bozulduğunda İngiltere ve Fransa'ya yakınlaşmıştır.

Osmanlı Devleti'nin böyle davranmasında,

- I.** yeni hammadde kaynaklarına ihtiyaç duyması,
- II.** denge politikası uygulaması,
- III.** eski gücünü kaybetmiş olması,
- IV.** Rusya'nın himayesine girmek istemesi

durumlarından hangilerinin etkili olduğu savunulabilir?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) II ve IV
- E) III ve IV

16. **Soru:** Kapitülasyonlar Osmanlı Devleti'nin gelişme yıllarında sorun olmadığı hâlde, daha sonraki dönemlerde sorun olmuştur.

Bu durumun Osmanlı Devleti'yle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisinin göstergesi olduğu savunulabilir?

- A) Avrupalı devletlerden biri sayıldığı
- B) Reform hareketlerinin dışında kaldığı
- C) Antlaşmaları yaptığı devletler karşısında siyasal gücünün giderek azaldığı
- D) Azınlıkların ticaret yapmasına izin verildiğinin
- E) İnanç özgürlüğünün dikkate alındığı

(YGS – 2009)